

„Érted vagyok”

(Exodus 3,14)

Közösségi
és családi
folyóirat

III. évf. 4. szám
1992. augusztus
39,— Ft

*Restauráció vagy
újraevangelizálás?*

*A nonkonformista
Jézus*

*Kik az
anarchisták?*

Moha-mese

Ifjúsági rovat

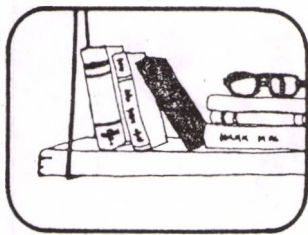
*Pax Romana
kongresszus*

Elmélkedések

Böll-novella

*Az ökológia
jézusi alapjairól*

Bulányi György

Restauráció vagy újraevangelizálás?

A pápa szerint újra kell evangelizálni Európát

1. Úttörőoktatás és hitoktatás

Nem ok nélkül történnek, amik történnek. A „Kommunista Kiáltvány” abban a „keresztény” Európában születik meg, amelyben az egyházak elveszítik a munkásszáltyát; elveszítik annak következtében, hogy az egyház jóllakott vezetői nem a jézusi Isten Országának a reményét hirdetik, hanem földi siralomvölgygel és túlvilági mennyországgal etetik a jólnemlakottakat. A „Kiáltvány” 1917-ben testet ölt Európának abban a felében, ahol a legtöbb jólnemlakott és nagyon is jólnemlakott ember él. Jó hetven évvel később, napjainkban, a cári száműzetéseket haláltáborokká átalakító erejű és kényszerítéssel kivitelezett „közössé tevés” (kommunizmus) kísérlete megbukik, mert nem képes jóllakotni a jólnemlakottakat. Nem ok nélkül történnek, amik történnek.

A kísérletnek az ateizmus jegyében kell megfogalmazódnia és kiviteleződnie is, mert a papok és az általuk befolyásolt személyek — jóllakottak, és elfogadva a siralomvölgyet, mennyország-ópiumot forgalmaznak a jólnemlakottak körében. A kísérletnek azonban így is meg kell buknia, mert — ha kényszerítésekkel párosul —, az ateizmus sem orvosság a jólnemlakottak számára. Jöjjön tehát újra a teizmus, *úttörőoktatás helyett a hitoktatás*. De hát minek? A hitoktatott Európában írták a Kiáltványt. Hitoktatott személyek választották útnak az ateizmust. Amikor a Kiáltványt megfogalmazták, százmilliókra rúgott a jólnemlakottak száma. Ma ezermilliókra. Nem kell-e okkal számítanunk arra, hogy a hitoktatás majd újra átadja helyét valami új úttörőoktatásnak, az ateizmusnak? Minden azon fordul, hogy hitoktatás címen mit oktatunk. Ha restauráljuk a régi tartalmakat, semmi kétség: intermezzót énekelünk a majdani, az új ateizmus elé.

2. Evangelizálás

Újraevangelizálás kell? A kérdés feltételezi, hogy Európában vagy másutt — legalább egyszer — volt már evangelizálás. Volt is. Palesztinában és a Földközi-tenger térségében — Jézus korában, időszámításunk első három századában. Ami ott történt, az evangelizálás volt — rabszolgák is, azaz jólnemlakottak is csatlakoztak a zászlóhoz. De a 4. században a Földközi-tenger térségét ellenőrző Római Birodalomban a kereszténység államvallássá lesz, s akik ez-

„Az újraevangelizálás nem Európa elmúlt korszakai ún. restaurációjának programja... Az egyháznak óvakodnia kell attól, hogy alapfeladatának teljesítésekor korábbi, túlhaladott formákhoz kötődjék... A vallási és politikai rend megkülönböztetése, ha nem szétválasztása, hozzájárul az emberi haladáshoz...”

— (Az európai püspökök 1991-es rendkívüli szinódusának záródokumentuma) —

után csatlakoznak hozzá, evilági hatalmi szervezethez is csatlakoznak: az urak politikai érdekből vagy poliikai érdekből is, a nem-urak „eszik, nem eszik, nem kapnak mást” alapon. A mi népünk például, a magyar, már így lép az egyházba — restaurációs alapon. Restaurálva? Igen. A 10. században még Hadúr nevében kalandozunk, de a Hadúrhoz ragaszkodó Koppány, Vazul, Gyula, Tonuzoba likvidálása után már „Jézus, Jézus!” vagy esetleg „Jézus, Mária!” kiáltással vesszük kardvasunkat ellenünk. *A Hadurat restauráljuk, csak a sámánokat leváltjuk keresztény papokkal*. Tesszük ezt a munkaköri leírás némi módosításával: a sámánok csak harci riadókat doboltak, a keresztény papok a hadvezetésben is jártasak: Ugrin kalocsai érsek Muhinál, Tomori kalocsai érsek Mohácsnál volt hadseregfőparancsnok. A sámánok javára legyen mondva — nem voltak kevésbé hazafiak, mint a keresztény papok, de őket nem tették meg az ország leggazdagabb főuraivá, miként a keresztény papokat. Azonos esetben a sámánok is megkapták s vállalták volna a fővezérséget.

A török kiűzése után a főpapok visszakapják földbirtokaikat, de mivel a szakosodás a haditudományok vonatkozásában is előrehalad, ennek folytán kisebb csaták irányításával sem bízza már meg őket a magyar király, s így visszaszorulnak a sámáni dobhoz: hadra biztatják a rájuk bízott nyáját odahaza, csak tábori papként tartják a lelket a hadrakelt népben a csatamezőn. Szerepük ettől még nem válik jelentéktelenné. Gondolok itt Ferenc József apostoli királyunk szavára: „A hadsereg és a klérus, a többi zérus”. Érthető? Érthető!

3. Hazafiúi kötelességek és Jézus

A 4. századtól kezdve a keresztény papok restaurálják tehát a római császárok Jupiter-papjainak a szerepkörét, ill. később a magyar vezérek- királyok mellett a sámánok szerepkörét. S ezen Rákosi Mátyás és utódainak „rendszeráltása” sem módosított, sőt! Felszámolta a keresztény nép klerikusokra és laikusokra osztottságát: a papnak készülöket ugyanúgy kötelezi sorkatonai szolgálatra, mint papnak nem készülő keresztényeket. A 4. századtól kezdve a keresztények Szent Ágoston jóvoltából megismerhetik az „igazságos”, tehát Istennek-tetszővé minősülő háború fogalmát. Ennek következtében mi, kereszt-

tények teljesítjük mindannyian *hazafiúi kötelességünket, és ezzel együtt elvejtjük a mi Urunkat, Jézus Krisztust, aki tudvalevően nem ütött, aki az ő védelmére kirántott péteri kardot is visszaparancsolta hüvelyébe, s aki ezt tanította: „Baldogok a szeldek, mert ők fogják örökölni a földet”.*

4. Akik újra evangelizáltak

Mindezen a reformáció sem segített. Annak előestéjén *A balgaság dicséretében* Erasmus ugyan kifigurázta II. Gyula pápát, mint aki hadsereg élén óhajt még a mennyországba is bevonulni, de *a reformátorok közül csak Hutter Jakab és társaik követik Jézus példáját*, s égnek el inkább máglyán s rohadtak el inkább börtöneinkben. Luther Márton viszont már a szász választófejedelem fegyveres oltalma alá helyezi magát, s így később Gusztáv Adolf a kontinensen, Bethlen Gábor a töröktől meghagyott országsávjában vezeti a vallásszabadság biztosítására és Jézus gyalázatára a vallásháborút — micsoda Jézusgyalázó szó! — Jézus nevében és a Habsburgok katolikus generálisai ellenében — közösen feszítve újra keresztre a magát minden emberrel azonosító Jézust. A huteriek után három századdal megint Svájcban, Fröhlich Jakabban mozdul a jézusi gondolat, s munkája nyomán frástudatlan alföldi parasztok vállalják a múlt század végén a nyolc évi aradi várbörtönt..., ti. a nazarénusok. Nyomukba lépnek az adventisták, a Jehova-tanúk, s az utolsó tíz-tizenöt évben a Bokor katolikusai is: püspökeiktől ezért elítélve s a vatikáni hatóságoktól felszólítva, hogy engedelmkedjenek püspökeiknek. *A hierarchia viszonyulása tanúbizonyosságtevésükhöz világbotrányt kavar*, s Németh Miklós kormánya bizony nem kapja meg a nyugatnémet kölcsönöket, amíg a parlament törvénybe nem iktatja az alternatív szolgálat jogát.

5. Meg nem induló evangelizáció

Ennek érdekében aztán a katolikus szolgálatmegtagadókat pártutasításra elítélő püspökök, ismét pártutasításra, kéri a kormánytól az alternatív szolgálat lehetőségét, s kinyílnak a börtönök kapui testvéreink számára. De ez már a rendszerváltás utolsó perceiben történik, *aminek utána indulhatna Magyarországon az evangelizáció*, immár üldözésmentesen. De nem indul. Nem, mert a hierarchia nem hajlandó pardont mondani: a bűnbá-

nattartást legfeljebb hirdeti, de maga nem gyakorolja: az alternatív szolgálattal élést sem élőszóban, sem sajtójában nem propagálja, sőt a papságra készülők változatlanul bevonulnak és katonai esküt tesznek.

Miklós Imre, az ÁEH egykori főnöke furcsán érezheti magát. Őt félreállították, mint a pártutasítások közvetítőjét az egyházakhoz. De azok a személyek, akik pártutasításra lettek püspökökké — hivatalos nyelven: a pártállam előzetes hozzájárulásával (de csak hivatalosan így, mert valójában meg is mondta a párhatalom nemcsak azt, hogy ki nem lehet, hanem pozitíve is, hogy ki legyen püspökké) — változatlanul hivatalban, püspöki székeikben ülnek. S mi több — Galsai igazságügyminiszter szava szerint — nagyon súlyos hiba volna „átvilágításuk”, hiszen ők képviselik Magyarországon az egyetlen intézményt, amely a pártállam eszmerendszerének eszmeileg is ellenállt. *Magyarul: Miklós Imre kreatúrái mint üldözött ellenállók vonulhatnak be a jelen politikai történelmébe.*

6. Hallgat a magyar püspöki konferencia

1914-ben Szarajevóban dördült el az a lövés, amely elindította az I. világháborúval kezdődő és a hitleri és a sztálini haláltáborokban folytatódó poklot.

A szovjet nyomás alól felszabadult Európában újra teret szerez magának immár a szerb kommunisták sovinizmusa, s a nagyhatalmak önkénye által 1920-ban létrehozott Jugoszlávia népei ennek folytán úgy harcolnak elemi jogukért, a nemzeti

7. A harmadik emberi jog: jog a szuverenitáshoz

Bezzeg nem hallgat a politika világa! Mit mond? Érvényesülniök kell a hatályos nemzetközi megállapodásoknak. Egyszer mondott századunkban a politika jézusi szót. Az I. világháború végén Wilson amerikai elnök ajka által: a békeszerződésekben a különféle népek-nemzetek önrendelkezési joga alapján kell megállapítani a határokat. Tudvalevő, hogy ez az önrendelkezés Európában mindössze Sopron városára korlátozódott. Irak vezére a minap Kuwait elfoglalásával megsértett egy hatályos nemzetközi megállapodást. Kinek jutott eszébe, hogy meg kell kérdezni a Kuwait területén élőket, mielőtt szuverenitást belül akarnak élni? Izrael is megsértett egy hatályos szerződést. Akik Irakot a megsértést követően hónapokon belül móresre tanították, Izraelt húsz év után sem tanítják móresre. A móresre tanításban résztvettek olyan európai nemzetek is, amelyek szuverenitása alatt élnek olyan népek, pl. a baszkok, amelyek saját szuverenitásukban akarnának élni.

A politikusok megelégednek a személyi jogok és a kisebbségi jogok emlegetésével, de elzárkóznak a harmadik alapvető emberi jog megvállalása elől: *a kis nemzeteknek is, vagy bárminő alapon létrejövő emberi társulásnak is alapvető joguk a szuverenitás.* Isten a szuverenitáshoz való jogot nem a nagy és nem a többségi nemzeteknek adta, nem is az államhatalomnak, nem is a fegyveres erőknél, azaz nem a

Miklós Imre büszke lehet művére. Úgy dolgozott, hogy bár ő maga bukni kényszerült, de munkája elevenen él és hat tovább, s a magyar katolikus egyház azon személyek vezetése mellett „újul meg” rendszerváltás után, akiket ő s a pártállam a vallás elhalásának céljától vezetve talált alkalmasnak. De az is elképzelhető, hogy Miklós Imre kényelmetlenül érzi magát — amennyiben olyan ember, akinek lelkiismerete van —, mert lemérheti, hogy életműve merrefelé hat tovább. Nem a marxi álom, nem a jézusi álom, hanem egyértelműen egy olyan restauráció irányában, amely visszaigazítja a történelem óramutatóját oda, ahol a század elején volt. Mégpedig azzal a félelmetes lehetőséggel, hogy újra kezdődik e borzalmas század a siralomölgvet felszámolni akarás marxista hite nélkül és jézusi hite nélkül, immár az *észak-amerikai fogyasztás, a konzum jegyében és reményében.* „Nézzétek a történelmet, s mondjátok, hogy képzelődöm!” — mondom Arannyal.

szuverenitásért, hogy sem a szerbeknek nem mondja Jézus igéit a belgrádi görögkeleti pátriárka, sem a horvátoknak a zágrábi bíboros érsek.

S ahogyan hallgat a belgrádi pátriárka és a zágrábi bíboros érsek, ugyanúgy *hallgat a magyar Püspökkari Konferencia is.* Hallgat, és nem mondja a jézusi szót; ezt: minden gyilkosság a Sától van, s aki Jézusé, az nem lehet a Sától.

gyilkossági mérközések győzteseinek, hanem az embernek. Nem az államhatalomtól kapjuk ajándékba a jogot. Ellenkezőleg: mi, emberek, adunk jogokat önkormányzatunknak, s azok adnak jogokat a maguk küldötteiből-választottaiból létrejövő felsőbb organizációknak.

Angliának lehetnek fegyverei, de erkölcsi súlya nagyon is kérdéses, amíg semmibe veszi az írek, a skótok, a welsziek, a cornvaliak, a Man-szigetiek stb. önrendelkezési igényét. Franciaország erkölcsi súlyával is baj van, amíg mit sem törődik a baszkok, bretonok, provansziak stb. önrendelkezési igényeivel. Európa segítségére siethet Jugoszlávia népeinek, s visszaállíthatja fegyvereivel az államszövetséget s azon belül a régi határokat.

De Európa említett és nem említett országai aligha lennének hajlandók biztosítani a Jugoszlávia területén élő tíz vagy még több népnek az önrendelkezési jogot, hiszen ez kiszámíthatatlan következményekkel vagy nagyon is jól kiszámíthatókkal járna saját országaikon belül. Csak hogy Jugoszláviának ugyanúgy nincsenek kuwaiti nagyságrendű kincsei, miként a zsidók által meghódított palesztin területeknek. Minek fékezze meg akkor a szerb hazát nagyobbító fegyveres törekvéseit, ill. minek biztosítsák Szerbiában azt a választást, amely elsőpörné azokat, akik a szerb nacionalizmus felszítása jegyében teszik hadszíntérré Horvátországot?

8. Melyik lesz

Jézus kiválasztott nemzete?

Látható a bennünket nagyon is közlelő érintő példán, hogy sajnos csak restaurációra lehet számítanunk a magyar egyház életén belül, újraevangelizálásra, helyesebben evangelizálásra jóval kevésbé. *Meg is ragadhatjuk és el is szalaszthatjuk a történelmi pillanatot.* Mód vona a demokrácia biztosította emberi-személyi jogok helyzetében és égisze alatt — legalábbis kezdetben — üldözésmentesen kihirdetni népünknek az evangéliumot. Ha ez megtörténne, ennek híre átszaphatna határainkon. Nemcsak a Duna-medence népeihez jutna el, hanem azokon túl is.

Az evangélium itt van a kezünkben. A Bokor bázisközösség sok tagjának — s bizonyára másoknak is még rajtuk kívül — ott van a szívében is. Az elmúlt évtizedek tanúsága alapján: szívékben és ajkukon is. Emiatt az evangélium miatt üldözte őket a pártállam, diszkreditálta őket a hatalommal egybeszővődött hierarchia, megtéve a maga részéről mindent, hogy szektába szorítsa őket. Ennek a törekvésnek is ellenálltak, mert úgy gondolják, hogy az evangéliumnak otthon kell lennie minden keresztény felekezeten belül, a római katolikuson belül is.

Egyszerűsitem a kérdést. *Az restaurál, aki a fegyverekben bízik. Az evangelizál, aki nem a fegyverekben, hanem Jézus el nem múló érvényű igéiben bízik.* Ezek az igék így hangzanak: „Szeressétek ellenségeiteket! Imádkozzatok üldözőitekért!” Úgy letünk megteremtve, hogy szeretnénk kitűnni, elsők lenni valamiben. Ezt a vágyunkat Jézus is elfogadta, mert ismert bennünket, hiszen ő is ember volt. Az az abszolút első, aki tudja és gyakorolja, hogy szeretnie kell minden embert és azok szolgálatára kell lennie. — Szeretnék az elsők közé tartozni. Szeretném, ha barátaim is ezek közé tartoznának. Szeretném, ha azok is ott lennének, akik értik nyelvemet, amely magyarul szól. Szeretném, ha Magyarországról indulna el a Duna-medence és Európa és a Földkerekség evangelizálása. Szeretném, ha lehetnének az a kiválasztott — és nem csupán meghívott — nemzet, amely elvállalja a nagy feladatot.

Annak idején Jézus erre a feladatra a maga nemzetét szemelte ki, a zsidót, amellyel Jézus ugyanúgy befürdött, mint a keresztényekkel. Befürdött velük, mert megtagadták az ellenséget nem ismerő Jézust; főleg azal tagadták meg, hogy ismeretek ellenséget: akár prófétáikat, mint Jézust, István diakónust, a két Jakab apostolt, akár a rómaiakat, akik ellen fegyvert ragadtak. És befürdött velünk, nemzsidókkal, akik ugyan Róla neveztek el mágunkat, de minden alap nélkül, ha egyszer ismerünk ellenséget. Márpedig a 4. századtól kezdve ismertünk. Mi, magyarok pedig megkeresztelkedésünk első pillanatától kezdve ismertünk, mert kereszténységünk István, az „apostoli” király véres, nagyon is véres kardjával kezdődik.

9. Ellenséget nem ismerés: békejobb a hierarchiának

Jézus nem azért nem ismert ellenséget, mert káoszba akarta borítani a társadalmak és nemzetek életét. *Azért nem ismert ellenséget, mert ezt tekintette a rendet teremtés egyetlen lehetséges eszközének.* Hitler és Sztálin is olyan volt, mint amilyenek mi, keresztények vagyunk 1700 esztendő óta: ismertek ellenséget. Mennyi vérnek kell még folynia, mennyi borzalomnak kell még történnie, hogy az emberiség rájöjjön, hogy tragédiákból tragédiákba vezet életének útja, amíg ismer ellenséget? Nem tudom. Csak annyit tudok, hogy a szónak, az igének, amely elhangzott kétezer esztendővel ezelőtt azon a csodálatos galileai tavaszon, fel kell erősödnie. S ezt a szót fel lehet erősíteni. Csak meg kell térniük az embereknek. Elsősorban azoknak, akik Jézusról nevezik magukat, a keresztényeknek. S mivel ez az általam most mondott szó magyarul hangzik, elsősorban a magyar keresztényeknek kell megtérniük. Nekünk, magunknak, akik most itt vagyunk. Nekünk kell bátran odaállnunk ahhoz a Jézushoz, aki nem ismert ellenséget. Mert ehhez a Jézushoz kell megtérnünk. Bátran vállalva ezért minden kockázatot. A világ részéről jövőket, s a vele szövetségben levő hierarchia részéről jövőket.

Ha nem vállaljuk, nem tudnak megtérni. A hierarchia nem tud megtérni enélkül, pedig elsősorban neki illenék megtérnie ahhoz a Jézushoz, akit „hivatalosan” képvisel. Azért, hogy ne pusztán meghívott legyen, hanem választott is. Nem lehet ellenségképünk. Nekünk pedig a bennünket diszkrimináló hierarchiának, katolicitásunkat kétségbevonó, katolikus felekezetünkben bennünket kiakolbóltani akaró hierarchiánknak is *békejobbot kell nyújtánunk.* Teszem ezt mostani szavaimmal is. Nem haragszunk. Készek vagyunk minden rágalmat elfeledve testvértáncra pendülni, az ellenséget nem ismerő Jézus mozdulatait mintázva.

Mi, akik most itt vagyunk, győzzük meg magunkat, győzzük meg hierarchiánkat, katolikus, majd többi keresztény testvéreinket. A magyarországi zsidóságot is, hiszen a zsidók kapták meg elsőül a feladatot a zsidó Jézustól. Győzzük meg minél többeket, mindenkit, hogy az ellenséget ismerés pusztulásunk és halálunk útja, s az ellenséget nem ismerés az élet és az emberiség kivirágzásának útja. Győzzük meg őket arról, hogy megszűnik az emberiség önpusztítása és öngyilkossága, amikor több ellenséget nem, csak felebarátot ismerünk. Ha engedjük, hogy mindenki abban a hazában éljen, amelyikben akar. Ha engedjük, hogy a Föld javaiból részesedhessen minden ember. Részesedhetik, ha táplálékra, ruhára, gyógyszerre, iskolára fordítjuk azokat az összegeket, amelyeket eddig önpusztításunkra és öngyilkosságunkra fordítottunk. Ha végre sarumegoldó tisztelettel fordulunk egymás felé, békejobbot nyújtva minden embernek s *evangelizálva őket, hogy mondjanak le kiváltságaikról,* s legyünk végre ember, akit

Isten a maga képére és hasonlatosságára teremtett. Istenére, aki nem ismer kiváltságokat a maga szentháromságos életében, s amikor emberré lett, akkor is istállót választott első otthonául, hogy biztosan ne tartozzék a kiváltságosak közé.

10. A jelen profétáiként

Mi lenne, ha a jelen profétáiként fel-emelnők a porból, a vértől iszapos földről Izajás zászlaját, aki több mint félezer évvel Jézus előtt már így énekelt:

„Az utolsó napokban szilárdan fog állni az ÚR házának hegye a hegyek tetején...
Özönlik hozzá valamennyi nép...
Jöjjetek, menjünk fel az ÚR hegyére,
Jákob Istenének házához!
Tanítson minket útaira,
hogy az ő ösvényein járjunk...
Kardjaikból kapákat kovácsolnak,
lándzsáikból metszőkéseket.
Nép a népre kardot nem emel,
hadakozást többé nem tanul.”

(2,1–4)

Vajon manapság *restauráljuk a kiváltságosokat?* Párttagok helyett olyanokat, akik — minden alap nélkül — keresztényeknek, tehát a kiváltságokat nem ismerő Jézusról merik nevezni magukat?

Restauráljuk a fegyvereket? A moszkovita célú fegyvereket keresztény, magyar célú fegyverekké restauráljuk? (Micsoda badarság: keresztény célú, jézusi célú fegyverek!) Restauráljunk hitoktatással, amely nem vallja be, hogy *egész hitoktatásunkkal századokon keresztül elmentünk Jézus mellett,* és újra és újra keresztre feszítettük Jézust minden alkalommal, amikor hazafias és keresztény kötelességünket teljesítve gyilkoltuk embertársainkat, hiszen ő mondta: „Amit egynek tesztek a legkisebbek közül, nekem teszitek!” (v.ö. Mt 25,40)? Restauráljuk a múltunkat, az ezer esztendő „keresztény” Magyarországot, vagy a felszázados ateista intermezzo után kezdünk valami egészen újat, amiben az ateisták és az agnosztikusok is társaink lehetnek, ha megértik az emberiség legjobbjainak, a profétáknak a szavát? Valami újat, amit sejtett Lao-ce, Buddha, énekelt Szokratész és Zarathustra, hirdettek a proféták és Jézus, és vérükkel bizonyítottak azok a keresztény őseink, akik inkább odaengedték torkukat a Forum Romanum oroszájnainak, mint hogy fegyvert fogjanak s embertársaik gyilkosaivá legyenek? Így tettek, mert tudták, hogy *Isten csak él és szeret...*, és tudták, hogy a róla formázott embernek az útja sem lehet más, csak az, hogy ő is él és szeret. (1991)

Eljött az Egyház ideje?

— Részlet egy interjúból —

(Forrás: Vándor, Debreceni kerszt(y)én(y) fiatalok lapja — 6. szám)

... Ami most van Magyarországon, az ebből a szempontból számomra olykor nevetséges, kisszerű dolog. Azt látom, hogy egyházunk súlyosan zsinat előtti állapotban van, amit nem tud egyelőre föladni. Egyszerűen nincsenek meg a képességei hozzá. Most, ebben az esetben egyházon a klerikusokat értem, egyébként nem azt jelenti, tudjuk. Az egyházi hierarchia olyan merev, olyan sértődötten védi a pozícióit, hogy abból semmi jó nem fog kisülni. Ehhez a merevséghez és szűklátókörűséghez hozzátartozik, hogy nem képes szembenézni magával. Ezen azt értem, hogy a katolikus egyház nagyon súlyos önkritikára szorul. Most erről kevesebbet lehet beszélni, de hát mindannyian tudjuk, akik a régi rendszerben nőttünk fel, hogy a papságnak egy jó része és a felső papság lényegében, a kellesténél nagyobb mértékben kollaborált a rendszerrel, amely arra esküdött fel, hogy ezt a vallást eltiporja. Ezzel szembe nem nézni, gyáváskodni, sunyizni és arról beszélni, hogy az egyház és a papság ez alatt a 40 év alatt megtisztult — mint ahogy egy budapesti teológia professzor ezt most hosszan leírta a Vigiliában —, hát ez már-már botrányos. Nem tisztult meg, hanem konzekvenciáit, amelyek nem politikai, hanem lelki természetűek, az egyház képtelen levonni. ... Ezt nagyon egyszerű és világoseszű emberek, bárhol éljenek és bármi foglalkozzanak is, látják. Nem kellene az egyháznak ezt a gőgös, sértett és bizony némely vonatkozásaiban *restauratív* hangot használnia, és nem kellene úgy éreznie a felső papságnak vagy a papság egy részének, hogy most *eljött az ő ideje.* Mert az egyháznak mindig ez volt a végzetes tévedése, hogy a történelem bizonyos pillanataiban úgy érezte, hogy *eljött az ő ideje.* Azt hiszem, hogy Jézushoz hűnek lenni, egy mélyebb értelemben kitartani amellett, amit Ő jelent, vagy tartóssá tenni a krisztusi tanítást, éppen azt jelenti, hogy az ember soha nem érzi azt, hogy *eljött az ő ideje,* e világi értelemben. ...

Balassa Péter

Jacques Pohier

Hegyen prédikálni és k...-kal enni?

Ritkán fordul elő, hogy morálprofesszorokat vagy morálpedagógusokat koruk állami vagy egyházi hatóságai erkölcsatlenség miatt halálra ítélnének. Ezzel szemben jóval gyakoribb, hogy több-kevesbé tudatosan cinkosai az uralkodó erőknek, ill. a különféle „rendek” érdekeinek. Ezek az uralkodó erők — miként Napóleon — nem késlekednének kitalálni az Istent, ha nem volna, hiszen olyannyira használható annak érdekében, hogy a jó népet megtartsa a helyes úton. Szerencsére amit a morálban az emberek és az emberekért kitaláltak, az nem a professzorok és szabadalmazott morálpedagógusok műve, hanem olyan embereké, akik — mint a zsenik, akik zseniknek bizonyultak az emberiség, az erkölcsösség, a szentség területén, mint az isteninek és az emberinek a zsenije — túltették magukat azon, amit a mi szokásos bölcsességünknek paradox vagy ellentmondásos fogalmazásaiban kell megragadnia. A szokásos bölcsesség nem tud túljutni ezeken, azok ellenére sem, hogy gyakran eléggé kevésbé tudja igazolni az ellentmondásoknak állított két fogalom valamelyikét. Ugyanakkor nagy árat kíván azoktól, akik meg akarják kerülni ezeket a dilemmákat, amelyekkel mindenfelé behatárolja az utakat. Azokat a

morálismerőket és morálprofesszorokat, akik meghajolnak a követelményeik előtt, ez a szokásos bölcsesség megjutalmazza, ugyanakkor meggyilkolja az olyan embereket, mint Szókratész, mint a Názáreti Jézus, és még másokat is más kultúrákban és más időkben.

Amikor a keresztények azt kérdezik, hogy mit tud a keresztény morálpedagógia valami egészen sajátosat felmutatni, nem szabad elfeledniük, hogy nem Jézus volt az egyetlen, akit koruk egyházi és állami tekintélyei istenkáromlás és erkölcsatlenség miatt elítéltek. Rajta kívül még másoknak is oda kellett adniuk az életüket, hogy csírázásnak indíthassák azt, amit hoztak. A keresztényeknek azonban tudniuk illene, hogy az erkölcsi képzéshez adott hozzájárulásukat *csak akkor lehet kereszténynek minősíteni*, ha társadalmilag és vallásilag ugyanolyan megbotránkoztatón viselkednek, mint ahogyan Jézus, aki egyfelől kurvával étkezett együtt, másfelől pedig hegyen prédikált (ami akkor még megbotránkoztatóbb volt), és mindkettőt ugyanazon okból folyóan tette. Ez az ok pedig — ma és tegnap és holnap — még nagyobb botrányt okoz, mint az előző kettő.

I. Erkölcsileg nevelni, miközben hegyen prédikálunk

Ha Jézus nem is mondotta el a hegyi beszédet (hiszen valószínűleg késői gyűjteménye ez azoknak a tanításoknak, amelyek részben Jézusra mennek vissza), azért morált mégiscsak tanított. Húsz század múltán alig tudjuk elképzelni, hogy ezt a tanítást mennyire istenkáromlónak és erkölcsatlennak érezték, mégpedig tartalmi és formai szempontból egyaránt. *Formai szempontból*: „Hallottátok, hogy mondatott a régieknek... Én pedig mondom nektek...” (pl. Mt 5,21–22). *Tartalmi szempontból*: Amiket Jézus előad, miközben ilyen hallatlan tekintélyt igényel magának, azok kerekperccel törvényváltoztatások, és a mi esetünkben morálváltoztatások.

A formai és a tartalmi merészség egy és ugyanaz a merészség. A régi zsidóságban nem találjuk párját Jézus antitezis fogalmazásainak: egyetlen törvénytanító, frásztudó, rabbi, a dikaiosúné (igaz élet) egyetlen tanítója sem merte, miután szószterint előadta a törvényt („hallottátok, hogy a régieknek azt mondták...”), mondani: „Én pedig azt mondom nektek...”, mert egyikük sem merte alapjában megtenni azt, amit Jézus megtett: hozzányúlni a törvényhez.

S ami még zavaróbb volt: Jézus nem mindig ugyanazon a módon nyúlt hozzá a törvényhez. Ha rendre szabatosabb értelemben javítgatta volna, akkor lexistának és istentelennek tekinthették volna, és mint ilyet könnyen félretolhatták volna. Ha rendre szigorúbb értelemben javítgatta volna, akkor fanatikusnak tartották volna, s még könnyebben félretolhatták volna. Csakhogy Jézus a Tórát hol szigorúbb, hol szabadabb értelemben változtatgatta. Már maga a tény, hogy a Tórához hozzányúlt, elég volt ahhoz, hogy erkölcsatlennak istenkáromlónak minősítsék. Csakhogy Jézus hol radikalizálja a törvényt, pl.

a „Ne ölj!” és a házasságtörés meghatározása tekintetében (Mt 5,21.27), hol pedig kritizálja olyan értelemben, hogy válogat: bizonyos elemeket megtart, másokat elvet, jöllehet a Tóra az utóbbiakat az előbbiekkal rendre egybekötötte (pl. a pogányokat érő eszkatológikus bosszút illetően a Mt 11,5–6 és L 4,16–30-ban), hol pedig egyenesen megszünteti a Tórát: pl. a válás, az eskü és az önvédelmi jog tekintetében (Mt 5,31–2.33–7.38–42).

A hegyibeszéd a törvénysértésnek és ezáltal a morálsértésnek egész arzenálja. Hogy egy derék zsidónak minderről mit kellett gondolnia, ezt találon mondja meg a Tannait-féle mondat: „Ha valaki ezt mondaná: 'Az egész Tóra Istentől van ennek vagy annak a versnek a kivételével, amelyet nem Isten, hanem Mózes mondott a maga szájából', akkor áll róla, hogy megvetett Isten szavát”. (J. Jeremias, Neutestamentliche Theologie I, Güthresloh 1971, 200. lap). Végképpen erkölcsatlennak és istenkáromló Jézusnak az az igénye, hogy ő beteljesítje a törvénynek: nem megszüntetni, hanem beteljesíteni jött (Mt 5,17). Istenkáromló dolog ez, mert egyetlen teszi magát Istennel. Erkölcsatlennak dolog, mert a törvény fölé teszi magát, mégpedig nem azáltal, hogy elveti, hanem azáltal, hogy törvényhozóvá teszi magát. Az ilyen embernek meg kell halnia. Meg is halt miatta!

Vessük csak fel a kérdést: nem halt-e meg túlságosan? Nem halt-e meg végérvényesen Jézussal együtt az, amit ő az erkölcs forradalmának tekintetében tett? Ami pedig vele föltámadt volna, az mintha csupán egy új, örökre megmerevedett s a történelem fölött megszilárdult Tóra lenne, ahogyan mintha a feltámadott Jézus, mint Krisztus és Úr is megmerevedett volna túl a történelmen, amit csak ez a történelem

át nem megy a parúziába. Ez esetben ugyanis a keresztény morál története egyszerűen abban állna, hogy ezt az új törvényt, ezt az új végső akaratot, ezt az új morált kommentáljuk, kutatjuk, megvilágítjuk, kifejtiük. Ez volna minden tanítóhivatálnak a funkciója. Ebben az esetben azonban nem vennők észre, hogy Jézus a halachát — azt a tanítóhivatalt, amely a Tórát értelmezte — még radikálisabban megkérdőjelezte; s megint csak úgy, ahogyan magát a Tórát, amely módnak nem volt párja a régi zsidóságban.

Mindenekelőtt azt jelentené ez, hogy elfelejtjük: Jézus tanítványainak nem az a dolguk, hogy ismétlegessék Őt, hanem, hogy utánozzák. Nem Jézus rekonstruálásáról, reprodukálásáról van szó, hanem arról, hogy azt tegyék, amire Ő merészkedett. Manapság keresztény morált képviselni, a morál területén keresztény nevelő munkát végezni nem azt jelenti, hogy imádó tisztelettel, a történeti rekonstrukció minden pontosságával és a hagyomány öszszes elővigyázatossági rendelkezésével továbbadjuk a Jézustól elvégzett morális forradalom bealzsamozott múmiáját. Hanem azt, hogy a mi világunkban csináljuk azt, amit Ő csinált a magáéban. A morál területén a keresztény hit, a krisztusi hit hitelreméltósága nem abból adódik, hogy a keresztény morál megpróbál szépen konformisnak lenni a kultúrális, társadalmi, gazdasági, politikai, sőt vallási rendekkel. A keresztény hit hitelreméltósága a morál területén — azaz az, hogy ez a morál tényleg keresztény, tehát abból a Lélekből él, aki Jézus Lelke volt, és akit Jézus belevitt a morálba — abból adódik, hogy ez a morál avval konformis (persze ezt a konformitást rendre illetlennek fogják érezni), amit Jézus mondott és tett; és abból, hogy ez a morál a maga világában azt cselekszi, amit Jézus a magáéban cselekedett.

II. Erkölcseleg nevelni, miközben kurvákkal eszünk

Ezen az estén Jézus tulajdonképpen egy farizeusnál étkezik, és talán nem is vacsorázik, hanem ebédel. A szöveg (L 7,36 skk) nem beszél arról, hogy az asszony hozzátartozott az asztaltársasághoz. De „amikor látta, hogy Jézus a farizeus házában asztalnál ül, bejött egy kenettel teli alabástrom edénnyel. Odaállt mögéje, és annyira sírt, hogy könnyei Jézus lábára hullottak. Ezután megszártotta Jézus lábait a hajával, megsókolta, majd megkenete azokat olajjal”. A vád, amelyet Jézus ellen rendre emeltek, nem úgy hangzott, hogy kurvákkal eszik, hanem hogy bűnösökkel. A 20. században nemigen tudjuk elképzelni, hogy akkoriban vallási és polgári szempontból milyen hallhatatlannak minősül egy erkölcsileg magas szinten álló zsidó szemében az, hogy valaki bűnösökkel eszik. Na, ha ma csak annyit mondunk, hogy Jézus bűnösökkel evett, akkor felvesszük azt, amiről ott szó volt. Ezért visszaadom a szöveg sokkoló erejét azzal, hogy kurvákkal evésről beszélek és szándékosan nem használom az erkölcsösebb „prostituált” szót.

Ehhez hasonlóan meg kell szüntetni az elvizenyősítést az emberek ama különböző kategóriái tekintetében, akikre Jézus különösen ráfigyelt: poklosok, bénák, vakok, némák, süketek és így tovább. A mi jámbor keresztény érzékünk a többé-kevésbé szellemi fogyatékosok tiszteletreméltó és érdemdús szimbólumaivá teszi őket. Jézus idejében azonban ezek az emberek ki voltak taszítva, a polgári és vallási népközösség peremére voltak vetve, mert testi nyavalyáikat többé-kevésbé összefüggésbe hozták valami erkölcsi defektussal, ami a gyanú kódéba burkolta őket. Úgyhogy, aki erkölcsileg adott magára valamit, kitért előlük, és beírta azzal, hogy alamizsnát adott nekik.

Különösen távoltartották magukat azoktól, akiknek a foglalkozása olyan rosszhírnék tetszett, hogy emiatt egyszerűen „bűnösöknek” nevezték őket, s így az evangéliumokban is, az akkori zsidó szövegekben is e foglalkozás-megjelöléseket rendre kapcsolatba hozták a „bűnösök” megnevezéssel: vámosok és bűnösök, vámosok és kurvák, rabló-csaló-házasságtörő-vámosok, adószedő-rabló-pénzváltók-vámosok és így tovább. Miután J. Jeremias gondosan összeállítja, hogy miféle vallási, polgári és erkölcsi megbecsülést kölcsönöztek ezeknek a különféle kategóriáknak, végezetül ezt mondja: „Jézus köréhez tehát, ahogyan összefoglalóan megállapíthatjuk, elsősorban a diffamáltak, ... a képzetlenek, a tudatlanok tartoztak, akiknek a vallási ismerethiányuk és erkölcsi magatartásuk a kor megfélése szerint elzárta az utat az üdvösséghez”.

Miközben Jézus mindezekkel az emberekkel olyan barátságosan viselkedik, hogy gyakran éri Őt az a szemrehányás, hogy vámosokkal és bűnösökkel eszik, hogy falánk és borissza, és vámosok és bűnösök cimborája, és hogy szóbaáll a bűnösökkel,

sőt még eszik is velük (Mt 9,11;11,19; L 15,2), és miközben még ezt is válaszolja a farizeusoknak: „bizony mondom nektek: a vámosok és a kurvák hamarabb bekerülnek Isten Országába, mint ti” (Mt 21,31), — mindezek során elsősorban nem az erkölcsre van gondja, hanem mindenekelőtt *kinyilatkoztatja az Istent*. Meg akarja mutatni vele, hogy kicsoda az Ő Istene. Meg akarja mutatni, hogy ez az Isten nem olyan, hogy az Ő kinyilatkoztatása és a találkozás Istennel tartalmazná azokat a korlátozásokat és kizárásokat, amelyek — az akkori hitoktatók és papok, de mindenkor hitoktatóinak és papjainak a véleménye szerint — az ilyesfajta emberektől ezek erkölcsi magatartása és vallási tudatlansága folytán elvonná az Istenhez való jogot. S habár itt elsősorban nem morálról van

szó, mégiscsak a morálért történnek a dolgok, sőt egy morális magatartás kialakításáért.

Amikor pedig az irgalmas szamaritánusról szóló példabeszédében a klasszikus zsidó hármasság (egy pap, egy levita, egy izraelita) harmadik tagjának a helyére egy szamaritánust rak, akkor megintcsak elsősorban Istenről szóló kinyilatkoztatás történik, hiszen Isten kérdésében a zsidók és a szamaritánusok nem voltak egy véleményen. Ugyanarról a botrányról van itt szó, mint mikor Jézus egy szamaritánus nőnek azt mondta, hogy Isten olyanforma, hogy az ilyesfajta nézetkülönbségek nála nem osztanak, nem szoroznak: „Hidd el nekem, asszony, eljön az óra, amikor sem ezen a hegyen, sem Jeruzsálemben nem imádjátok az Istent..., és amikor az igazi

Júliusi közhelyünk

„Nem mutatom magam jobbnak, mint amilyen vagyok”

Nemcsak szimpatikus, hanem követendő, helyes magatartásra is látszik utalni ez a kijelentés. Mégis azt mondom: csak látszik. Mert bár szimpatikus és helyes magatartást is tükrözhet, ha úgy fogjuk fel, — valójában, tekintetbe véve a közhely használójának tulajdonképpeni felfogását és szándékát, nem tartom igaznak.

Nézzük előbb tartalmi szempontból. Helyes-e, ha nem mutatjuk magunkat jobbnak, mint amilyenek vagyunk? Természetesen a tudatos és módszeres képmutatás elvetendő, az a képmutatás, melynek révén az ember önmagának meg-nem-szolgált előnyöket, kiváltságokat akar kicsikarni, és amelynek révén ugyanakkor — az esetek kisebb-nagyobb százalékában — a másikkal, közvetlenül vagy közvetve, kárt akar okozni, akár anyagi, akár bármilyen más természetű kárt. Mégis azt gondolom: vannak olyan esetek, amikor szabad, sőt kell is jobbnak mutatnom magam, mint amilyen vagyok, pontosabban: szabad nem megmutatnom valami konkrét rosszat, ami bennem van vagy volt; abban az esetben, amikor biztos(nak látszik), hogy e konkrét rossz meg-nem-mutatásával nem ártok másoknak, s ugyanakkor megmutatásával ártok nekik. Azaz arra kell törekednem, hogy tőlem-belőlem lehetőleg csak a jó érje el a másikat, a bennem lévő rosszal lehetőleg ne mérgezzem. Természetesen, ha a másik kérdez rá, akár közvetve is, erre a bennem lévő rosszra, akkor ezt nem tagadhatom le, mert ez már ismét képmutatás lenne.

(Kissé eltérve a tárgytól és kitérve a dolgot, még hozzáteszem: mivel nem azért vagyunk a világon, hogy egymás terhére legyünk, hanem hogy felüldítsük egymást, túl jón és rosszon, egyszerűen a problémáinkkal is csak akkor terhelhetjük egymást, ha egyedül nem tudunk megbirkózni velük. Helytelen lenne egyfajta rosszul értelmezett őszinteség jegyében minden embertársunkat minden problémáinkkal nyakon önteni.)

„Formailag” nézve mármost e közhelyet, a benne megszólaló gondolkodásmód legalább két súlyos hibában szenved.

Az egyik: kiált belőle a tényimádat, a hódolat a Nyers Valóság előtt: „Ilyen vagyok!”, ami nem egyszerűen realitásérzék és a realitás tisztelete, hanem azt a gondolatot rejti magában, hogy „Én nem is akarok másmilyen (értsd: jobb) lenni”.

Ezért kétszeresen súlyos másik „formahibája” az, hogy éppen a nem-képmutatás álruhájában képmutató: a rosszaság vállalásával akar jónak mutatkozni, a szerénység látszatát keltve gögös, az őszinteség köntösébe öltözteti hazugságát — az „életesség” nevében megöli az Életet.

imádkozók lélekben és igazságban imádkoznak az Atyához; mert az Atya ilyen imádkozókat kíván” (J 4,21.23). S ha itt megint elsősorban nem morálról van szó, mégiscsak a morálra és a morális képzésre megy ki a játék. Aki így beszél és így cselekszik, az azt mondja el, mit kell csinálni ahhoz, hogy éljen az az élet, amelynek élednie kell. Hiszen ez magának az Istennek az élete, amelynek részesévé lesz az ember. Hiszen ez az az élet, amelyről az Élő Isten azt akarja, hogy éljen az emberben, mert Isten ezt meg akarja osztani vele.

S ha itt morálról és erkölcsi nevelésről van szó, akkor nem azért van erről szó, mert Jézus meg akarta érteni, hogy a házasságtörés, lopás, a szegények elnyomása, a törvény nemismerése valami jó, vagy Isten szempontjából közömbös dolog volna (ellenkezőleg, ismételten szigorúbban szólt hozzá ezekhez a témákhoz, mint azok, akiket kritizált és akik Őt kritizálták), hanem sokkal inkább azért, mert ahhoz, hogy Isten emberek között levő Isten legyen és eljőjön az Országa, elsősorban nem arra van szükség, hogy erősítsük azokat a falakat, amelyek mégé taszítjuk a bűnösöket s amelyek arra szolgálnak, hogy a bűnösöket még jobban bezárják a maguk állapotába.

A bűnöst a maga bűnétől megszabadítani ennél jóval sürgősebb feladat, hogy kiszabadítsuk őt abból a rabszolgaságból, amelybe az az ítélet kergette őt, amelyet ő maga is, meg a társadalom is megformált

III. Isten nem jutalom az erényes magatartásért

A tekintetben, amit környezete nem erkölcsi nevelésnek, hanem erkölcsi félrevelésnek érzett, Jézus tett valami még rosszabbat, azaz még jobbat is! Ahogyan kezelte a bűnt és a bűnöst, az éppen ellentéte volt annak, amit az ún. morál megkíván.

az állapotáról.

Ezzel aztán közeledünk ahhoz is, ami leginkább botrányt okozó és leginkább sajátos volt abban a forradalomban, amelyet Jézus a morál területén végzett. Mielőtt ezt elmondanók, a hegyibeszéddel kapcsolatban még meg kell jegyeznünk: ma morállal foglalkozni, ma morálra nevelni csak egyetlen egy módon lehet, ha ez ki akarja érdemelni, hogy kereszténynek nevezzék és Jézus személyével kapcsolatba hozzák. Csak úgy, hogy a mai polgári világunk társadalmi és vallási világában olyasvalamit csinálunk, mint amilyen a Jézustól merészelt hallatlan és valószínűtlen *erkölcsi túl lépés volt a polgári, társadalmi és vallási kategóriákon*, amely kategóriák arra szolgálnak, hogy megmondják, kinek van joga Istenre és kinek nincs. Ezek a kategóriák arra szolgálnak, hogy valakiket jóknak, ill. rosszakkak minősítsenek.

A morál területén a keresztény hit, mint krisztusi hit a maga hitelreméltóságát elsősorban nem attól kapja, hogy megegyezik azokkal a kategóriákkal, amelyeket a társadalmi, politikai, gazdasági, sőt vallási rendek felállítanak abból a célból, hogy megmondják, hogy ki az Isten és ki nem, és hogy kinek van joga jutalmazásra, amelyet az erény kiérdemel, és kit illet meg a büntetés, amelyet a bűn kiérdemel. Hanem attól, hogy megegyezik azokkal a viszonyokkal, amelyek között Jézus túllépett a maga társadalmában fennálló ilyasfajta kategóriákon, mégpedig azért, hogy megmondhassa, hogy ki az Isten, és hogy nyomtatékozza a maga jogát, hogy ajándékot

adhasson azoknak, akiket tőle távol akartak tartani.

Itt nem arról van szó, hogy ismételjük azt, amit Jézus tett, hanem arról, hogy utánozzuk Őt. Azok a hulladékok, amelyeket a mi társadalmaink, a mi gazdasági, kulturális, morális és vallási rendszereink kitermeltek, már nem ugyanazok, mint a Jézus-korabeliek. De ha mi kereszténynek akarunk lenni, akkor kötelességünk, hogy a mai lefokozottak irányában ugyanúgy járjunk el, mint Jézus a maga kortársai irányában. Egyébként vég nélkül ismételnénk, amit Jézus mondott a Keresztelő küldöttjeinek azért, hogy közölje vele, mit is csinál: „A vakok megint látnak, a bénák járnak, a poklosok megtisztulnak, a süketek hallanak, a halottak feltámadnak és a szegényeknek hirdetik az evangéliumot” (Mt 11,5).

Ezzel azonban még semmit sem hirdettünk azok számára, akiket a mi társadalmunk kezel vakokként vagy megvakít, kezel bénákként vagy megbénít, kezel szegényként vagy elszegényít, kezel halottként vagy halottá tesz. Biztos, hogy mi a fenti ismételéssel senkiből sem váltunk ki megütközést, és semmiféle fönnálló rendet vagy fennálló rendtelenséget meg nem döntünk. De akkor a Keresztelőnek üzent szavaknak miért ez a kívánság volt a végkicsengése: „És boldog az, aki nem botránkozik meg bennem!” (Mt 11,6)?

Minden értelmes morális rendszer, minden értelmes morálpedagógia egészen másképpen kezelte volna Zakeust, a házasságtörő asszonyt, azt a kurvát, aki megcsókolta a lábát stb. Látna azt az erkölcselenséget, amelyben élnek, minden okos

morálpedagógia ezt mondta volna nekik: Isten a végtelen könyörület Istene; azért jött, hogy megmentse, ami elveszett (idáig még helyes úton járt Jézus), legmélyebb vágya, hogy hozzá visszatérhessetek; ebből a célból és hogy megfeleljetek ennek a nagyon nagy szeretetnek, kezdjétek azzal, hogy számúztok életetekből az erkölcselenséget, és mindent összhangba hoztok az erkölcsi renddel. Ezután majd újra találkozhattok az Istennel. Röviden, ha Jézus tartotta volna magát a szokásos erkölcsi nevelés normál törvényeihez, ezt mondta volna Zakeusnak: „Zakeus, gyere le hamar! Ma ugyanis hozzád kell betérnem (L 19,6; idáig még jó úton van Jé-

zus); mivel azonban annyi embert megnyomortottál és annyi szegényt megloptál, add előbb vissza nekik, amit elraboltál tőlük. Aztán majd hozzád megyek, amit nagyon szeretnék”.

Hasonlóképpen, normális módon a házasságtörő asszonynak ezt kellett volna mondania: „Elítéllek, mert a házasságtörés kárhóztatandó, és én még szigorúbban ítélem azt meg, mint a mózsi törvény. Ha azonban megígéred nekem, hogy nem vétkezel többet, ha az életedet újból rendbe teszed, ahogyan a morál kívánja, akkor majd megbocsátom a bűneidet”. S mielőtt megengedte volna, hogy a kurva megcsókolja a lábát, illatozó olajjal megkenje és hajával megszártsa, számadásra kellett volna vonnia őt, és el kellett volna érnie nála, hogy életét rendbetegye.

Nos, ismeretes, hogy Jézus egészen másképpen járt el. Semmiféle követelményt nem támasztott ezzel a nővel szemben, akinek a jelenléte jóval kevésbé gyakorolt volna sokk-hatást, ha megbánta volna bűneit. A szövegben arról nincsen szó, hogy kéjzűmését bezárta volna, avagy csak bejelentette volna Jézusnak szándékát, hogy ezt megteszi. Ellenkezőleg, minden arra mutat, hogy úgy nézik ott azt az asszonyt, mint aki továbbra is kurvaként fog tevékenykedni. A házasságtörő asszony nem vágyódik megjavulni, nem nyilvánít ki semmiféle bánatot, ahogy Zakeusnál is ez az eset. És Jézus nem is kívánta ezt tőlük.

Hát ez hihetetlen. El se hiszi senki. Be is

visszük önkéntelenül az ezekből a szövegekből adódó „morál-leckébe” a szokásos pedagógiát, amely tiszteletben tartja a dolgok rendjét: a bűnösnek csak akkor van joga megbocsátásra és Istenre, ha előbb tudtul adja bűnbánatát, ha megbüntették, vagy ha megbüntette magát, de mindenesetre, ha bűnbánatot tart. A bűnbánat, amelyet a bűnös teljesít, hozza meg számára a megbocsátást és az új találkozást Istennel.

Jézus azonban *rendre fordítva járt el*: létrehozta az új találkozást, anélkül hogy előfeltételt állított volna.

A férfival, a nővel, akit megvetettek, nem úgy állítja helyre a kapcsolatot, hogy elmondja nekik, hogy egyáltalán nem bűnösök, vagy a bűn nem játszik szerepet,

hanem úgy, hogy megmondja nekik, ki az Isten; mégpedig egyszerűen azáltal, hogy elmegy hozzájuk.

A bűnbánattartás vagy a felszólítás a bűnbánattartásra csak következménye annak a találkozásnak, amelyhez újra hozzájutottak. Csak gyümölcse a találkozásnak, gyümölcse annak, aminek a céljából Jézus megragadta a kezdeményezést. Csak utólag, nem pedig előre osztja ki Zakeus a vagyona felét a szegényeknek és adja vissza négyyszeresen, amit kizsarolt. Előbb elmondja a házasságtörő asszonynak: „Nem ítélek el téged!”, és csak utána szólítja fel: „Menj, és most már többé ne vétkezzél!” (J 8,11), ahelyett, hogy előre mondaná neki: „Bár elítéllek, de ha elhatározad, hogy többel nem vétkezel, akkor már nem ítélek el többet, menj!”

Tehát nyilvánvalóvá válik, hogy Isten mennyire — szeretet; ez idézi elő a megtérést, nem pedig a megtérés teszi lehetővé Isten számára, hogy szabad utat engedjen a maga szeretetének. Hát ez bizony ellentéte, pontos ellentéte annak, amit a mi morálfantóink, társadalmaink, vallásaink, de személyes lelki reakcióink is tudatosan vagy tudattalanul gondolnak arról, hogy hogyan is kell kezelni az erkölcsi vétket. A Jézustól alkalmazott erkölcsi nevelés elsősorban nem abban áll, hogy kifejtji, miért bűn a rossz és miért jó az erény, hanem azzal kezdődik, hogy világossá teszi, hogy kicsoda az Isten, minden előzetes feltétel nélkül. Jézus Krisztus Istene nem jutalom, amelyet a vallás az erényeseknek biztosít, a bűnösöktől megtagad. Ha a kereszténység keresztény vallás akar lenni, tehát utánozni akarja, amit Jézus tett, akkor a házasságtörő asszonyt, a kurvát, a vámost úgy kell kezelnie, ahogyan Jézus kezelte őket, nem pedig úgy, ahogyan a különböző állami, társadalmi, morális, sőt vallási rendszerek önkéntelenül is kezelik őket. Jézus Krisztus Istene nem jutalom a bűnbánó bűnös számára. Ellenkezőleg. A bűnbánó bűnös látszik jutalomnak Isten számára, ha hajlandók vagyunk hitelt adni a példabeszédek egész sorának.

Az egész skéma tehát nem ilyen:

- a) a bűnös megmondja, hogy kicsoda ő, megvallván a bűneit;
- b) bűnbánatot tart;
- c) ennek következtében Isten újra Isten lehet számára.

Éppen fordítva:

- a) Jézus elmondja, ki az Isten: megmutatja, hogyan Isten ő e nő, e férfi számára;
- b) a bűnös egyszerre csak megint Istennél találja magát;
- c) a bűnös megvallja bűneit és bűnbánatot tart.

Végső megjegyzések

Az utóbbi években gyakran kérdezték, mi adja a keresztény morál sajátosságát, és azt is, hogy a keresztény erkölcsi nevelés milyen sajátos vonást tud felmutatni. Annál jobban félünk, hogy a megkülönböztetően keresztény mozzanat, mint bizonyos eredeti keresztény erkölcsi érték, semmivé lesz, ha nem valósítja meg mindenki, de azért mindenestre mindenki elismeri, kereszténynek és nem-kereszténynek, hívők és nem-hívők. A keresztény erkölcsi értékek eme semmivé levésére vagy még inkább elálatlanítására úgy akarunk reagálni, hogy arra koncentrálunk, amit az utóbbi évek francia pasztorálteológiája „evangéliumi követelménynek” nevezett. Röviden: a különféle nem-keresztény morálrendszerek körében, amelyek ugyanazokat az értékeket vallják, mint a kereszténység, a kereszténység sajátossága abban állna, hogy nagyobb követelményeket állít.

Hogy a sportból vegyünk hasonlatot: a kereszténység abból állna, hogy a lécet egyre magasabbra tesszük, és morális értelemben magasugró rekordereknek kellene lennünk ahhoz, hogy keresztényeknek számítsunk.

Ezt nem kell elutasítani: a hegyi beszéd igen magasra rakja a lécet.

De azért meg szabad kérdeznünk, hogy a keresztény morál és a keresztény erkölcsi képzés sajátos vonását miért keressük olyan kevésbé azokban a magatartásokban, amelyek mégiscsak szintén sajátosan jellemzőek arra, ami Jézus volt, s aminek ennek következtében ugyanolyan sajátosan jellemzőnek kell lennie a kereszténységre vonatkozóan is: kurvákkal együtt étkezni és Istent nem az igazak jutalmává, hanem az elvesztett Isten számára szóló jutalomtánná tenni.

Fordította: B. Gy.

A szerző 1926-ban született, francia dominikánus, 1954-ben szentelték pappá, egyetemi tanár. — Fenti című cikke a CONCILIUM 1977. decemberi számában jelent meg.

Az „Érted vagyok” címén megrendelhető könyvek:

Bulányi György művei

Keressétek az Isten Országát I-IV.
(960,- Ft)

Merre menjek? (160,- Ft)
Egyházrend — Erény-e az engedel-
messég (80,- Ft)
Örököljük a Földet? (220,- Ft)

+ + +

Havasy Gyula

A magyar katolikusok szenvedései
1944-1989 (230,- Ft)

Simonyi Gyula

Szerelemről fiataloknak, házásoknak,
szülőknél (110,- Ft)

+ + +

„Második hullám”

Válogatás
a Bokor-közösség írásaiból
(110,- Ft)

Bolondokháza

Egy verőfényes nyári délelőtt kezdődött. Pokoli volt a hőség. A meteorológia aznapra 35 C fokot ígért, és ez egyszer biztosan nem hazudott.

Az emberek bágyadtan ténferegtek a Lenin körúton, és nyelték a port meg a benzingőzt. Az egyik „olasz fagyaltozónál” egy őszes öregúr hatgombócos fagyit rendelt.

— Jól esik ebben a melegben, ugye? — kérdezte mosolyogva a kiszolgáló.

— Hát bizony, ilyenkor nem sajnálja érte az ember a pénzt! — válaszolta az öregúr, és miután nagyot nyelt a hűsítő csemegéből, folytatta:

— Szörnyű ez a hőség. Csak legalább egy kis szellő jönne, hogy felfrissítene, vagy pár csepp eső, hogy leverje a port!

— Az bizony nem ártana — válaszolta a fagyaltos, és már fordult is a következő vevőhöz. Bizonyára ki is szolgálta volna, ha az előző öregúr el nem ordítja magát:

— Ember! Mit csinál?! Csupa víz lett a cipőm! Meg van örülve?!

A fagyaltos meglepetten nézett fel, hogy neki szól-e a dorgálás, de mikor hallotta, hogy valaki más válaszol, megnyugodott, és szenzációra éhes tekintettel figyelte az események alakulását.

— Sokat kérdezett egyszerre, uram. De ha abbahagyja a kiabálást, válaszolok — hangzott a felelet az öregúr pattogására.

— Még szemtelenkedik is? — ordított az öregúr kivörösödött arccal.

— Nem, uram, elnézést, ha megbántottam, de nem volt szándékomban.

Az öregúr, mint aki nem is hallotta a bocsánatkérést, egy kissé csökkentett hangerővel folytatta:

— Mit csinál itt?

— Én, kérem, egyetemista vagyok, s ilyenkor nyáron sok időm van, gondoltam, hogy ebben a forróságban nem árt...

— Engem nem érdekel, hogy ki maga! Azt kérdeztem, hogy mit csinál itt ezzel a locsolókannával azon kívül, hogy a lábamra öntötte a vizet!

— Pont ezt akartam elmondani. Szóval gondoltam, hogy ebben a nyári forróságban jólesik az embereknek, ha egy kicsit leverem a port itt a körúton. Úgyis sok időm van, miért ne szerezzek örömet a többieknek, ha már úgy sem kerül semmi-be?

— Maga meg van örülve? Csak nem azt akarja mondani, hogy egész délelőtt itt flangál a körúton ezzel a locsolókannával és locsolja az utat?

— De igen! Minek nyeljük az emberek a port? Mielőtt még közbeszólna, uram, tudom, hogy a körút felloccsolása egész Pesthez képest semmi, de ha csak pár száz embernek tudok is örömet szerezni, már megérte. Így tegnap például a Moszkva

téren voltam locsolni, tegnapelőtt a Skálánál, és holnap a Délibe megyek.

— A Délibe?! És holnapután maga fogja pótolni Pest összes locsolókocsiját?!

Az öregúr szellemességére nevetés futott végig a körülállókön, és a fiú is elmosolyodott.

— Nem, uram, tudom, hogy egyedül kevés vagyok, és szívesen venném mások segítségét is. Dehát egyelőre, lelkesedés híján, egyedül csinálom.

Sziréna zúgott fel a távolban, s hamarosan feltűnt egy mentő. A fagyaltos előtt állt meg. Két daliás férfi szállt ki a kocsiból, és a fiatalembert karonfogva beültették a mentőbe. Ő nem ellenkezett.

Néhány nap múlva a fagyaltos már csak akkor mesélte el, ha kérdezték, hogy is volt az, amikor azt a locsolós fiút bevitték a zárt osztályra. Hiába, minden csoda három napig tart.

Körülbelül két hét múlva a mentőket újabb esethez riasztották. Egy öntőmunkásnak kirabolták a lakását olyankor, amikor ő is otthon volt. A rabló egy cingár kamaszkölyök volt, a sértett pedig egy mázsás, 190 cm magas, erős testalkatú férfi. Minden különösebb erőfeszítés nélkül szétverhette volna a rablót, de a szomszédok szerint hozzá sem nyúlt. Próbálta ugyan lebeszélni a srácot, magyarázta neki, hogy cselekedete helytelen, de sem a rablott holmit visszaszerezni, sem a támadót lefogni nem próbálta meg. Ezért hívták ki a mentőket. A ház mesterné pedig estére minden lakónak külön-külön elűjságotla:

— Szegény! Pedig milyen értelmes ember volt! Még érettségizett is, és a mosógépet is meg tudta javítani. Biztos az ijedség zavarta meg az esztét.

Azt az esetet pedig már az újság is megírta, amikor a tárgyalóteremből vitték el a mentők a bírót, mert felmentett egy gyilkost, aki szerinte a tárgyaláson őszinte megbánást tanúsított. Valami olyasmit motyogott, amikor elvitték, hogy sokkal nagyobb gyilkosokat sem ítélnek el, meg hogy mindenki gyilkos, aki kidob egy szelet kenyert. De ki figyel oda? Nem volt már akkor eszénél.

Aztán bevitték egy katonát, aki éleslővészeten letette a puskáját, és elment virágot szedni.

Aztán bevitték egy pincért, aki nem fogadta el a borraivalót, hanem azt mondta, hogy adják annak, akinek nagyobb szüksége van rá.

Aztán bevitték egy orvost, aki nem végezte el az abortuszt.

Aztán bevitték egy papot, aki mindig a szeretetről prédikált és soha másról; csak ennnyit mondott: mert még mindig nem értitek!

Aztán bevitték egy maszek kőművest,

aki végrendeletében nem a maszek autószerelő fiára akarta hagyni vagyonát, hanem néhány sokgyermekes családra.

És bevitték fiatalokat és időseket, fiúkat és lányokat, gazdagokat és szegényeket, értelmiségieket és kétkezi munkásokat, katolikusokat és reformátusokat, tanárokat és tanulókat, papokat és párttagokat — szóval mindenféle embereket, akik ugyan jót cselekedtek, „dehát szegények bolondok”. Hogy mi ütött beléjük, azt senki sem tudta. De nem őrlöngtek, nem bántottak senkit, sőt, ellenkezőleg. Mindenki nek jót akartak. Talán túlságosan is jót. A Te-t tartották fontosnak és nem az Én-t. Hát nem bolondok az ilyenek?

Nemsokára azonban megtelt a bolondokháza. Az egészségügyi miniszter új kórház építését rendelte el, de amilyen gyorsan felépült, olyan gyorsan megtelt az is. Építettek tehát újabb és újabb kórházakat, de egytől egyig megtelt mindegyik. És még mindig nem tűnt fel senkinek, hogy lassan több lesz a bolond, mint a normális. Nemsokára aztán majdnem mindenkit bevitték a bolondok házába, csak az orvosok járhattak szabadon. Most már ők is megértették, hogy nem mehet ez így tovább de nem tudták, mitévők legyenek. Összegyűltek tehát, hogy megvitassák a bolondok leendő sorsát.

A konferencia már régóta tartott, de semmiben sem tudtak közös nevezőre jutni. Még abban sem tudtak megállapodni, hogy kinek van joga a másikat bolondnak nevezni: A tudósok által normálisnak tartott kisebbségnek, vagy esetleg a bezárt többségnek.

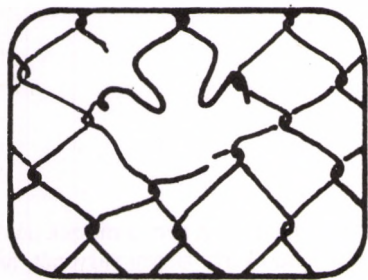
A teremben már nagy volt a láрма. A felszólalók hangját elnyomta ez a monoton morajlás. Mégis egyszer elkezdett csendesülni a tömeg, és a halkuló zsvajon egyre jobban áttört egy idős professzor hangja:

— Az oroszlánt ketrecre zárják, hogy ne árthasson senkinek. Ez így is van rendjén, de ahol sok az oroszlán és kevés a ketrec, ott biztosabban érzem magam, ha én ülök a ketrecreben, és az oroszlánok mászkálnak szabadon a ketrecek között. — Mire a professzor befejezte a beszédét, a tömeg is teljesen lecsendesedett. Néma megdöbbenés lett úrrá a teremben.

— A hallgatás beleegyezés! — felelt az idős professzor a többiek helyett.

Másnap tehát a bolondokat szabadon engedték. Az orvosok, az ápolók és a még meglévő néhány normális ember pedig bezárkózott a kórházba.

Az egyetemista utcát locsolt, a katona virágot szedett, a pap a szeretetről prédikált, a bíró a megbékélést hirdette — és senki sem sírt, és senki sem ordibált.

Barcza Barna

Keresztelő Szent János börtönben

Elmélkedés az üldözések idejéből

(Mt 11,2–11)

Miért ül ez a János börtönben? Talán tyúktolvaj, rablógyilkos vagy bandita? Szó sem lehet róla! Köztisztelőben álló szent férfiú. Akkor talán lázító, politikai kalandor, aki a rendszer felforgatására tör? Senki sem vádolhatja őt ezzel. Politikai kérdésekkel nem foglalkozik. Igaz, keményen bírálja a farizeusokat és szaduceusokat (Mt 3,7 skk), sőt Heródes királyt is (Lk 3,19–20), még hallgatóinak tömegét is (Lk 3,7), de ez a bírálata mindig az Istennek tetszés vagy nem tetszés oldaláról történik. Nem forgatja fel a társadalmat, tagozódását elfogadja olyannak, amilyen. Tudomásul veszi, hogy vannak gazdagok, — csak az adásra szólítja fel őket. Tudomásul veszi, hogy vannak vámszedők, — csak az jogtalan követelésektől tartja vissza őket. Nem vitatja el az erőszakos szervezet képviselőinek — a katonáknak — a létjogosultságát sem, — csak a személyes túlkapásoktól akarja visszatartani őket (Lk 3,10–14). Akkor mégis miért ül börtönben? Azért, mert az Isten embere. Azért, mert emberi tekintetek félretolásával mondja azt, amit Isten üzen általa. És ez sokaknak kellemetlen. Kellemetlen azoknak, akik másként élnek. El kell őt hallgattatni, hogy ne zavarja semmi a bűnös lelkiismeret hamis nyugalmát.

Kérdőjelekünkben máris felsoroltuk, hány fajta ember ül a börtönben:

1. Először is a közbűntényesek. Akik megsértik azokat a törvényeket, melyek fenntartása nélkül rendezett társadalom el sem képzelhető. Ezek elítélésére nézve az emberekben és minden országban hallgatólagos közmegegyezés van. Bár az is igaz, hogy ezen bűnözők között ritkán szerepelnek a „felső tizezer” tagjai. G.W. Walling, a New York-i rendőrség főfelügyelője ezt írja: „Lehetetlennek tartom, hogy egy milliómost felakasszanak, még ha szörnyűséges gaztettet követett is el. Azok közül, akiket a mi nemzedékünk élete során felakasztottak, egy sem rendelkezett pénzzel, sem pedig politikai barátokkal.”

2. A politikai elítéltek. Ezek nincsenek megelégedve a fennálló rendszerrel. Rendszerváltozást akarnak. Ők akarnak hatalomgyakorlók lenni. Így aztán az a különös helyzet adódik a történelem színpadán, hogy a „tegnap” gonosztevői a „ma” hőseivé lesznek, a „tegnap” hősei pedig a „ma” gonosztevőivé. A politikai elítéltek tehát olyan törvény megsértéséért ül, melyet egy vele szemben álló csoport hozott, melyre nézve tehát nincs általános közmegegyezés.

3. Az Isten emberei. A próféták. Mivel szavukkal nem a politikai széljárásokhoz igazodnak, hanem az örök és változatlan

Istenhez; mivel ők csak szeretni tanultak és tanítanak, nem pedig gyűlölni és csak maguknak élni, mint a világ fiai; mivel nem alkalmaznak erőszakot még az őket bántókkal szemben sem, tehát elviselik, hogy őket esetleg el is tapossák — a magatartásukkal annyira elűntek a világ fiaitól, az átlag embertől, hogy kivívják azok gyanakvását, rosszhiszeműségét, és mint veszélyes emberek kerülnek börtönbe.

Nem vitás, hogy Isten népe nem kerülhet az első csoportba. Hiszen Isten népének alapállása a tízparancs megtartása, melyre hivatkozva a közbűntényeseket elítélik.

Az is nyilvánvaló, hogy Isten népe, Krisztus valódi követője a második jogcímen sem kerülhet börtönbe. Hisz neki egyaránt jó minden politikai rendszer. Ahogy Jézus is el tudta mondani országának örömhírét egy megszállt országban, ahogyan ő is teljesen távol tudta magát tartani mindenfajta politikai aspirációtól, úgy nekünk is utat mutatott, hogy ne politikai reményekkel és társadalmi átalakulásokkal fecséreljük rövid kis időnköt, hanem minél sürgősebben tanuljunk meg szeretni. Nyugodtan mondhatta Jézus övéinek, hogy „adjátok meg a császárnak, ami a császáré...” (Mt 22,21), anélkül, hogy részletezte volna, milyennek kell e császárnak lennie, mert tudta, hogy övéi mindenkor bele fognak tartozni valamilyen politikai rendszerbe, valamilyen „császár” uralma alatt fognak állni, és ott el kell végezniük a maguk gazdasági és társadalmi feladatait, Ő viszont három évig arról beszélt, mit kell megadni az Istennek: mi az Istené.

A harmadik csoportba azonban mindenkor kerülhet az Isten népe. Sőt, mintha ez állandó kísérője, sorsa, ismertetőjele volna. Newman szerint az összes ismertetőjel között a „legállandóbb”. Jézus szerint a prófétáknak mindig ez volt a sorsuk (Mt 5,12), de ezt a sorsot programozza követőire is. *Miatta* hurcolnak bíróság elé, helytartók és királyok elé. Tehát nem tyúktolvajlás miatt, nem is politikai eszteleniségek folytán, hanem *Óérette* (Mt 10,16–20). E harmadik csoportba akkor kerülhet Isten népe, ha a „császár” olyat követel magának, amiről Jézus azt mondta, hogy az az Istené. János is azért került börtönbe, mert Heródes úgy gondolta, hogy ő fölötté áll a házasságra vonatkozó isteni törvénynek. János itt csak azt mondhatta, „ami az Istené”, és nem adhatta meg a császárnak, amit követelt, mert a császár olyat követelt, „ami az Istené”.

De nézzük tovább Jánost a börtönben!

Ez a nagy ember is, ez a „prófétánál nagyobb” (Mt 11,9) is súlyos problémákkal küszködik. Neki, akinek egész élete, hivatása abban merült ki, hogy a Messiás útkészítője legyen, most élete delén kétségei támadnak, vajon Jézus-e a Messiás.

Elengedve fülem mellett egyes exegeták azon magyarázatát, hogy János csak övéi miatt küldött Jézushoz, én inkább úgy látom, hogy János itt nagyon is ember. Melyikünkben ne fordult volna meg a gondolat: Ha ez a Jézus a Messiás, miért nem mozdítja kisujját sem érdekemben? Ő, aki halottakat is támaszt, nem tudna engem a gonosz börtönéből kiszabadítani?

A nagy embernek is vannak problémái. Sőt. Neki vannak csak igazán! Aki azt állítja magáról, hogy problémátlan, sima az élete, az egyben szegénységi bizonyítványt is állított ki magáról, hogy lapos, felületes szinten mozog. Nem hatol a mélybe, mint a nagyok.

Kétsége megoldásához vajon kihez fordul? Természetesen magához Jézushoz. A mi problémáinkra is egyedül Jézusnál kapjuk meg a helyes választ és a teljes megoldást. Hozzá szoktunk fordulni?...

Jézus válaszában nagyjából három dologgal igazolja magát, és még hozzácsatol egy fontos üzenetet János számára (Mt 11,5–6).

Először is felsorolja az irgalmasság tetteit, melyek Palesztina-szerte már köztudomásúak: „a vakok látnak...” Mintha csak ezt mondaná: „János, vedd észre, belépett az idő világába az időtlen Szeretet. Megjelent közöttetek az Irgalom. Látod, nem tudok elmenni semmiféle emberi nyomorúság, gyengeség, terheltség mellett érzéketlenül, hisz magam vagyok a Szeretet. Nem ismerz rám?”

Aztán elmondja, hogy mindezek a szeretet-megnyilvánulások, az irgalom eme bemutatása csodák által történik. Tehát nem közönséges ember viszi végbe ezeket, hanem aki úr a betegségek, gonosz lelkek és az élet felett.

A harmadik dolog, amit a maga igazolására felhoz: a szegényeknek hirdetik az örömhírt. Az ószövetségi írásokon nevelődött János talán ezt érti meg leghamarább. Itt van az, akiről a próféták jövendöltek.

És ekkor csatol hozzá Jézus egy sokatmondó kijelentést: „Boldog, aki nem botránkozik meg bennem” (Mt 11,6). Tehát Jézusban meg is lehet botránkozni. Mint

ahogy János is megbotránkozott benne. Megbotránkozott, hogy miért nem szabadtja ki őt a csodatévő Messiás.

Hogy mennyire meg lehet botránkozni Jézus tanításán, azt akkor látjuk igazán, ha kezdjük komolyan venni. Aki a kereszténységet úgy veszi át, mint gyermek a cukrozott gyümölcszselét, az valójában még sosem találkozott igazán Jézussal. De szeretni egészen a mindentodaadásig, szeretni az ellenséget is, kicsinek lenni és kicsinek maradni a nagy túlekedésben, vállalni a kiszolgáltatottságot az erőszakosak között — ezek bizony Jézus botránéhoz tartoznak. És a botránéok közé tartozik az is, hogy Jézus nem jött csodák útján kormányozni a világot, nem jött megmenteni testünket ellenségeink ütlegetéséről. Épp ellenkezőleg: e kiszolgáltatottság vállalásával is épül bennünk az Isten Országá. Aki vállalja ezeket a botránékat, az lesz jézusi értelemben boldog. Keresztel János is ezt a fajta boldogságot nyerte el a börtönben. A bakó csak testét vágta ketté, de az elhaló búzámagból új élet fakad...

*

A következő sorok a Szentírás azon ritka helyei közé tartoznak, ahol Jézus véleményét mond valakiről, jelen esetben Jánosról. Jézus igen gyakran nyilvánította véleményét, de nagyon ritkán egy bizonyos személyről. Natanael dicsérete, Heródes és Júdás elmarasztalása, egy törvénytudó dicsérete szinte már ki is meríti a felsorolást.

Istenem, micsoda izgalmas kérdés: mi a véleménye Jézusnak rólam? No, de ne vágjunk elébe! Előbb nézzük meg, mi a véleménye Jánosról!

Először azt sorolja fel Jézus, hogy mi nem János. János egyéniségének, magatartásának három ellentétes vonását rajzolja meg.

1. A széltől lengetett nád.

Jelenti az ingtag embert, akinek sem jellege, sem gerince. Egyetlen szempontja van: az önző érdek és az érvényesülés. Olyan, mint a szélkakas, a mindenkori széljárások irányába áll be. Nincsenek marandó elvei, olyan köntösben jelenik meg, amilyent a pillanatnyi helyzet kíván tőle. Ha úgy divat, akkor nyilas, ha meg úgy, akkor kommunistának mutatja magát. Ő az opportunist. A kompromisszumok embere. A mosolygó, mindent elsimító diplomata. Száznyolcvanfokos pályafordulásait is magától értetődő természetességgel tudja indokolni. Ingtag jellem, de mindig a szélirányszabta irányba lendül ki.

Ezzel szemben János az elvek embere. Egyszer és visszavonhatatlanul feltette életét Istenre. Csak egy igazságot ismer, s azért képes meg is halni. Vezérlő csillaga olyan magasan van, ahová a változó széljárások fel nem érnek, onnan ezek nevetségesen semminek tűnnek.

2. Puha ruhába öltözött ember.

Jelenti az elpuhult, a kényelemszerető, az erőfeszítéseket nem tévő embert. Learatja az élet kis örömeit, de nincs ereje

ahhoz, hogy fölkapaszkodjék arra a magaslatra, ahol legalább megcsaphatná a magasabb értékek illata. Szórákodik, kielégül, nem erőlködik. A puha ruha a testet cirógatja körül. Életének központjában tehát a test áll.

Ezzel szemben János az önfegyelmű ember. Kemény, edzett akarat. Érezzük nála, hogy az tartja kézben a gyepőt, akinek szeme az Isten zsámolyán pihen, a test pedig rándulás nélkül engedelmeskedik. Ő a kidolgozott jellem. Érezzük, mennyi munka, befektetés áll egyénisége mögött. Ezért szoktuk adventi önmegtagadásaink serkentésére példaképül magunk elé állítani.

3. Palotában lakó ember.

Palotában a nagyok, gazdagok, hatalmasok laknak. Ezek azok, akik lakásuk tervrajzát nem a szociális szempontok alapján állították össze. Őket nem zavarja, ha milliók lakásírással küzdenek. A palota éppúgy nagyságuk, hatalmuk kiemelője és kerete, mint a luxusautó. Jézus korában hozzátartozott ehhez a megszámlálhatatlan személyzet. Ők azok, akiknek mások szolgálnak.

Ezzel szemben János maga a teljes igénytelenség. Lakásul a pusztában egy barlangot választ, melybe igazán kevés szakipari munkát kell befektetni. Személyzete is saját magára korlátozódik. Nem áll bele a másoktól elvevés világába.

Jézus szerint a puha ruhában járó ember lakik a palotában. Érdekes összevonnai a három ellentétet. Jézus maga is mintegy összevont csoportba állítja a Jánossal szembenálló három tulajdonságot: vagyis a megalkuvó, az elpuhult és palotában lakó ember képviseli azt a réteget, ha úgy tetszik azt a felső társadalmi osztályt, mellyel Jánost szembeállítja. A dúsgazdagok világában otthonos a „széltől lengetett” jellem, az elpuhultság és a palotában lakás. Társadalmi szinten ezekkel áll szemben a szegények közül kikerülő, önfegyelmű, eszményekért élő ember.

Elmélkedésemben fel kell tennem a kérdést: hová tartozom? Jó, jó, messze vagyok a dúsgazdagoktól. De vajon vágyaim nem oda vonzanak-e? Tisztán áll-e előttem, hogy csak hol és hogyan maradhatok az elvek embere?

Az ellentétjei segítségével megrajzolt három jánosi arcvonás után Jézus mond egy közvetlen pozitív nyegediket: „Mit mentetek látni?... Bizony mondom nektek, prófétánál is nagyobb!” (Mt 11,9).

A próféta az Isten embere, aki minden időben az Isten szavát mondta az embereknek. Kicsinyeknek és nagyoknak. Akkor is, ha tetszett, akkor is, ha nem tetszett. A próféta fölkapar, mert szava az élet múzeumába merevedett kerete közé behatóló friss tavaszi fuvallat. Az élet lüktet szavaiban és életében, de nem az évekkal mért élet. A prófétát fanatikusnak vagy örültnek tartják, mert nem emberi tekintetek vezetik. Prófétának lenni nemcsak feladat, hanem sors is. Szent Pál is felkiált

(talán felsóhajt?): „Jaj nekem, ha nem hirdetem az evangéliumot!” (1 Kor 9,16).

Az emberek valahogy nem tudják elviselni, ha valaki másként él és másként gondolkodik, mint ők. Azonnal belekötnek, bántják, rúgják, leköpi. Mit akar ez? Meg akarja váltani a világot? S jönnek a minősítő jelzők: az evangélium radikalistája, szektás, eretnek, túlzó, rajongó,... ki tudná felsorolni?

Minden időben ez volt a sorsa a prófétáknak. Kevés halt meg közülük természetes halállal. A hatalmasok mindig le akarták söpörni és legtöbbször le is söpörték őket a történelem színpadáról. Talán a prófétáknak a szavától félték csupán? Ó dehogy! A baj az, hogy a prófétát nem lehet elhallgattatni. Beszél az a börtönben is. Az élete, a pusztá léte is szemrehányás azok felé, akik másként élnek. Ezért nem bírják őt elviselni. Lám, János is már börtönben van, nem ártat a hatalmasnak, mégis nyugtalanságot okoz jelenléte, és Heródiás intrikája nem nyugszik addig, míg ki nem eszközi kivégeztetését.

Lehetséges, hogy valakit azért gyűlölnék, mert az Istennek odaadta magát? Nézzetek Jánosra!

Míg a világ fiai leköpi, lehurrogják, bebörtönzik és megölik a prófétát, addig Jézus védelmébe veszi és legnagyobbnak nevezi az emberek fiai között.

Aki vállalja a prófétasorsot, aki mer lenni mindenáron az Isten embere, azt — úgy hiszem — jobban fogják tisztelni még a rabtartók is, mint a sok dicsőségben úszkáló „széltől lengetett nád”. Heródes is félve tisztelte Jánost. Jobban tisztelte őt, mint a hatalmának árnyékában szellőzködő főpapokat: „Heródes félt Jánostól, mert tudta, hogy igaz és szent ember, s ezért védelmébe vette. Valahányszor beszélt vele, nagy zavarba jött, mégis szívesen meghallgatta” (Mk 6,20).

*

És most János után vetítsük magunkra Jézus reflektorát!

Bizony, remegve kérdezem: Uram, mondd, mi a véleményed rólam?

Milyen elfoglaltak is vagyunk magunkkal szemben, hogy szépítjük, mentegetjük hibáinkat! Mások viszont csak külsőségeinkből tudnak megítélni minket, s így ritkán tudnak helyes ítéletet alkotni. De Te, Uram, a szívek és vesék vizsgálója vagy. Milyennek találsz engem? Mondd ki egyszer a véleményedet rólam! Úgye, többször kellene imámban erről beszélnem Veled? Mert hát hol beszélhetnék ezt meg, ha nem az imádság, az elmélkedés csendjében?!

1. Úgye, milyen széltől lengetett nád vagyok, mennyire nem merek ragaszkodni elveimhez, a Te elveidhez, a mi elveinkhez? Mikor a Bolsevik Párt történetét tanulmányoztam, ott olvastam, hogy a kommunisták mennyit harcoltak az opportunistákkal... Mennyire emberi tekintetek vezetnek, milyen hamar megijedek! — Ke-

resem-e, kutatom-e, ami a széljárásoktól függetlenül örök, ami csak Tenálad található?

2. Az Isten Országát csak erőfeszítéssel lehet megszerezni. Hozok-e ezért komoly áldozatokat? Önmegtagadásaim ebbe az irányba mutatnak-e, vagy csak úgy vaktában vagdalódom, öncélú önmegtagadásokkal sportot űzve? Kialakítottam már egyéni életemben a szeretet aszketikáját? Mit teszek azért, hogy elpuhultságom, kényelemszeretetem vissza ne tartson a szeretet kibontakozásaitól? A negatív önfékezéseken kívül erőfeszítéseim kinyúlnak-e az adás, a szolgálat, az ütésvállalás, a másokért élés vonalán?

3. Gazdagságra, nagyságra törekvő önző önmagam visszaszorítom-e az evangéliumi szegénység keretei közé? Meglátszik

ez életstílusomon? Palotában lakó vágyaim bele tudom-e szűkíteni egyetlen szobába? Akarok-e, tudok-e mindenestől a szegények oldalán állni társadalmilag is?

4. Próféta vagyok-e? Uram, tudok-e, merek-e a Te embered lenni a mai világban is? Mondom-e azt, amit Te üzensz általam, és *csak* azt mondom-e? Eléggé összhangban áll-e szavam a Tiéddel? Ismerem-e annyira a Szentírást, hogy abból az én számon keresztül is Te szólaljál meg? Amikor jobbról is, balról is lehurrognak, jobbról baloldalinalak, balról jobboldali „elhajlónak” deklarálnak, akkor hű vagyok-e hozzád. Amikor kényelmesen megszokott és soha át nem gondolt szokásaink eresztékei recsegnek, akkor a pezsgésnek induló Egyház mai arca, annak Tanítóhivatala vajon rám üti-e az „imprimatur” bélyegét?

Uram, ne a széltől óvj engem, hanem az ingatagságtól; ne a ruhát vedd el tőlem, hanem az elpuhultságot; ne a lakásból tégy ki, hanem a palotából! És — ha féltve, remegve is, de mégis — kérem: Uram, tégy engem prófétává, tégy engem minden gyengeségem és félelmem ellenére a Te embereddé, aki örömmel kiáltja szét a Te örömhíradet!

Add, hogy azok hallják meg szavam, akik szomjazzák ígéretedet! S ha a szavadat be nem fogadók bántanak is, kérlek, add meg nekem is azt a belső békét, amely elvehetetlenül sajátja volt minden prófétának — Jánosnak is a börtönben.

(Hatvan, 1970. december 7.)

Kik az anarchisták és mit akarnak?

Az „anarchia” szó a köznapi használattal ellentétben nem zűrzavart és nem fejtelenséget jelent, hanem uralomnélküliséget. Az anarchisták egy olyan társadalomért harcolnak, ahol nem megváltoznak, hanem megszűnnek a hatalmi viszonyok. Egy szabad társadalomban senki sem uralkodhat a másik emberen.

A mindenkori uralmat a tekintélyelv, tehát az autoritás tisztelete tartja fenn. Az anarchisták viszont elvetik a parancsosztoztatást és az engedelmességet, s ehelyett csak a közös megegyezésen alapuló döntéseket tartják elfogadhatónak.

Az uralom, az elnyomás legfőbb szerve az állam, tehát a felettünk, helyettünk döntő szűk bürokrata-tőkés elit. Az anarchisták az állam helyett egy olyan szabad társadalmat szeretnének, amely autonóm módon, alulról szerveződik önkéntes alapon, és amely szabad, öngazgató társadalmi egységek szabad föderációja.

A társadalmat a mostani hierarchikus kényszerek helyett a kölcsönös segítség és a társadalmi szolidaritás tartaná össze. Mindenki hihet és gondolhat bármit, de nézeteit ne erőltethesse rá senkire.

Az anarchisták elvetik az erőszakot. Erőszakmentes céljaikért erőszakmentes eszközökkel lépnek föl. A múlt század végén, a századforduló elején valóban történtek anarchisták által elkövetett egyéni merényletek, de ezek elszigetelt akciók voltak, amelyek egyáltalán nem jellemzők az anarchizmusra. A mindenkori hatalom azonban megalkotta az „anarchista erőszak” mítoszát, hogy megakadályozza az anarchista eszmék terjedését.

Az anarchisták ma szerte a világon egy önkormányzatú, ökológiai alapon szerveződő, decentralizált gazdaságot hirdetnek, amelyben megszűnik minden kizsákmányolás. A profitcélú, központosított, környezetszennyező nagyipari termelést végre felváltaná az alapvető emberi igényeket kielégítő helyi termelés, öngazgató üzemekben (pl. munkástanácsok, önkéntes mezőgazdasági kooperatívák). Amíg az állam és a kapitalizmus struktúrái léteznek, addig fennmarad a társadalmi egyenlőtlenség és a gazdasági kizsákmányolás.

Az anarchizmus harcol mindennemű faji, vallási és nemi diszkrimináció ellen. A rasszizmus és a nők elnyomásának megszüntetése nélkül nincs szabad társadalom. Az egyenlőség nem uniformizálást jelent, hanem a sokszínűség és a másság vállalhatóságát, a kisebbségek esélyegyenlőségét. Az anarchisták kiállnak minden politikai, etnikai és szexuális kisebbség emberi jogaiért.

Az anarchisták legfőbb célja az egyén felszabadulása, hiszen csak valóban szabad, tekintélyektől nem függő emberek alkothatnak szabad szövetségeket. Ezért fontos nemcsak a „felettünk”, hanem a „fejünkben” lévő állam megszüntetése is.

Céljaikat az anarchisták kényszer nélkül, az eszméket hirdelve próbálják megvalósítani, szükség esetén állampolgári engedetlenséggel és erőszakmentes közvetlen akciókkal.

(Kapcsolatfelvételi lehetőség a következő címen: Budapesti Anarchista Csoport, 1399 Bp. Pf. 701/800.)

Fiatal Barátom!

Különösen a Te figyelmedbe ajánlom az itt következő darabot, mert Te vagy a jövő hordozója. Nem mindegy, hogy tudásodat és ifjú erőidet mire veted be!

Ez a darab 1990 tavaszán íródott, a magyarországi pártok alakulása és a választások idején. A Bokor-közösség évi közös ünnepén adtuk elő nyár elején, a Ferencvárosi Művelődési házban.

Arra a kérdésre kerestük a választ, hogy politizálhat-e a keresztény ember. Pontosabban: résztvehet-e a politikai pártok tevékenységében? Még precízebben: a politikai hatalom megszerzése-e, a hatalom gyakorlása-e az új világ építésének az útja?

Arra jutottunk, hogy minden hatalom erőszak-hatalom, a szeretet hatalmán kívül. Az egypárti diktatúra egyértelműen Isten és emberellenes. Két év múltán már Neked is lehet tapasztalatod, hogy mit jelent a parlamenti demokrácia és a többpártrendszer. Nem úgy tűnik, hogy ez volna — még tökéletesebb formában sem — az Isten és az ember vágyainak a netovábbja!

A diktatúra és demokrácia „jogrend”, mely igazságtalanságra és igazságosságra épít. Mindegyik lényegéhez tartozik az erőszak. Erőszak tekintetében a diktatúra a hiénák, farkasok rendje, a demokrácia pedig a kutyáké (lásd főkutya-alkutya rendszer). Jézus más-világot, más rendet hozott. A szeretet világát, a „szeretet rendjét”, mely nem ismeri az üto-büntető hatalmat, csak az irgalmat. Jézus országa testvéri rend; hasonlattal: a bárányok rendje. Ezt az új „politikai” rendszert még nem próbáltuk ki, bár voltak rá kísérletek a történelemben. (Lásd Hochwälder: A szent kísérlet.)

Amikor látod a parlamenti demokrácia működését, a pártok egymásra acsarkodó gyűlölködését, látod a munkanélküliség, a bűnözés elszabadulását, komolyan el kell gondolkodnod azon, hogy mire teszed fel az életed.

Talán az sem mindegy Neked, hogy Jézust a politikai pártok és az ezekkel a pártokkal kacérokodó barátai juttatták akasztófára. Ölel

Kovács László

Összeesküvők

— Pünkösdi per —

Szereplők: A TIZENKETTŐ — AZ ANYA — MAGDALÉNA — SALOME — MÁRIA — JOHANNA

Történik a Pünkösdre virradó éjszakán, az Utolsó vacsora termében.

JOHÁNÁN (türelmetlenül): Már tizedik napja ülünk itt, és nem jutunk semmire.

MAGDALÉNA (maga elé): Csak legalább azt tudnám, miért jutott keresztre!

KÉFA (tévedhetetlenül): Politikai összeesküvés miatt, Magdaléna!

ANYA: Nem!... Ezt ne mondd, Kéfa!...

KÉFA: De igen. És most végérvényesen tisztáznunk kell mindent. Bíróság elé kell állnunk. Nem Kaifás, hanem saját lelkiismeretünk bírósága elé... Johánán, te légy a vád tanúja!

JOHÁNÁN (önkéntelenül): Nem!...

KÉFA (ellentmondást nem tűrően): De te leszel!... Magdaléna, te véd a vádlottakat!

MAGDALÉNA (rosszallóan): Te pedig, Kéfa? Te leszel a bíró?

KÉFA: Az Anya lesz a bíró: az élő lelkiismeret...

ANYA: És kik a vádlottak? Kik a tanúk? (Tanácstalanul körülnéz)

KÉFA: Minden kiderül... Minden kiderül... Beszélj, Johánán!

JOHÁNÁN (dönt, kirobbanóan): Hát legyen!... Júda a bűnös!

MAGDALÉNA: Júda Iszkariosz?

JOHÁNÁN: Nem. Júda Szikariosz!... Ti nem ismertétek múltját. Én ismerem... Amikor közénk állt, csak annyit mondott, hogy felejteni akarja előéletét, és hogy mindent feltett a Mesterre... Most már tudom, hogy mi volt Júda múltja. Késes volt, mint Barabbás. Bérgyilkos...

MAGDALÉNA: Johánán, nem!

ANYA: Hagyjátok! Beszélj, fiam.

JOHÁNÁN: Akkor jött közénk, amikor Barabbás lebukott. Egy idő múlva félrevont engem, és beszélni kezdett a szent háborúról. Megmutatta a görbe kést is, a szikkát. Azt mondta, hogy csak emlékként őrizte meg. De tudtam, hogy nem igaz. Úgy beszélt a római megszállókról, hogy bármely pillanatban kész lett

volna felkoncolni egy eléje kerülő rómat.

ANYA: Dehát miért veled beszélt a szent háborúról?

JOHÁNÁN: Azért, mert tudta, hogy a Keresztelő Júda pusztájából jött, az esszenus közösségből. Ők is készültek a szent háborúra, a végső leszámolásra. Kivonultak a Városból és a Templomból. Létrehozták a maguk Jahwétól kormányzott államát, és várták a Messiást, aki helyreállítja Izraelben az Isten országát.

MAGDALÉNA: De a Keresztelő szakított Qumránnal...

JOHÁNÁN: Valóban. És a Keresztelő mozgalmának semmi köze sem volt a politikához. De azért régi Mesterünk is fejszés, szórólápatos Messiást hirdetett. Ezt tudta Júda. Ezért környékezett meg egy Keresztelő-tanfövényt.

MAGDALÉNA: Johánán, azt mondta Júda, hogy felejteni akarja múltját. Amit neked mondtott, csak múltjának visszajáró kísértete volt. A Mester is így láthatta őt. Különben is, neki nem az ember múltja, hanem csak jelene volt fontos.

JOHÁNÁN: Tévedsz, Magdaléna. Júda hazudott, félrevezette a Mestert. És nem igaz, hogy nem fontos a múlt. A múlt megmérgezi a jelent... De kérdeztétek Simont, a kánai zelótát.

ANYA: Beszélj, Simon...

MÁRIA (közbeakiált): Johánán, hagyd a fiam múltját! Neki semmi köze sincs Júdához és ehhez az ügyhöz...

SIMON (tétován előjön): Nincs igazad, anyám. Ha ma vallani kell, vallani fogok... Mindenki tudja, hogy zelóta vagyok. Úgy is mondhatnám, hogy voltam. De engem is mérgezett a múlt és mérgez ma is...

KÉFA: Júdáról beszélj, Simon.

SIMON: Róla beszéllek. Mi, zelóták, kezdettől fogva a fegyveres harcot hirdettük hazánk és népünk elnyomóival szemben. Mi fizettük le a késeseket is, ránk vezethető vissza minden politikai gyilkosság Izraelben. Barabbásé is... Nagyon jól együttműködtünk mi „vakbuzgók” és a „késesek”, ahogy elneveztek minket. De

minket szent cél vezetett. Mi Jahve harcosai voltunk, és Izrael dicsőségéért éltünk és harcoltunk...

JOHÁNÁN: Simon, nem Júdáról beszélsz!

SIMON: De igen, mindjárt... Meg kell mondanom, nagyon is egyetértettem azzal, hogy az utcán hasba vagy hátba szúrtak a római kohorszból egy-egy katonát... Júda is tudta ezt. Bár előtte nem találkoztunk, de mikor meggyőződött, hogy mi lakik bennem, velem is tárgyal.

ANYA: Miről tárgyalatok?

SIMON: Júda már a galileai esztendő közepén megmondta, hogy Bátyánk, a Názáreti, az Isten küldötte. Minden adottsága megvan arra, hogy ő legyen népünk felszabadítója. Rábeszélte, hogy vegyem fel a kapcsolatot újra régi barátaimmal, akikkel Jézushoz csatlakozva szakítottam. A zelóták nyomon követték a Mestert, és elérkezett a nagy pillanat a pusztában.

MAGDALÉNA: Arra gondolsz, amikor a Mester megáldotta a kenyereket és királlyá akarták tenni?

SIMON: Igen. A háttérben mi szerveztük a tömeggyűlést. Öt-ezer férfi sereglett össze Jézus körül. Jézus, mintha csak tudná a szándékukat, még azt is elrendelte, hogy ötvenes csoportokra bontsuk a sereget. Csodálatos katonai alakulattá vált az egész. A zelóták pedig megindultak, hogy kikiáltás a Názáretit Izrael királynak...

MAGDALÉNA: Csakhogy az egészből nem lett semmi.

SIMON: Nem. A döntő pillanatban lekergetett minket a tóra, ő maga meg a hegyekbe menekült.

JOHÁNÁN: Mi történt a sikertelen kísérlet után, Simon?

SIMON: Júda új tervet eszelt ki. Azt mondta néhány hónap múlva, hogy környékezzük meg a farizeusok pártját. Erre az akcióra öcsémet szemelte ki.

KÉFA: Beszéljen erről az öcséd, Jaqubb.

MÁRIA (tiltakozik): Elég, Kéfa! Ne keverjétek bele a fiaimat ebbe a szörnyűségbe.

ANYA: Kérdezzük meg tőle, akar-e beszélni.

JAQUBB (anyához megy): Már rég belekeveredtem, anyám. (Anyához) Beszélék... Nem Júda kevert bele, csak felismerte, hogy én vagyok az alkalmas személy. Farizeus, Róma halálos ellensége. Sőt nazir, olyan hithű zsidó, aki szent fogadalommal Jahvének szentelte magát. Igen, nemzeti alapon ellenálltam népünk és hitünk nagy ellenségének, Rómának, és betartottam fo-

gadalmamat Jahvének Izrael dicsőségéért. Megtartóztattam magam asszonytól, hústól, szeszes italtól, hajamat le nem nyírtattam, saru nélkül jártam télen-nyáron és betartottam a törvényt minden magyarázatával együtt. Ez voltam és ez vagyok ma is. Fáj, hogy a naziriek szeptájának bélyegeznek minket. És amíg csak élek, azon leszek, hogy zsidó egyházzal megőrizsem vagy megteremtsem az egységet.

KÉFA: Júdáról beszélj, Jaqubb!

JAQUBB: Júda világosan látta, hogy aki a népet és hitet meg akarja menteni, annak szövetségre kell lépnie a farizeusok pártjával. Ez a nép és vallási párt volt Izrael erőssége. Az frástudók többsége is a farizeusok pártjának volt a tagja. A nép is nekik szavazott bizalmat. Ők is Róma ellenségei voltak kezdettől fogva, de óvatos duhajként. Passzív ellenállással akarták befolyásolni Rómát. De szívből örültek volna, ha előlép valahonnan a Messiás, kezében a karddal.

MAGDALÉNA: Előlépett a Messiás, de éppen a farizeus párt volt a Mester legádázabb ellensége.

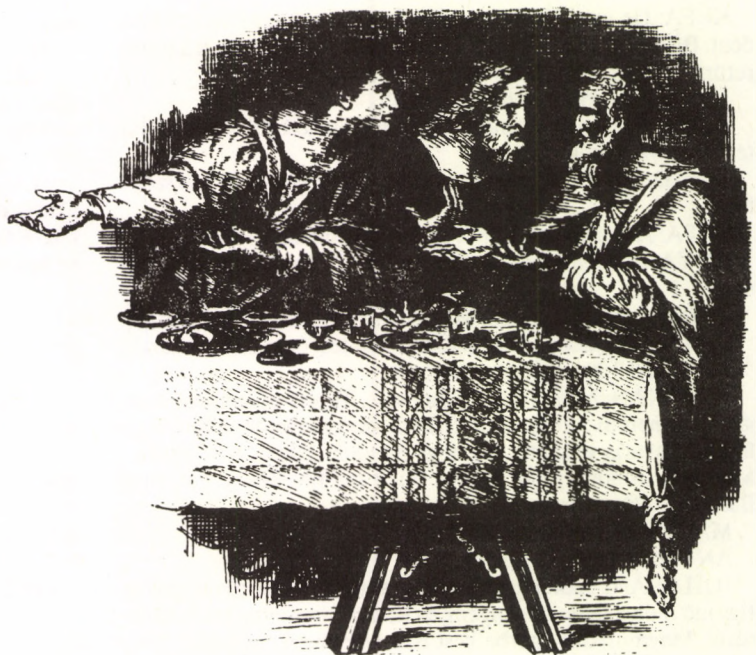
JAQUBB: Nem kellett volna ennek így lennie. Éppen ezt akartuk megoldani. Júda kiszagolta, hogy kivel lehetne tárgyalni közülük. Én felkerestem Nikodémust, aki a Nagytanácsnak is tagja volt. Arra kértem, hogy kezdjen tárgyalásokat a Mesterrel. Hiszen lehet, hogy Jézus csak erre vár, és kibontja a felkelés zászlaját.

ANYA: Ez az ember jött késő éjszaka Betániába, és ő segítette Fiamat levenni a keresztről?

JAQUBB: Igen... Nikodémus és Jézus Lázáréknál találkoztak. Nikodémus nyíltan Isten küldöttének nevezte a Mestert. Elmondta azt is, hogy kész melléállni a nemzeti-vallási függetlenségi harcban, és közvetít pártja, sőt a többi párt felé is. Csak biztosan tudni kell, hogy Jézus-e az a Messiás, aki a fegyveres harc élére áll. Ők egy szavára mozgósítják a népet a templomban és az ország összes zsinagógájában. Hiszen nincs hobb vágyuk, mint hogy kikeressék a római megszállókat az országból, és Izrael független, szabad ország legyen.

MAGDALÉNA: Mit mondott erre a Mester?

JAQUBB: Azt mondta, hogy az egyes embernek kell újjászületnie, és akkor feltámad az egész nép. Azt is mondta, hogy nem a pártok mentik meg az országot, hanem a Lélek. Azt mondta, hogy Benne, a felmagasztaltban kell hinni, és nem titokban és sötétben hozzá jönni.

MAGDALÉNA: Hála az Úrnak, Nikodémus végül is nyíltan a Felmagasztalt mellé állt.

JOHÁNÁN (Anyához): Ne kérdezzük meg a harmadik rokont is, aki a Mester csoportjába állt?

MÁRIA (fiához megy, megsimogatja): Beszélj, fiam, beszélj, Gyönyörűségem... Ugye, neked nincs semmi közöd ezekhez a pártarcokhoz?

JÚDA TADDAJ (elhárítja anyja simogatását): Taddaj valóban azt jelenti: Gyönyörűségem. De nem illet meg engem ez a megszólítás, anyám.

MÁRIA: Miért nem, fiam?

JÚDA TADDAJ: Azért, anyám, mert bár zelóta nem vagyok, farizeus és nazireus sem, hiszen nászünnepem után csatlakoztam bátyáinkhoz Kánában, de szívem minden mocsanásával egyetértek velük. Egyetértek abban, hogy Ő lehetett volna a Messiáskirály, talán a Világcsászár is. Türelmetlenül azt kérdeztem: Miért nekünk, és miért nem a világnak akarod kinyilvánítani magadat?

JOHÁNÁN: Ezt mondtad, Júda Taddaj! És ime, így cselekedtek Jézus testvérei!

MAGDALÉNA (védőn): Igazságtalan vagy, Johánán! Jézus rokonai kétszer is ki akarták menteni őt a veszedelemből. Másodszor magukkal vitték az Anyát is, hogy hívja haza Názáretbe az ő fiát.

ANYA (szomorúan): Igen, de meg sem ismert engem akkor az én fiam.

JOHÁNÁN: Talán azért nem, mert nem a királyságtól féltették és óvták, hanem eszelős tanítása miatt az Ő küldetését kétségbe vonták... (Körülnéz) De hol van Johanna? A fővádott ugyanis továbbra is Júda... Júda Szikariosz...

JOHANNA (jön, zavartan, igazgatja a haját): Itt vagyok, Johánán. Az ajtó eresztékéin kémlelek ki az éjszakába.

JOHÁNÁN: És mit látsz ott Johanna, Kuzának, Heródes intézőjének felesége?

JOHANNA: Júdát látom, ahogy jön felém. Szikráznak a szemei. Úgy beszél, mint egy megszállott. Azt mondja, hogy már nem sok idő van hátra, és ha ez elveszett, neki is vége. Könyörög, hogy lépjek kapcsolatba Heródiással. Heródes Antipász úgyszólván, de ez a nő mindent megért és mindent elintéz. Ahogy a Keresztelő fejének vételét is elérte.

KÉFA: A lényegét mondd, Johanna!

JOHANNA: Találkoztam Heródiással. Az asszony hatalomvágya mergborzongatott. Örült a hírnek. Azt mondta, hogy az egész Heródes-párt az ő kezében van. Ők készek szövetezni a Názáretivel, ha visszaállítja újra Nagy Heródes királyságát.

JOHÁNÁN (gúnyosan): Heródes királyságát, amit Antipater fia, Nagy Heródes a rómaiaktól árulással szerzett! Morbid ötlet volt Júdától még a heródiánusokkal is szövetezni!

ANYA: Mit szolt ehhez a fiam?

JOHANNA: Szóba sem tudtuk hozni. De Ő így válaszolt: Óvakodjatok a farizeusok és Heródes kovászatától. Épp, mikor Heródiással tárgyaltam. De hogy is mehettem bele ebbe!?

JOHÁNÁN: És Heródiás?

JOHANNA: Ő toporzékolt. Néhány farizeus ugyanis arra figyelmeztette Jézust, hogy Heródes meg akarja őt ölni. Mire a Mester így kezdte üzenetét: Mondjátok meg annak a rókának...

ANYA: Johánán, mi van még, ami a lelkünkön szárad? Van még vádolt, vagy a többiek ártatlanok?

JOHÁNÁN (hallgat)

KÉFA: Csak nem hallgatsz? Te sem hallgathatsz! Beszélj, Johánán!

JOHÁNÁN: Vádolni könnyebb, mint önváddal előállni. Jól van Kéfa, beszéllek.

MAGDALÉNA (ijedten): Te is benne vagy, Johánán?

JOHÁNÁN: Júda Szikariosz engem is megkísértett. Tudta, hogy a főpap távoli rokonom. Ez már az utolsó út előtt volt. Különhívott, és egész éjszakát beszélt velem.

ANYA: Mit mondott?

JOHÁNÁN: Azt mondta, hogy tudja, én gyűlölöm őt a múltja miatt. Azt kérte, tegyük félre most az érzelmeiket. Még van egyetlen esély. Csak én vagyok, aki valamit tehet Izrael dicsőségéért... Rómáról beszélt. Ismerte jól a történelmet. Azt mondta, hogy

bárki láthatja a Birodalom történetében a hullámzást: egymást váltja a diktatúra és demokrácia. Caesarról beszélt. Hogyan lett imperátor Julius Caesar, majd hogyan győzött a republikánus párt. Aztán hogyan győzött Octavianus, akit Augustusnak, istenségnek tiszteltek, és most Tiberius a császár. Tiberiusszal újra átalakulás jött. Ő elveti az augustus nevet, a dominus, úr megszólítást sem tűri. A szenátus hatalmát nagyra növelte. Egyszerűen lényegileg átalakítja a diktatúrát köztársasággá.

MAGDALÉNA: Mit akart ezzel Júda?

JOHÁNÁN: Bizonyítani akarta nekem, hogy ha a római imperium átalakul, akkor a provincia is átalakulhat. Van esélye Izraelnek! A szadduceus párt Róma teljes kiszolgálója, élén a szadduceus főpappal. De ebben a történelmi helyzetben Kaifás is lazíthat Rómához fűződő kapcsolatán. Ha pedig rá lehetne bírni Kaifást, hogy itt az ideje átváltani valaminő reform-szadduceussá, ő egybefoghatná a többi pártokat. Egy nagy koalícióban elindulhatna az ország a szabadság és függetlenség útján. Így a Názáretinek sem kellene senkitől sem tartania, hogy a nemzeti és vallási szabadságharc élére álljon, Ő és a nazrimék csoportja átvehetné a hatalmat a győzelem után.

ANYA: Te mit szoltál ehhez, fiam?

JOHÁNÁN: A kérdést továbbítom hozzád, anyám. (Saloméhoz) Te válaszolj!

SALOME (méltsatlankodva): Még hogy engem is belekevertek!? Mondja el, amit akar, a bátyád, Jaqubb.

JAQUBB (szégyenkezve): Főminiszterek szerettünk volna lenni mi ketten a Messiás királyságában. Ezt szerette volna anyánk is.

SALOME: Naná, hogy ezt! Felrúgta ez a Názáreti az életünket. Elvitte két szép fiamat. És még az a reményem se legyen, hogy lesz valaki ebből a két világcsavargóból!?

ANYA: Bizony, Salome, minden anya vágya, hogy nagy legyen a fia.

MAGDALÉNA: Én meg tudom érteni ezt. Szóljon ez mentségükre!

KÉFA: Júdáról beszélj, Johánán.

JOHÁNÁN: Engedtem Júdának. Benne voltam, hogy szervezzük meg a jeruzsálemi bevonulást. Ahogyan Dávid király számárháton vonult be a fővárosba, úgy vonuljon be diadalmenetben a Mester. Ma sem tudom, hogy miért fogadta el Júda javaslatát.

MAGDALÉNA: Júda javasolta?

JOHÁNÁN: Ki más? Mi pedig mindent előkészítettünk. Drapériákat, politikai jelszavakat. Pálmaágakat vágunk, virágszöveget terítettünk az érkező Király elé. Óriási tömeg gyűlt össze, míg a kapukhoz értünk. Ezen a húsvéton valóban ott volt Jeruzsálemben az egész ország. A tömeg pedig meg nem szűnően skandálta: Hozsanna Dávid fiának, áldott, aki az Úr nevében jön! A farizeusok próbálták leállítani minket. De a Mester is látta, hogy ha elhallgatunk, a kövek fognak megszólalni.

KÉFA: A lényegét mondd, Johánán.

JOHÁNÁN: A lényeg, Júda haditerve az volt, hogy kész helyzet elé állítjuk Kaifást és a Nagytanácsot. Aztán erőpozícióból tárgyalunk velük.

MAGDALÉNA: Csakhogy?

KÉFA: Az erőpozíció tökéletlen volt. A Nagytanács tárgyalásba bocsátkozott a Mesterrel a nép előtt. A Mester a pártok szellemi csatájában mindent elsöprő győzelmet aratott a téren. Leégette őket, de azok valahol a szívük mélyén örülhettek, mert látták a Szellem diadalmas győztesét. Most már, gondolhatták, csak a Kardot kell kihúzni. Csakhogy... (Jánosra néz)

MAGDALÉNA (a hallgató Jánoshoz): Johánán, miért hallgatsz?

KÉFA: Berszélj, Johánán! Ne hallgass!

JOHÁNÁN: Nem bírtam tovább ezt a titkos összeesküvést. A pálmák vasárnapjának éjszakáján elmondtam mindent a Mesternek.

MAGDALÉNA: Elmondtad Júda összes kísérletét?

JOHÁNÁN: Igen.

SIMON: Tárgyalásomat a zelótákkal?

JOHÁNÁN: Igen.

JAQUBB: A farizeus párttal való egyezkedést?

JOHÁNÁN: Igen.

JOHANNA: Azt is, hogy Heródiással találkoztam?
 JOHÁNÁN: Igen.
 KÉFA: Elmondtad, mire ment ki a pálmaágas tüntetés?
 JOHÁNÁN: Mindent elmondtam, Kéfa. Elmondtam azt is, hogy Te mindenről tudtál és mindent helyeseltél!
 MAGDALÉNA: Johánán, és a Mester... mit szolt?
 JOHÁNÁN (leszegei fejét): Végig hallgatott. Aztán csak ennyit mondott: Tudtam...
 ANYA: Fiam... Júdának megmondtad mindezt?
 JOHÁNÁN: Megmondtam.
 JOHANNA: Most már értem, miért lett áruló. Értem azt is, hogy miért akasztotta fel magát.
 JOHÁNÁN: Mert Johánán beárulta Júdát, Júda pedig megbosszulta Johánánt.
 KÉFA: Feljelentette az egész csoportot. Kaifás pedig politikai összeesküvésnek minősítette azt, amiben mindannyian benne voltunk, egyedül a Mester nem.
 MAGDALÉNA: Mégis ő lett az áldozat. Most már értem, miért került keresztre.
 KÉFA: A cserbenhagyott pártok kivégeztették őt.
 ANYA: A fiamat, aki cserbenhagyta Júdát és cserben hagyta országa pártjait.
 JOHANNA: De mi van akkor, ha Johánán nem árulja el a Mesternek Júdát?
 JOHÁNÁN: Tudtam, hogy én leszek a fő bűnös, én leszek az áruló!
 ANYA: Nyugodj meg, Johánán! Ez itt most nem emberi véstörvényeszk. Bíróság előtt állunk, amint Kéfa akarta, de lelkiismeretünk bírósága előtt.
 MAGDALÉNA: Isten előtt.
 KÉFA: Isten előtt pedig mindannyian összeesküvők vagyunk a Mester ellen, mert mi politikai Messiást akartunk belőle csinálni, amit ő nem akart.
 MAGDALÉNA: Mindannyian? Azért csak van közöttünk, aki ártatlan? Anyám kérdez csak sorban!
 ANYA: Legyen!... Lévi?
 LÉVI: Én is bűnös vagyok. Júda tudta, hogy szeretem a pénzt, és érték is hozzá valamit, hisz azért lettem vámos. Tanácsot adtam neki pénzügyekben, hogy kit és hogyan kell lepélni.
 ANYA: Júda lopott?
 LÉVI: Sikkasztott és lopott a közös kasszából, hogy meg tudja nyerni vele a pártokat. De ezt a dicsőséges Országért tette és nem önmagáért.
 ANYA: Filipposz, te mit mondasz?
 FILIPPOSZ: Kérdezték meg Andreaszt, a bűntársamat!
 ANDREASZ: A pálmák vasárnapján Filipposz egy pogány csoportot hozott hozzám, hogy az Úrral akarnak tárgyalni. Mi kiszélesítettük az összeesküvést Izraelen túlra.
 ANYA: Natanael?
 NATANAEL: A Mester első találkozásunkkor álnokság nélküli igaz izraelitának mondott. Sosem lepleztem hitemből fakadó hazafias érzelmeimet, amint ott a fűgafa alatt sem, ahol látott engem a Mester.
 ANYA: Talán te, Thómász?
 THÓMÁSZ: Amikor már vészterhes volt az idő, és hírek jöttek Jeruzsálemből, hogy ott a halál vár rá, a keserű hűség elszánásával mondtam: Menjünk és haljunk meg vele együtt. De ezt a halált azért csak fegyverrel a kézben tudtam elgondolni. Ezért is akartam végezni vele magamban halála után, és hazamenni, elfelejteni a három kárbavesztett esztendődet.
 ANYA: Végül Kéfa... Igaz, hogy te mindenről tudtál a csoportban, amint Johánán mondta?
 KÉFA: Tudtam. És most itt az ideje, hogy én is valljak. Én javasoltam ezt a bírósági tárgyalást, hogy világossá váljék minden... A legfőbb bűnösnek gondolom magam, mert élveztem a Mester bizalmát, és a csoportét is. És én végig Júdának drukkoltam. Megtettem mindent, hogy rávegyem a Mestert a szent háborúra. Fülöp Cezáreájánál kimondta, hogy engem szán utódjának. Felbátorodva ezen, mikor a letartóztatásról kezdte újból a nótát, én félrevontam és figyelmeztettem messiási hatalmára. Téged nem

bánthat senki, de te kinyírhatod összes ellenségedet.

ANYA: Így mondtad?

KÉFA: Így gondoltam. És hiába sátározott le érte, az utolsó napokban fegyverrel sétáltam mellette. Hittem az utolsó menetben, hogy a templomtéren összesereglett tömeg előtt a Mester tőlem kéri el a kardot, hogy a magasba emelje Izrael dicsőségéért. De ő a téren arról beszélt, hogy a magnak földbe kell kerülnie, el kell rothadnia, hogy sok termést hozzon. Ekkor már a vak is látta, csak én nem, hogy nem lesz szent háború... Még egy utolsó kísérletem volt a kertben a letartóztatáskor a harcra, de ő maga intett le engem. És én Annás házában udvarán megesküdtem, hogy nem is ismerem őt, sohase láttam. S valóban nem ismertem őt, nem értettem őt. Ennek a tíz napnak kellett eltelnie, hogy valami felderengjen bennem. (Nyel)

ANYA: Simon Kéfa, ne nyeld könnyeid! Én az anyja voltam. És én sem értettem őt. Ez az én nagy bűnöm... Végéhez ért ez a tárgyalás. Mit ítélsz hát a bíróság?

KÉFA: Ügyész úr, foglalja össze a vádat és hirdessük ki az ítéletet!

JOHÁNÁN: A tárgyalás során beigazolódott a vád: A názáreti Jézus politikai összeesküvés áldozata lett. Sajat barátainak politikai szervezkedése miatt bukott le. Barátai között nem akadt egy sem, aki többé vagy kevésbé el ne árulta volna őt a pártokkal, a hatalommal, a szent háborúval való cinkossággal. Mindannyian bűnösök vagyunk a Mester halálában, de bűnösök vagyunk, és talán mind bűnösök vagyunk Júda pusztulásában.

(Kintről szélvihar, villámok)

ANYA: Megállj, fiam! Itt most végre történik valami. Nemcsak a bűnre, az igazságra is fény derül. Ügye, érzitek, hogy végigsöpör rajtunk egy szent vihar?! Fények gyulladnak homlokunk mögött. Nézzétek a villámokat!

MAGDALÉNA (megremege): Rabbóni!

ANYA: Mirjam Magdalaj! Hiszen téged kifelejtettünk! Mégis csak van ártatlan közöttünk!

MAGDALÉNA: Én ártatlan, anyám?! Belőlem hét ördögöt űzött ki a Mester!

JOHÁNÁN: Mégis te vagy a legtisztább köztünk, mert te nem sároztad be magad a mi bűneinkben.

ANYA: Ezt a tárgyalást neked kell befejezned, leányom.

MAGDALÉNA: Mit mondjak én, az utcanő, akit megvásároltak és megvetettek, aki prédája voltam mások és saját önzésének, és akit utáltak a nagyurak és a föld népe is? Én csak azt tudom, hogy egyedül Ő nem vetett meg, és azt, hogy Ő engem is szeretett. Szeretete belém költözött, és én újjászülettem. Altala barátokra leltem, esendő és gyarló barátokra, amilyenek mindannyian vagyunk, de mégis csak barátokra. És ez a legnagyobb dolog! Én nem értem a politikához, de azt látom, hogy mit tett vele a politika: barátaié és ellenségei. Csak azt tudom, hogy legyenek itt római megszálló csapatok vagy épüljön itt fel a nép uralma, nekünk egy a dolgunk. Bármilyen rendszerben ugyanazt kell tennünk: új világot teremtenünk magunkból, barátságainkból. Létre kell hoznunk a Krisztus-testvériséget, az Isten-világot. Amint Ő mondta: „Egy az én parancsom: Szeressétek egymást. Úgy szeressétek egymást, ahogy én titeket!” Ne akarjatok okosabbak lenni nála. A világ fiainak okossága nem a világosság fiainak okossága. Evilágban kell másvilágot építenünk. És ez a másvilág nem a hatalom világa.

JÉZUS HANGJA:

Térjete meg, és köztetek az Isten Országa!

Az én Országom nem evilágból való.

Ha ebből a világból volnátok, szeretne titeket a világ.

Mivel azonban nem ebből a világból valók vagytok, gyűlöl titeket ez a világ.

De ne féljete, én legyőztem a világot.

Atyám, amint te küldtél engem a világba,

úgy küldöm én is őket a világba.

Ha a világ gyűlöl titeket, tudjátok meg,

hogy engem előbb gyűlölt nálatok.

Atyám, értük könyörgök, akiket nekem adtál.

Nem azt kérem, hogy vedd el őket a világból,

hanem, hogy óvd meg őket — a hatalomtól...

Leszky András bácsi Moha-meséje

Cirmos a Balaton körül — ami előnyös

Elhatároztam néhány héttel ezelőtt, hogy lelátogatok a Balatonra. Szándékom híre elterjedt Törpeháznál, és beállított hozzám egy törpefiúcska — bizonyos Cirmos.

— Én is el akarok utazni Moha bácsival a Balatonra.

— Hát rendben van, gyere te is. De akkor légy itt holnap reggel négy órára!

Fél órával a balatoni gyors indulása előtt már ott voltam Cirmossal a budapesti Déli-pályaudvaron, mégis megragadta a kabátomat, és húzott a vonat felé:

— Siessünk, Moha bácsi, siessünk, hogy minél jobb helyet kapjunk!

Kénytelen voltam rászólni:

— Ej, Cirmoskám, ne cibálj! Hogy felférünk, azt láthatod. Csak ennyi a fontos! Utálatos dolog, hogy folytonosan az jár az ember eszébe, hogy mindenből a lehető legjobbhoz jusson, akár mások rovására is.

Hej, felfortyant erre Cirmos:

— Az nem utálatos, hanem a lehető legtermészetesebb dolog a világon! És nagyon kérem Moha bácsit, ne keserítse meg a kirándulásomat, tehát ne oktasson és ne neveljen. Én nem nevelődni, hanem szórakozni utazom a Balatonra! Most megmondtam és kész!

Furcsállottam a kívánságát, de bólintottam rá:

— Hát jól van, Cirmoskám, majd ügyelek, hogy ne oktassalak és ne neveljelek.

Miután felszálltunk, végigszáguldott a kocsifolyosóján, bekukkantott minden fülkébe, és egyszerre csak diadalmasan felüvöltött:

— Ide, Moha bácsi, gyorsan, itt még van két hely!

Miután letelepedtünk, ezt suttogta a fülemben:

— De aztán, ha célzatosan ideáll egy néni az ajtó elé, nehogy pislogni tessen rád, hogy álljak föl!

Megígértem, hogy nem oktatom, nem tiltakoztam hát újabb rendelkezése ellen sem. Pislogtak rá eleget helyettem is az ajtó előtt zsufozódnók, ezt azonban Cirmos alig látta, mert ha rájuk tért is a szeme, rebentette tüstént máshova. Mégpedig komoran. Elmosolyodni az egész úton egyszer se láttam.

Leszállás közben összetalálkoztunk egy magyarkúti férfiúval — bizonyos Baloggal. Minthogy ő végigállta az utat, megkérdezte Cirmostól:

— Te jól utaztál, kisöreg?

Cirmos úgy kezdte ingatni a fejét, mint aki azt készül mondani: „Hát jónak éppen nem nevezhető” — de aztán hirtelen kihúzta magát, és határozott hangon felelte:

— Jól, igen: mi nagyon előnyösen utaztunk. — De rögtön hozzá is tette elgondolkozva: — Hát persze jobb volna, ha annyi kocsit kapcsolnának a vonathoz, hogy mindenki ülhesen.

Fürdés, ebéd, meg egy kisebb kirándulás után alkonyatkor bementünk a turistaotthon nagy hálótermébe. Az én fekvőhelyem fölött már foglalt volt a felső ágy, a szomszédos emeletes ágy azonban Balogé és Cirmosé lett. Meg kellett egyezniük, melyikük alszik alul, melyikük fölül. Balog körülszemlélődött: A felső ablakokat tartják nyitva, odafönt tehát szellősebb — de udvariasságból hozzáfűzte:

— Alhatom azonban lenni is, nekem mindegy!

Cirmosnak már ekkor rebent egyet a szemecskéje. Vacsora után pedig, amikor sétára készültünk a parton, odasúgta nekem:

— Én megyek, lefekszem, mert én akarok a felső ágyban aludni! Előnyösebb! Balog meg én hosszasan él-

veztük a kellemes esti hűvösséget, gyönyörködtünk a hold kettős képében, s mikor mi is bementünk lefeküdni, halkan felszóltam Cirmoshoz:

— Alszol?

Nem válaszolt. De hallottam a lélegzésén, hogy csak tettetzi az egyenlenséget.

Másnap reggel megkérdeztem hát tőle:

— Jól aludtál?

Elégedetlen legyintésre indult a keze, de hirtelen megszakította mozdulatát, és határozott hangon felelte:

— Jól, igen, a felső ágy sokkal előnyösebb. — De rögtön hozzátette elgondolkozva: — Persze jobb volna, ha mindenki szellős helyen alhatna.

Aznap délben egy önkiszolgáló ebédlőben ebédeltünk. Sülőt meg paprikás csirkét. Én hoztam magamnak túróscsuszát is. Cirmos azonban ingadozott, nem lesz-e sok neki, mert süteményt okvetlenül akart. De látva az én adagomat, megkívánta, és ment ő is csuszáért. Közvetlenül mögötte egy vele egykorú kislány állt az ételés ablaknál, és az is túróscsuszát kért. Kitétek elébük egy-egy adagot, és az lett volna a természetes, ha Cirmos az elsőt veszi el. Neki azonban megint rebent a szeme, hirtelen összehasonlította az adagokat, és a második tányért kapta fel.

Kifelé menet Baloggal találkoztunk és szokása szerint megkérdezte Cirmostól:

— No, kisöreg, jól ebédeltél?

A második adag fagyalt már nem kellett neki, ilyen választ vártam hát: „Nagyon jól”. De csak felvonta a vállát. Miután elmondtam Balognak, mit ettünk, csodálkozott:

— Akkor hát miért vonogatsz a vállad, te Cirmos macska? Hát ez csak elég volt?!

Cirmos megint bizonytalanul ingatta a fejét:

— Elég, elég, de zavarja az embert az evésben, hogy tudja, az egyik adag nagy, a másik kicsi. És vannak, akik rosszul járnak.

Nemsokára vonatra szálltunk, hogy elvitessük magunkat a tó másik végére. Cirmos megint előrrohant a kocsifolyosóján, talált is két ülőhelyet,

megfogadod a jó tanácsot

és nagy diadallal letelepedett. De mi-helyt feltűnt a folyosón egy néni, aki-nek már nem jutott ülőhely, felugrott, és kisietett hozzá:

— Tessék helyet foglalni!

A néni bőséges dicséretekkel köszönte meg, és Cirmos arcocskáján öröm és büszkeség ragyogott fel. Minthogy kintmaradt a folyosón, ki-mentem utána:

— Hát mi történt veled, Cirmos macska, hogy lemondta olyan nagy értékű előnyről, mint a csücsülés?

Készségesen magyarázta:

— Rájöttem valamire, Moha bácsi: Ezek az előnyök nem igazi előnyök. Amikor ide utaztunk, ültem, de folytonosan arra kellett gondolnom, hogy mások meg váltogatják a lábukat és szeretnének leülni. A felső ág szellős volt, de arra kellett gondolnom, milyen jó volna sétálni a parton! Aztán meg az bántott, hogy Balog bácsinak melegben kellett feküdnie. A vendéglőben előnyösebb adag csuszát kaptam — azaz, hogy elkaptam a kisfiú elől —, de csak maga a csusza volt előnyösebb, a megevés előnytele-nebb, mert folytonosan bántott a különbség. Rájöttem hát, hogy előnyösebb, ha nem hajszolom ezeket az úgynevezett „előnyöket”. Most például nem ülhetek, az igaz, de meny-nyivel többet ér, hogy érezhetem, va-gyok valaki, kiváló valaki, akinek nem az jár folyton az eszébe, hogy min-denből a legjobbhoz jusson, akár má-sok rovására is — és még meg is di-csérnek, mint ez a néni az előbb.

Lett volna erre is sok mondaniva-lóm, de hát úgy rendelkezett, hogy ne oktassam, hát csak bólintottam:

— Köszönöm a felvilágosítást —, és visszamentem a fülkébe. Ő jóked-

vűen kinnmaradt, nézte a tájat a nyi-tott ablakon át, és az sem csökkentet-te jókedvét, hogy elfáradt a hosszas álldogálásban.

A turistaházban — amelyben a tó másik végében megszálltunk — kész-ségesen átengedte a felső ágyat egy fiatalembernek, de még attól sem romlott el a kedve, hogy az a fiú meg sem köszönte.

— Mit bánom én! — mondta —. Többet ér nekem az ő dicséreténél, hogy tudhatom magamról, kiváló va-laki vagyok! Olyasvalaki, aki nem haj-szol előnyöket, akár mások rovására is.

Cirmos jókeve kiválósága hiányta-lan tudatától egyre növekedett. A nap gyönyörűen süttött, egész délelőtt lu-bickoltunk. Délután még egyszer úsz-tunk egy nagyot, este meg már utaz-tunk is hazafelé. A sok úszkálástól azonban nagyon megéhezünk, s a vo-natnak nem volt étkezőkocsija. A ké-ső esti órákban érkezünk meg a Dé-li-pályaudvarra, és éppen csak arra futotta időnkéből, hogy mialatt át-mentünk a Nyugatiba, beugorjunk egy falatozóba. De ott már csak egy-két elárult hidegtől búslakodott a hűtőszekrényben, s Cirmos azokat is kedvetlenül nézegette. Se kocsonya, se salátaféle nem kellett neki. De egy-szerre csak felrikkantott:

— Hű, somlói galuska! Tejszinhab-bal, ott van! — futott is már a pénz-tárhoz, és mondta, mit kér. De ugyan-akkor ugyanazt kért egy kislány is. Olyan egyszerre mondták ki, hogy a pénztárosnő mosolyogva kérdezte:

— Mármost melyikőtöknek adjam a blokkot? Mert ez volt az utolsó adag!

Cirmos visszarántotta a kezét a pénzzel:

— Őneki tessék adni!

Már csak arra volt időnk, hogy né-hány zsemlyét vegyünk, és siettünk a vonatra. Még le se ültünk, már indult is. Eszegette ugyan Cirmos a zsem-lyét, de nem múlt el tőle az éhsége, mégis, még nevetett is, midőn közölte velem:

— Csak most jut eszembe, az a kislány sem köszönte meg. Te-hát már észre sem ve-szem, ha elmarad a kö-szönet. Milyen nagy-szerű! És az sem baj, ha éhes vagyok. Csakis az a fontos, hogy tudha-tom magamról, kiváló

valaki vagyok. Olyasvalaki, aki nem kapkod előnyökön, akinek nem az jár folyton az eszébe, hogy mindenből a lehető legjobbhoz.... — Csak eddig mondta. A „jusson” szó már a torkán akadt. Megdőbbsent arcocskával bá-mult rám, és szinte nyöszörögte:

— Jaj, Moha bácsi! Hiszen én ugyanolyan előnyhajhász vagyok most is, mint azelőtt. A különbség csak annyi, hogy most már nem ülő-helyre, felső ágyra, nagyobb adagra pályázom, hanem arra a tudatra, hogy kiváló vagyok!

Mondhattam volna erre is egyet-mást, de hát ... még úton voltunk — hallgattam. Hallgatott Cirmos is. Vác után a nyitott ablakhoz állt, mélyen beszívta a Börzsöny tiszta levegőjét, gondját azonban az erős hegyi levegő sem tudta kisodorni fejcskékjéből, mert amikor már az erdei ösvényen haladtunk fölfelé Törpeháza, egy-szerre csak megállt és fölkiáltott:

— Hát nem igaz! Tévedtem az előbb, mert én nem vagyok ugyanolyan előnyhajhász. Azelőtt én csak egyet-ten személynak akartam előnyt, — most pedig már kettőnek. Az egyik-nek ülőhelyet, felső ágyat, somlói ga-luskát, a másiknak meg — hát igen — kiválóságokat. Ballagtunk tovább föl-felé. Amikor a kertjük kapuja elé ér-tünk, kezet nyújtottam neki elköszö-nésül. De nem vette észre. Még min-dig ezen töprengtet:

— Arról viszont ... Arról viszont, hogy olyan elégedett vagyok önma-gammal, — nagyon sajnálom — de nem tehetek, és kész.

Most vette észre a kezem. Meg is ragadta tüstént, és rázta:

— Köszönöm a kirándulást, és azt is, hogy teljesíteni tetszett a kérésem, és nem tetszett sem oktatni, sem ne-velni, mert hiszen én nem nevelődni, hanem szórakozni utaztam a Bala-tonra. Még egyszer nagyon szépen köszönök mindent.

Egy utolsó kézrázás után benyitott a kapun, én meg mosolyogva ballag-tam tovább a magam házacskája felé.

»Az Istenhez vezető út
mindig
a felebarát mellett vezet el.«

J. Neuhauser

Legszórakoztatóbb játékaink

A csoporttalálkozóim nagy részét ma már kamaszoknak tartom. Minden találkozón — a komoly program után — játszunk. Mivel falun a diszkón és a bálon kívül más szórakozási lehetőség nem adódik, szórakozást is kell nyújtani minden találkozón. Most leírok néhány játékot, ami a legjobban szórakoztatta, lefoglalta csoportjaim kamaszgyerekeit.

1. Gól — tüdőből

Egy asztal minden oldalához egy vagy két játékos ül vagy guggol, a játékvezető egy pingponglabdát tesz az asztal közepére. Mikor elengedi, a játékosok fújják a labdát. Akinél legurul az asztalról, hibapontot kap. Az győz, akinek legkevesebb a hibapontja. A labda leesése után mindig a játékvezető hozza játékba.

2. Forgolódsdi

Bármennyi játékos játszhatja. Egy kis cédulára (aránylag nagy betűkkel) számot, nevet vagy fogalmat írunk. Ezeket a játékosok hátára biztosítótűvel feltűzzük. A feladat: le kell olvasni, mi van a másik hátára írva. Győztes, akinek nem tudják leolvasni, mi van a hátára írva.

3. Gombócos

Papírlapból gombócokat készítünk. A játékosok körbeállnak egy asztalt, a kezüket hátra teszik, és lassan körbejáráják az asztalt. Az asztalon eggyel kevesebb papírgombóc van, mint a résztvevők száma. Amikor a játékvezető — aki nincs a játékosok között — azt mondja: „Most!”, mindenki elkap az asztalról egy gombócot, akinek nem jut, kiesett. Mindig a kiesett játékos lesz a játékvezető. Természetesen mindig egy papírgombóccal kevesebbnek kell lennie az asztalon a játékosok számánál. Győztes, aki utoljára marad.

4. Lecsapott a villám

Székeken körben ülnek a játékosok. A játékvezető a kör közepén áll, neki nincs széke. A játékvezető bármiről elkezdhet mesélni, de ha azt mondja: „Lecsapott a villám!” — a játékosoknak helyet kell cserélni egymással. Természetesen a játékvezető is leül. Így valakinek nem jut hely. Aki állva marad, az lesz a játékvezető. Nehezíteni is lehet a játékot, pl. senki nem ülhet a szomszédja székére stb.

5. Csendes helycsere

A játékosok székeken körben ülnek. Egy valaki a kör közepén áll. Neki bekötik a szemét. Ezután mindenki csendben helyet cserél. Amikor csend lett, a közepén álló — bekötött szemű — játékos megnevez két jelenlét, hogy cseréljenek helyet. Mindenkinek csendben kell lennie. Ha a bekötött szemű játékos megfog valakit, akik éppen helyet cserélnek, a megfogott játékosnak kötik be a szemét.

6. Cukros cérna

Egy kb. 50–70 cm-es cérna végére kockacukrot kötünk. Annyit készítünk belőle, ahány játékos játszik. A feladat: a cérna végét a szánkba vesszük és megpróbáljuk kézi segítség nélkül a kockacukrot a szánkba juttatni. Akinek ez elsőre sikerül, az a legügyesebb.

7. Ki a legkomolyabb?

Két csapatot választunk, akik egymással szembeülnek vagy -állnak. Az egyik csapat a komolyak társasága. A másik csapatnak szívből kell kacagnia, hahotáznia. Aki a komolyak társaságából elneveti magát, kiesik, vagy átáll a nevetősökhöz. A komolyaknak rá kell nézniük azokra, akik nevetnek. Csiklandozás stb. nincs!

8. Fejreütős

A játékosok körben állnak vagy ülnek. Egy játékos van középen, a kezében egy hengeralakúra összehajtott újság. Valakire hirtelen rámutat, akinek azonnal mondania kell egy nevet, aki a körben ül. De mielőtt a közepén álló játékos odaérne — kezében az újsággal — neki is mondania kell egy másik nevet, mert ha addig nem tud mondani, a közepén álló játékos az újsággal ráüt a fejére. Akinek így ráütöttek a fejére, az áll középre.

A játékot lehet nehezíteni, hogy fogalmakat vagy állatneveket adunk a körben ülőknek, és így kell megnevezni a másikat.

9. Jeruzsálem — Jerikó

Mindenki ül. Egy játékvezetőt választunk. Ha ő azt mondja: „Jerikó” — mindenkinek fel kell állnia. Ha azt mondja: „Jeruzsálem” — le kell ülni. A játékvezető igyekezzék becsapni a játékosokat (pl. leül hirtelen, de azt mondja: „Jerikó” stb.) Aki egy kicsit is megmozdul, kiesik. Az is kiesik, aki a „Jerikó”-ra nem áll fel, vagy a „Jeruzsálem”-re nem ül le. Aki túl későn reagál, az is kiesik.

10. Nyelvezavar

A játékosok kiküldenek valakit a szobából. — Megyeznek egy összetett szóban, aminek az egyik felét egy játékosra, a másik felét egy másik jelenlévőre bízzák. Ekkor behívjuk azt, aki kiment a szobából, majd a játékvezető jelére egyszerre mondják ki a két szót. A bejött játékosnak ki kell találnia, mire gondoltak. (Pl. „lovastorna” a szó. Az egyik játékos mondja majd a játékvezető jelére: „lovas”, a másik játékos: „torna”. Természetesen egyszerre mondják, így kell kitalálnia a játékosnak.)

Ha az összetett szó 3 vagy 4 értelmes tagból áll, akkor annyi játékos között osztjuk ki a szótagokat, és a játékvezető jelére együtt mondja mindenki. Mivel ez már túl nehéz, két játékost küldhetünk ki, akik együtt próbálják megfejteni a nyelvezavart.

11. Akadálytréfa

Két játékosnak bekötjük a szemét. Egymással szembeállítjuk őket. Köztük kb. 5 méter legyen a távolság. Még a szembekötés előtt 3–4 akadályt teszünk eléjük, amit megnevezhetnek. A szembekötés után csendben felszedjük az akadályokat, majd azt mondjuk a játékosoknak, hogy szlalom-mozgással kerüljék meg az eléjük tett tárgyakat (oda-vissza kell menni).

Ennek a játéknak egy másik változata, hogy a szembekötés előtt 3–4 akadályt teszünk a játékosok elé. A feladat: át kell lépni az akadályokat, amiben a többi játékos szóban segíthet. A szembekötés után kezdődik a játék.

Ezután az utolsó akadály helyére vízzel telt lavort teszünk, amibe a jelenlévők nagy derűségére beleléptetjük a játékost.

12. Csokievés dobókockával

A kellékek: tányér, kés, villa, csokoládé, dobókocka.

A játékosok körbeállnak egy asztalt. Az asztal egyik végén egy szék, az asztalon a tányérban egy csokoládé, mellette kés, villa.

A játékosok sorban dobnak a dobókockával. Aki hatost dob, késsel-villával lefejezheti a csokipapírt, és kis szeletekben eheti a csokit. Közben egymás után dobnak a játékosok a dobókockával. Mindig az ülhet az asztalnál, aki hatost dob. Ha elkiáltja valaki, hogy „hatos”, az asztalnál ülőnek azonnal be kell fejeznie a csokievést, és át kell adnia a helyét.

13. Gyufakötözősdi

Minden játékos kap 1 m hosszú cérnaszálat és 15 db gyufát. A feladat: a cérnára sorba rá kell kötni a gyufákat. Aki előbb végez, az a győztes.

14. Ügyes tolvaj

Középre teszünk egy széket. Arra ráül egy játékos. Bekötjük a szemét. A szék alá egy kulcsomót dobunk. Egy másik játékosnak az a feladata, hogy a szék alól úgy vegye ki és emelje fel a kulcsomót, hogy az ne csörrenjen meg. Ha a széken ülő játékos hallja a csörrenést, a másik játékos elveszítette a játékot.

15. Mutogatás

A játékosok két csoportot alkotnak. Az egyik csoport kitalál egy vers-, film-, irodalmi alkotás címet. A másik csoportból egy jelentkezőnek megsúgják, akinek a címet el kell mutogatnia csapattársainak.

Szájjal, kézzel nem formálhatunk betűket. Csak arra szabad rákérdezni, amit a mutogatásnál láttak.

16. Kibővített vers

A játékosok egy valakit kiküldenek a szobából. Elgondolnak egy általánosan ismert verset, majd azt szavanként felosztják a játékosok között. Amikor bejön a kiküldött játékos, sorban mindenki mond egy mondatot azzal a szóval, ami neki jutott. (A szót ragozni, másképp mondani a mondatban sem szabad!). Tőmondatot se mondjunk, se túl bő mondatot, mert akkor a játékosnak megkönnyítjük vagy nagyon megnehezítjük a dolgát.

A játékosnak ki kell találnia a mondatokba rejtett szavakból, hogy milyen versre gondoltak a többiek.

V.J.

„Peace Weekend” Szegeden

1992. augusztus 20–22.

AZ ALBA KÖR és a PAX CHRISTI helyi csoportjai a Holland Egyházközi Békemozgalommal (IKV) együttműködve nyári tábor rendeznek a következő címmel:

MIT TEHETÜNK A BÉKÉÉRT — ITT ÉS MOST?

A három nap alatt a következő témákkal szeretnénk foglalkozni:

- az állami igazságszolgáltatás és büntetés története
- értékeink vallási és szekuláris gyökerei
- mi legyen az első lépés a béketeremtés felé?
- kapcsolatban maradni a valósággal — gyakorlati tanácsok hétköznapjainkra
- lehet egy nő napjainkban nő?
- segítsünk papjainknak, hogy barátainkká váljanak! — találkozó a helyi vallási vezetőkkel

A résztvevők elszállásolását a helyi iskolában vagy sátrakban oldjuk meg, vegetáriánus étkezést biztosítunk. Ne felejtse otthon a zeneszerszámaidat, a kedvenc dalaidat és a humorérzékedet se!

Várunk téged!

Jelentkezési cím: PAX CHRISTI,
6720 Szeged
Dóm tér 15.
Tel.: 62-23-955

BIBLIA

Az augusztusi elmélkedéseket — székesfehérvári és budapesti családközösségi beszélgetések alapján — Garay András, a szeptemberiek Mihálovics Zoltán készítette.

Augusztus 2. — Évközi 18. vasárnap —

Lk 12,13–21 — A szegénnyé tevő örökség

A zsidó vallásban a szakrális és a profán élet egymástól elválaszthatatlan. A rabbi nem csupán vallási értelemben vezető és tekintély, hanem a polgári ügyek, közösségen belüli feszültségek, perek döntőbírája is. Így volt ez Jézus korában, s így van ez ma is. A Jézushoz intézett kérdés az örökség felosztására természetes, hiszen állhat mögötte egy jogilag és anyagilag kismérmizett ember, aki a törvénytudó tanítóhoz fordul igazát keresve. De élhetünk azzal a gyanúval is, hogy a farizeusok újabb provokációjáról van szó, hogy a népszerűsége csúcspontján lévő Jézust lejárássák, szembe fordítsák a zsidó hagyományokkal, s ezáltal megosszák ekkor még lelkes követőit. A Lk 11,53–54 megerősíti ezt a feltevést: „...az írástudók és farizeusok erősen szorongatták, több dolog felől faggatták, s kelepécét állítottak neki, hogy valamely szaván megfoghassák.”

A csapda itt is nyilvánvaló. Ha Jézus utasítást ad az örökség „igazságos” felosztására, ellentmond saját, adásra felszólító tanításának, és megkérdőjelezi egy patriarchális szokásrendnek — az örökül hagyó akaratának — gyakorlatát. Ha jóváhagyja

az emberileg egyértelmű igazságtalanságot, részvéten az emberi tragédiákkal szemben. Jézus most is átlat a farizeusok mesterkedésén, s először elhatárolja magát a kívánt bírói szerepkörtől, mert a Messiás nem vállalhatja át tőlünk a bírói szerepet önmagunk fölött. Hiszen a Jézustól hallott tanítás alapján kinek-kinek magának kell bírónak és végrehajtónak lennie önmaga felett. „Isten nem azért küldte a Fiát a világba, hogy elítélje a világot, hanem hogy megmentődjék általa a világ” (J 3,17). Majd példabeszédet mond az anyagi javak és az élet egymáshoz való viszonyáról. „Egy gazdag embernek jó termést hozott a földje.” A földből élő ember tudja, hogy a bő termés nem csupán munka és szorgalom következménye, kedvező időjárás is kell hozzá. S míg az egyik évben bőven terem, s túlszordulnak a csűrök, a másik évben a kevés termés miatt üresen konganak. Az új csűröket építő gazdag ember mai korunk vállalkozói ideálja: pragmatikus, optimista, mihelyt lehetősége engedi, befektet, tevékenysége önmagára és a vállalkozására irányul. S munkájának jutalmát a fogyasztás színvonalában

látja. Hiányzik belőle a szolidaritás érzéke, életének középpontjában saját maga áll. Ezt az világi értelemben sikeres embert Isten bolondnak minősíti. Miért bolond az állapotbeli kötelességeit maximálisan teljesítő — mint mondják: a „talentumaival jól sáfárkodó” — gazdag ember? Miért mondja Isten a fogyasztás mókuskerekében rohanó embert esztelennek? Azért, mert Isten az emberi életet az örök élet lehetőségének távlatából nézi. Hiszen bármelyik pillanatban véget érhet az emberi élet (sőt a vállalkozások lázában élő ember élete még ennél is hamarabb), és Isten számonkéri életünket. Isten Országába belépni a Jézus által elének élt magatartás követése által lehet, minden más cselekvés hiábavaló.

Az örökösödési vitát Jézus nem dönti el, kitér a konkrét válasz elől. Tiszteli az ember döntési szabadságát, és szempontokat ad hozzá, állást foglal, de a lépést felé vagy tőle el meghagyja nekünk.

A példabeszéd után az örökséget megkapó testvér már nem örülhet nagyon gazdagságának, az örökségből kizárt testvér már nem bánkódhat olyan nagyon. Megérthették: az Istennek tetszés határvonala másutt van, életük nem ezen múlik.

Vajon mit értünk meg mi ma mindebből, hiszen mi magunk is ácsingozunk az európai (nyugati) örökség, az anyagi jólét felé, s felpanaszoljuk, hogy a történelem kizárt bennünket ebből a közös örökségből. S színes üveggolyókért, csecsebecsékért — mint a bennszülöttek — odaadjuk legnagyobb kincseinket, isteni természetünk kibontásának lehetőségét, Istenben gazdagodásunkat.

Augusztus 9. — Évközi 19. vasárnap — Lk 12,32–48 — Az ismeret felelőssége

Szegénynek lenni rossz. Hiszen ki szeret közülnk korgó gyomorral lefeküdni vagy ingyenkonyhán ebédelni, ki szeret bádognyuhóban lakni, használt lim-lommal berendezkedni, ki szeret fájni, szűkölködni, ki szeret kiszolgáltatott lenni? Azt hiszem, senki, Jézus mégis felszólít bennünket önmagunk szegénnyé tetelére. S önmagunk életszínvonalát féltő, napjaink egyre bizonytalanabb világában idegenül hangzik a jézusi felszólítás: „Adjátok el vagyonotokat!” S kérdően nézünk egymásra: mi számít vagyonnak, mit szabad még megengednünk magunknak? Jézus tudja, hogy ha már szegényekből és gazdagokból áll a világ, ha már nem teljesíti a törvényben is meghagyott szeretetparancsot, akkor az Isten Országá magatartásformáját élni akaró ember helye a szegények oldalán van. Ez a kisebb rossz, ez a nagyobb boldogság és öröm helye. Az eredeti terv nem ez volt, hiszen a Paradicsomkert a gazdagság helye, melyet most csak övéi örökölnek. Jézus nem határozza meg a vagyon fogalmát. Ennek ellenére Isten népének mégis tudnia kell, mit kíván tőle adástörvény címén a Messiás. Ha ismeri Isten mindentadó világát, tudja, hogy az adástörvény teljesítésének nincs határa. De recept sincs. Olyat kell lépnünk, ami belülről fakad. S mindannyiunk szabadsága és fele-

lőssége a bennünk csírázó isteni természet kibontása. Ennek gondos ápolása, növelése az ébrenlét állapota az Úr érkezésére. S ha mindent rendben talál, ha látja készségeinket, „felövezi derekát” és szolgál nekünk.

Nem lehet halogatni, hogy majd holnap leszek jó, nem lehet körülményekre hivatkozni, feltételeket szabni. Itt és most kell megváltoztatnunk az életünket. Péter kérdése nagyon praktikus: valakiknek többet, másoknak meg kevesebbet kell tenniük? Esetleg a vezetők kötelessége az örökös, a mindentadás, s övék a jutalom is? Jézus nem ezekben a kategóriákban gondolkodik. Számára nincs két norma, ahogy nincs két Ország, s nincs két Szeretet sem. Jézus gondolkodásában nem a szerepkörhöz van kötve a norma, hanem az egyetlen és közös normával való mélyebb kapcsolatba kerülés szüli a szerepkört. Így a szerepkörök különbözők ugyan, de a törvény ugyanaz. Amilyenek vagyunk a másik emberrel, olyan lesz hozzájuk Isten. S a mai ember Istentől elfordulásának oka a másik embertől történő elfordulása. Az Úr rajtunk keresztül mutatkozik meg, kiszolgáltatott nekünk, hatalmat adott önmaga felett. Így újra és újra keresztre feszíthetjük. Újra és újra meghurcolhatjuk nevét és magatartását.

Aktív várakozásban kell élnie az Ő népének. Ismerni a szeretet parancsát és nem tenni, súlyosabb ítélet alá esik, mint a nemismerésből fakadó helytelen cselekedet. A prófétákat, Isten szavának tolmácsait szükségképpen hallgattatja el a megismerni nem akaró emberi-hatalmi kényelem.

Bár ne tudnám, hogy másképp kell élnem! Bár ne mondtátok volna, hogy mi a jézusi magatartás! Bár ne zavartátok volna össze megszokott vallásosságunkat! — kapjuk meg kritikáink szemrehányását. Miért fél az ismereteket és tudást hajtató ember Istent megismerni? Fél, mert tudja, hogy ha engedi magában rezonálni Isten hívását, akkor át kell alakítania szokásait, vágyait, egész életét. Nekünk szól a 32. vers biztatása: „Ne félj, kis nyájacská, mert Atyátoknak úgy tetszett, hogy nektek adja az Országot!” Nekünk, keresztényeknek kell láttatnunk, hogy ez a megígért Ország határozott kontúrokkal rendelkező, szerető, személyes kapcsolatokat nyújtó, értelmes rendet teremtő, embernek való ország. Igazi otthonunk, megnyugvásunk helye, újrakezdésünk lendítője, boldogságunk forrása. A „Köztetek azonban ne így legyen” világa ez, a hegyre épült város, mely el nem rejthető, s melyhez zárandóknak a népek.

Augusztus 16. — Évközi 20. vasárnap — Lk 12,49–53 — A kétféle béke

Nehezen fér bele Jézusról és a kereszténységről alkotott képünkbe a mai evangéliumi részlet. Nehezen, mert sem a tüzet, sem a meghasonlást nem látjuk, nem látjuk azt, hogy éles választóvonal lenne a magukat kereszténynek, illetve nem kereszténynek valló világ, ill. emberek között. Az Isten Országának a mennyországba helyezésével, az állandó kompromisszumkereséssel, az evilági létbe való intézményi beágyazódással mintha le is mondtunk volna egy határozott kontúrokat öltő, az igen és a nem között különbséget tenni tudó kereszténységről, a sőről, a mécsesről és a hegyre épült városról.

Hiszen az emberek közötti meghasonlást nem a jézusi magatartás követése, ill. elvetése hozta, hanem merőben evilági megfontolások: nekem kevesebb van, mint a másoknak; miért én, miért nem a másik? stb.

S ha az egyháztörténelemben találunk is példákat, hősies kiállásokat (pl. Szent Ferenc), nem több ez s nem gyakoribb, mint bármely eszmerendszer (legyen az akár a kommunizmus is) elkötelezettjeinek konfliktusa családjával, ill. a fennálló renddel szemben. S a vallásossághoz tartozó konfliktusok is többnyire formai jellegűek: Miért nem jársz misére? Miért nem tiszteled a papot? Miért eszel húst Nagypénteken?...

S hogy van az, hogy a békét hozó, békét adó Messiás most meghazudtolva önmagát békétlenségről beszél? Jézus különböztet evilági béke s a saját Országának békéje között. Evilági békét Jézus nem ad. Környezetünk háború, a világ mai feszültségei egyértelműsítik ezt, s azt is, hogy a kétezer év eltelte óta egészen másféle tüzek lobbanak a világban, mint Jézus szeretettüze. Sőt a mai kor apokaliptikus légkörében mintha a Gonosz győzedelmeskedett volna és uralkodnék a Földön. Az evilági országok békéje a fegyverek, a kényszerek és a félelmek békéje. Jézus békéje nem fegyvereken, nem fölényen nyugszik. Az Ő békéje azoknak belső nyugalma, azoknak „másik orcát is odatartó” magatartása, akik tudják, hogy öröksei annak az Orzágnak és életnek, amely el nem múlik. Az Ő békéje a „kevesek”, a „kised nyáj békéje”, a jézusi magatartás következményeként az Ő sorsát is vállaló emberek békéje, mely alapvetően tartalmi, nem pedig formai különbségeket jelent. Ezért Jézus követése vagy nem követése nem valláshoz tartozást vagy nem tartozást jelent.

A konfliktus, a meghasonlás tehát természetes következménye a kétféle békének; az ellenségeskedés, az üldözés: jelzése a jó úton járásnak.

S ahogy nem látjuk a meghasonlást, nem látjuk a tüzet sem. Nem látjuk, hogy a kereszténység „mint lángoszlop” világítana, nem látjuk kiemelkedni, mint Sion hegyét, melyhez zarándokolnak az emberek. Kicsi, imbolgó, szélfúttá lángokat látunk itt-ott, s le kell számolnunk azzal az illúzióval, hogy olyan sokan vagyunk. Nagyon kevesen vagyunk. S ha az egyháztörténe-

lem szövetébe bele is szövődik a jézusi úton járók sokszor vérvörös fonala, a reflektorok fényében alig észrevehető. Pedig Jézus még földi életében türelmetlenül várta tanítása átforgató hatását: „Mennyire szeretném, ha az már lángra lobbant volna!” A 49. és 50. vers összesíti Jézus belső drámáját: tanításának, úton járásának elengedhetetlen, kikerülhetetlen következménye a Kereszt (a vérrel való keresztség). Jézus nem mondja, hogy „én vagyok a Kereszt”. Önmagát az Úttal azo-

nosítja, s tudja, hogy az Út része, végállomása, következménye a Kereszt. „Szorongás fog el, míg beteljesedik” — vetíti elénk a nagycsütörtöki éjszaka vérrel verítkezését, s jelzi, hogy kész az áldozatra.

Isten Országát a mi készségeinken és áldozathozatalunkon fordul. Azon, hogy vállaljuk-e a családi, környezeti „meghasonlást” és konfliktusokat; engedjük-e, hogy a Lélek lángja mutassa az irányt a szűk kapu és keskeny ösvény felé.

Augusztusi közhelyünk

„Elvesztettem az illúzióimat”

A maga-megadás, a beletörődés ideológiája. A beletörődés, hogy a világ olyan, amilyen, és én is olyan vagyok, amilyen, s mindezen nem lehet változtatni: vegyük tudomásul a tényeket! Tehát nem egyszerűen az irreális világlátás elvesztéséről-megszűnéséről van szó, (ami önmagában jó és hasznos lenne), hanem egyfajta reális világlátás rögzítéséről és bizonyos értelemben eszménnyé tételéről.

Ez a mentalitás leszámol az Eszmékkel és Eszményekkel mint illúziókkal, mint irrealitással. Egycsapásra megszünteti az Eszmék és a Valóság közti (szükségszerű) szakadékot azzal, hogy a maga számára megszünteti az Eszméket. Ebből szükségképpen következik, hogy a továbbiakban lemond mindenfajta (morális) erőfeszítésről... (V.ö. Cromwell: „Aki megszűnik egyre jobbnak lenni, az egyszer csak megszűnik jónak lenni!”) Ezáltal az ember-mivolt egyik alkotó eleméről mond le... Az eszmék és az erőfeszítés feladása magában foglalja mindenféle igazi cél elvesztését-megszűnését is, vagy talán inkább: egy abszolút Cél elvesztését, a lemondást a Végtelenről, a Végtelenre-törésről, hiszen az Eszmék-Eszmények talán nem mások, mint a Végtelen, az Abszolút követői, a véges világban lehetséges töredékes jelzései...

Ez a mentalitás így módon magában foglalja a változás-változtatás reményének a hiányát, többé-kevésbé stabilizálja a pillanatnyi valóságot, rögzíti, megmerevíti azt. (V.ö. a Stalker c. filmben a feleség szavait: „A rugalmasság, az alakíthatóság az élet jele, a merevség a halálé.”) Ez egyúttal jövőtlenséget is jelent, hiszen a jövőnek nemcsak a varázsa, hanem az igazi tartalma és jelentősége is az, hogy újat hoz, mást hoz; a tényekbe való beletörődés nyomán azonban a jövő csak a jelen szüntelen ismétlése lehet: minden előre kiszámítható, az illúzióvesztés tökéletes.

Mindez sokféle súlyos következménnyel jár. Az „illúzió-vesztett” ember nem képes igazán lelkesedni semmiért, alapjában véve közömbös minden Emberi iránt, (csak ösztönei mozgatják és bizonyos társadalmi beidegződések), s jó, ha nem jut el a cinizmushoz. A folytonos depressziótól csak az menti meg, hogy beleássa magát az Anyagiba (bár sokszor, nagyon sokszor ez sem: ekkor jönnek a narkotikumok, közülük számítva a munkát is; v.ö. Csalog Judit: „Aki dolgozik, nem ér rá, hogy a lét unalmán kérőddzék... A munka ideális pótcselekvés. Alkotni nincs mit, de a verki megy... Az ember kikerekíti, felfújja a dolgokat. A semmit lázas elfoglaltsággá, örült igénybevétellel dramatizálja... Loholva sürgölődik: fontos. Rohan, ergo mozog. Nyüzsög, vagyis él. Korunk európai kultúrájának nagy vívmánya az ál- és műdinamika. A rohanó helybenjárás, a vibráló meddőség, a zaklatott tartalmatlanság, a hiperaktív semmittevés.”) Élete igazából csak vegetálás lehet, hiszen „illúzióit”: Eszméit és Eszményeit, melyeknek szolgálatában állhatnának az igazán emberi tevékenységek, már „elveszítette”.

Augusztus 23. — Évközi 21. vasárnap — Lk 13,22–30 — Nem ismerlek titeket

A szűk kapuról szóló jézusi tanítás mindig felrázó. Míg sokszor megfajthatatlannak tűnik a jézusi üzenet, vagy többféle párhuzamos értelmezésre is mód kínálkozik, itt egyértelmű a magyarázat. Jézus követése a szűk kapun átmenés, a keskeny út járása, az okos szűzként virrasztás. Ebben a kapuban Jézus az Ajtó, az életüket Hozzá igazítók léphetnek át rajta, mehetnek be az Ő Országába. Nem számítanak az előjogok, nem véd meg az intézmény, nem véd a kiválasztottság, sem az „uram-uram”-ozás. A végső számonkérés napján „a tőle hirdetett ige ítéli el” (J 12,48) mindannyiunkat az Életre vagy a kárhozatra. Az ígét meg olvassuk vasárnapról-vasárnapra, s Damoklész kardjaként lóg felettünk a mátéi ítéletabló. Nem mondhatjuk, hogy tudatlanok vagyunk.

Ennek ellenére semmiféle lázas nyugtalanság nem tapasztalható a keresztény világban, s a magát kereszténynek valló fehér ember a haladás mítoszának ígézetében uralkodik a többi ember és a teremtett világ fölött. S csak most, a huszadik század végén kapja az első pofonót, hogy a másra tekintettel nem lévő életmódja visszajára fordul s hosszú távon katasztrófákat okoz.

S ez a belátás sem a jézusi üzenet életünkre vonatkoztatásából fakad, hanem abból a kényszerből, melyet a környezet állapota jelez.

A szűk kapuról szóló tanítás komolyan nem vevése mára eljuttatta a világot oda, hogy a paradigmaváltás szükségességéről beszél, hogy a „Vízöntő korszakának” be-következését várja, hogy a világvége kézzel fogható közelségbe kerül (egy-egy kiségyházak nem kis öröme), s a szellemtörtémszek kongatják a vészharangot az Egyház felett.

Mi ennek a nyugalomnak az oka, s ennyi baj és ellentmondás láttán miért nincs rossz lelkiismeretünk? Azért, mert a jézusi üzenetet minden vallás a maga Tanítóhivatalán keresztül értelmezi. Holott Jézust a zsidó vallás Tanítóhivatala ítélte halálra, a különböző vallások tanítóhivatalai biztatták tömegeiket egymás kiirtására vagy hagyták jóvá a fennálló rendet, mégis kétségünk a Tanítóhivatal mindenkori igazáról.

Nagyon kényelmes ez az állapot. A Tanítóhivatal felment bennünket a radikális jézusi életforma (a kicsiség, erőszakmentesség, adás) alól, s jó érzésünkért cserébe nem kérdőjelezzük meg autentikusságát Isten dolgaiban. A kölcsönös egymáshoz igazodás következménye, hogy a keresztény jelző minduntalan jelen van (pártok címkeje, kultúra, oktatás stb.), a jézusi gondolatokat és életreváltásokat viszont csak nyomokban találjuk.

A Tanítóhivatal hatalmas apparátusa és milliárdos költségvetése függ a gazdasági

és politikai vezetők önelégedettségétől, hatalmi biztonságától. Jó viszony esetén a pasztoráció kényelmes csatornáit rendelkezésre állnak, a tömegek fékmentartását alátámasztó ideológia támogatásra számíthat. A koreográfia része, hogy vannak, lehetnek kivételek, csak ne legyenek nagyon sokan. Ez a kényelmes állapot mára megszűnni látszik. Részben azért, mert a főnakságot egyre több ember felismeri, és frástudóikkal együtt komoly befolyásra tesznek szert. Részben pedig azért, mert új vallások és új ideológiák születnek, melyek ugyancsak törekednek a változó kompromisszumból fakadó előnyökre. Így a gazdasági szabadverseny mellé felzárkózott a vallások szabadversenye is. Csapda ez a javából!

De Jézus kínál egy ebből kivezető utat: „Keressétek az Isten Országát”. Még ha keskeny is ez az út és szűk is a kapu: ha Hozzá akarunk tartozni, nincs más választásunk. Mert a kapu bezáródik, s hiába kérünk bebocsájtást, nem ismer meg bennünket a Mennyei Atya. Hiába hivatkozunk jóviszonyra, kompromisszumokra, történelmi tradíciókra, könnyűnek találhatunk. S a bezárt ajtó résein bekukucskálva ott látjuk a jövedelmük egy részét az éhezőknek küldöket, a szelídség börtönviseltjeit, az alulértényesülőket, a prófétákat, azokat, akiket elvetettünk magunktól, azokat, kik itt a földön az utolsók voltak.

Augusztus 30. — Évközi 22. vasárnap — Lk 14,1.7–14 — Barát vagy rászoruló

Jézus nagy hangsúlyt tett a barátságra. Összebarátkozott, és összebarátkoztatta tanítványait, „barátainak” mondta a Tizenkettőt.

Az általa kívánt egyházmodell is a barátságokon, a személyes szeretet szálain szövődik. Barátok nélkül mi sem élhetünk, torzók maradunk. De a Jézus által megteremtett barátságok mások, mint az evilág barátságai. Az evilág barátságai az ÉN kiterjesztett önzései, hiszen családi és baráti körü léptékű önzésről beszélhetünk ott, ahol egymást védik, szeretik, segítik, szemben másokkal, más családokkal, más baráti körökkel. Jézus szemében ez a barátság kevés. Az Ő barátai: munkatársai és segítői Isten Országába-beli életének. Ezért figyelemzeti vendéglátóját a helyes arányokra, hogy a rászoruló vendéglátója legyen.

Nagy kihívás korunk családi, baráti vagy nemzeti önzésének ezen jézusi felszólítás. S a háborúk s az újkeletű népvándorlás kézzelfogható közelségbe hozták azt a mérhetetlen emberi szenvedést, melyben a harmadik világ él.

Elég csak a formalmas pályaudvarokat éjszaka végigjárni, elég végignézni az aluljárók kéregetőit, a hajléktalanok menhelyeit vagy a magunk bőrén tapasztalni az idegengyűlölet ellenállásra és erőszakra

készítő alattomos cselekedeteit. S milyen jó olyan barátságokról hallani, ahol közösen szolgálnak a rászorulókat, járják a kórházakat, nyaraltatnak fogyatékosokat, ételt visznek a hajléktalanoknak!

Az ilyen barátságok Istennek tetszők, s az ilyen magatartás a feltétele a majdani dicsőségnek. De az önmagunkat szétoztató, szétajándékozó magatartás másik következménye a társadalmi alulértényesülés. A lakodalom ültetési rendjében az Isten népének az asztalvégre kell ülnie, mely éppen a társadalmilag hátrább állók helye. Ebben az esetben lehet reménye a dicsőségre, az elsőségre. Az Ország érdekében vállalt utolsóság — az elsőség gyümölcset termi.

Sajnálatos — s erről a fordítások is tehetnek —, hogy a jézusi *alacsony*ság két-ezer éves keresztényi tudatunkban „alázat”-tá alakult. Míg a jézusi alacsonyosság a társadalmi értelemben vett kicsiség és szolgazerep magatartását jelenti, az „alázat” a társadalmi osztályoktól és hovatartozástól független lelki, tudati kategória, melynek tartalmát a király, a gazdag és a szegény egyaránt magáévá teheti, ha keresztény. Míg a messiási alacsonyosság egészséges öntudatot és reális önértékelést jelent, az „alázat” hajlamossá tesz ben-

nünket az öngyalázásra és a szolgálalkúségre.

A „Legyél alázatos!” elvárására formálódó ember könnyen játékszerévé válhat a fölébe kerekedő uralkodói akarathoz, legyen az családi, állampolgári vagy egyházi uralkodás. A szolgazerep helyett a szolgálalkúséget Istennek tetszőként megélt, illetve bemutató keresztény eltorzítja és elfedi a jézusi örömhír embernek való üzenetét.

Ha élnek még bennünk Isten álmai az emberről és Isten Országának megvalósításáról, törekedjünk a tökéletességre, s értékeljük helyesen magunkat, miként Szent Pálnál olvashatjuk: „Nem én, hanem Isten kegyelme ... velem együtt” (1 Kor 15,10).

Mivel Jézus példázata a farizeusok előjárójának ebédjén hangzott el, az üzenet a vezetőknél, az frástudóknál is szól. Isten azokat helyezi előre, azokat bízza meg vezetéssel, akik elvállalják a szolgazerepet. Mert Isten Országába elsősorban morális és gyakorlati magatartáson fordul, s csak másodsorban dogmatika és elmélet. Ha a főhelyeket válogatók az evangéliumi „gazda” szemével látnának, új dinamikát kapna a ma ugyancsak háttérbe szoruló keresztény küldetés.

Szeptember 6. — Évközi 23. vasárnap — Lk 14,25–33 — Gyűlölhete a szeretet?

Minden jel szerint nem elég a tömegbeverődés biztonságával végigvonulni a kitaposott úton. Nem, mert nincs kitaposott ösvény a „láncban”-vonuláshoz!

Jézus útjárása, útkészítése nem hagyott maga mögött csapást, melyen bólogatva hallaghat békésen a gulya, a nyáj, a fegyelmezett csorda. Úttörő volt, így azután nem is képezett, létesített egy embernél szélesebb utat. Az utána menés mindig és mindenki számára egyes szám első személyű döntés, vállalás kérdése. Egyedül is, elsőként is...!

Akkor hát nem igaz, hogy az „Egyház közösségi hajójában biztosan jut ki-ki révbe, azaz örök életre”? Hasznos lehet legalábbis kételkedni eme aranyigazság garanciájában, különösen ha az „olcsóbb megoldás” keresztet megspórolni akaró (bár tudat alatti) készítése sugallja eme kétes biztonságot! Más kérdés persze, hogy melyik is vajon az egyház: azoknak a területileg és létszámban körülhatárolha-

tóknak a társasága, akik egy-egy plébánia köré csoportosulva regisztráltak és adófizetői az intézménynek, avagy mindazok a számon sem tartottak, akik ismeretlenül is, a szelrőzsa minden irányában a jézusi példát igyekeznek követni, felekezeti hovatartozástól, sőt keresztiségtől függetlenül is...? Személyes döntés, egyéni istenkapcsolat, sajátosság teológiai látásmód kiművelése kívánatos mindenkitől; az önállósodás, a felnőttség lehetséges fokán. Annyira saját kérdés, saját válasz kinek-kinek a maga Jézus-után-menése, hogy azt nem kérdőjelezheti meg a családi-vérségi kötelék sem.

De miért is? Mert „Adjátok meg Istennek, ami Istené!” És mi az Istené? A teljes szív, lélek, elme, vagyis egész teremtett valónk — mely üdvösségre hivatott —, amivel szolgálunk kell Őt, Jézust minden rászorulóban a kettős főparancs értelmében. A szeretet akarati elhatározás kérdése. S ha valaki számot vetett mindazzal, ami a

Mester követésével jár, és ennek ismeretében vállalja a maga keresztjét, akkor számára érdekkülönbözőség esetén nem lehetnek fontosabbak a biológiai kapcsolatok!

A világ szemében, a rokonság körében, ahol a megtérés ismeretlen — ez a „lehet fontosabb a családnál” szeretetlenséget, gyűlöletet jelent, illetve vált ki reakcióként. De vállalni kell ezt is, békességsináló alázattal és szelíden, mert „a langyosokat az Úr kiköpi”. Eme példa által lehet esélye a „házam népének”, hogy látva és követve engem, szintén üdvözlhesen saját „jogán”. Ha valós és mélyen átélt a Jézushoz tartozásunk, akkor „Ő elszeret az apánktól, az anyánktól, a házunktól, a Hazánktól. Elszeret és házába vezet”. Hogy ez bekövetkezhessék rajtunk, bennünk és velünk, annak előfeltétele, hogy minden földi függőségünk, kötöttségünk viszonylagossá váljék, alkalmasint feláldozhatóvá minősüljön.

Szeptember 13. — Évközi 24. vasárnap — Lk 15,1–10 — Elveszett juh

Tudod, Jézus, lehet, hogy a Pásztornak fontos az elveszett juh megkeresése! Hiszen melyik gazda szereti, ha csorbul a tulajdona? Tehát talán érthető az ügybuzgalma. Bár az is előfordulhat, hogy csak idő- és energiapocsékolás a keresgélés. Ki tudja, megéri-e annyit kutatni, fáradni? És ha már egy szakadékból szegte nyakát?

Egyébként is csak magának köszönheti az elveszését. Mi a fenének ugrált, rohant, ütötte bele fontoskodva mindenbe az orrát!? Mert neki nem volt jó a nyáj biztonságát nyújtó együttmaradása, a terelő pulik fegyelmező kordában tartása!

Nem értelek, Jézus. Gyakran az az érzésem, isteni észjárásod fonákja az emberinek. Miért nem tudsz megelégedni azzal, ami van, mit fantáziálsz azon, ami nincs? Szerencséd, hogy velünk nincs gondod, mi

tudjuk, hol a helyünk, mi a dolgunk. Viszont, mégis odavagy keresni az elveszettet, talán más is elcsatangol a nyájból, és akkor mi lesz?

Hogy én menjek megkeresni? Viccelsz, Jézus? Hiszen én bárány vagyok és nem pásztor! Azt mondd, Te is egy személyben vagy nyájadnak Pásztora és Isten Báránya? No, de ez mégis csak a Te dolgod, ezért küldött az Atya! Hogy amint az Atya küldött Téged, úgy küldesz Te is minket? Jó, jó, de már megint olyan furcsa vagy, és teljesen összezavarsz, Jézus. Nem is értem, miért nem hagyod azt az elcsatangoltat a csudába, felelőtleniségének mi igyuk a levét? És egyáltalán, mi lesz, ha távolléted idején ránk talál a farkas? Hogy ez pont az a szituáció, amit mondtál: „Mint bárányokat a farkasok közé, úgy küldelek titeket”?

És ha megesznek bennünket? Micsoda, hogy aki életét adja barátaiért...?

Jaj, hát igazán kezdsz idegesíteni, Jézus, igencsak fogy a kedvem és a türelmem! Különbösen is, felejtjük el az egészet, mert meggyőződés, hogy az én tennivalóm a békés letelezés, figyelve a vezérkolompra és ahhoz igazodva.

Másrészt jutalmat érdemlünk, az elköboroltakhoz viszonyítva különösen, hiszen velünk nincs gondod, miattunk nem kell fájni a fejednek, Jézus. Már megint nem értesz egyet? Hogy példát adtál nekünk? Ejnye, hát miért nem lehet olcsóbban megúszni? Mit mondasz? Halkul a hangod. Hogy micsoda? Úristen!! A sok tipródás-tépelődés közepett elvesztem?! A bégetés éget: „Ne hagyj véget érnem! Uram, ments meg!”

Szeptember 20. — Évközi 25. vasárnap — Lk 16,1–13 — A tékozló sáfár

Hányféle módon lehet elkallódni? Ahány életforma, élethelyzet csak létezik. Senki sincs bebiztosítva kénye-kedvére!

Még a Jézus-esemény után, a „megváltás” végbementét követően sem, Húsvét és Pünkösöd „birtokában” sem!

Mert bár „ha nem támadt volna fel Krisztus — fabatkát sem érne a hitünk”, de ha példáját nem követjük, ha keresztünket föl nem vesszük Érte-másokért és az evangéliumért — akkor (számunkra) fabatkát sem ér a megváltás. Mindenkinek isteni gondolkodásra átforgált tudattal, vagyis az önboldogítás elhagyásával kell saját megváltását végbevinnie. Ellenkező esetben elbitangolás, hűtlenség a következők. Adottság, talentum kérdése, majd felelősségvállalás függvénye, hogy ki egyike a száz juhoknak, ki a Gazda „alkalmazottja” és ki az atyai ház fia. Eppen így válhat ki-ki elveszett juhvá, béressé vagy hűtlen sáfárrá és tékozló vagy elégedetlen-irigy fiúvá. Aki nem érti-érzi a Tulajdonos szemléletét, észjárását, aki nem tud/kíván azonosulni bőségszívűségével, az nem fogja az

Ő „szekerét tolni”, az Ő dicsőségét saját munkájával nagyobbítani, hanem saját zsebére kezd el ügyeskedni, de legalább is gondolkodni.

A néhai Joó Sándor református lelkész gondolatait idézve azt mondom, a hit a bizalom merészsége, s mint ilyen, tökéletes mértékben Isten sajátossága, miként ez a példabeszédekből is kitűnik. És mert Ő

nem személyválogató, felkeltvén Napját jókra és gonoszokra egyaránt, sőt Jézusban gyilkosait is mentetgetni igyekszik — ezt a lehetőséget mindenki számára biztosítja. Mégis, de sokszor (mindig?) még Neki/Benne sem hiszünk gyanakvámsmentesen, hát még egymással szemben milyen bizalmatlanok vagyunk! Tele vagyunk előítélettel („kutyából nem lesz szalonna”),

Laurence J. Peter:

»A hierarchiában előbb-utóbb mindenki felemelkedik saját inkompetencia-szintjére.«

»Idővel minden posztot olyan alkalmazott tölt be, aki feladatainak végrehajtására inkompetens.«

»A munkát azok az alkalmazottak végzik el, akik még nem érték el a maguk inkompetencia-szintjét.«

(Inkompetencia = hozzánemértés, alkalmatlanság.)

pedig kötelez bennünket az ún. megrögzöttekre nézve is a „többé nem” feltételezése, és akárhányszor nem felelték is meg esetleg a bizalmunknak, a „tisztá lap” újbóli biztosítása számukra. Hiszen „amilyen mértékkel mérünk, nekünk is úgy fognak mérni”, ahogyan megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek, úgy fog nekünk is az Úr. Ha ebben benne van az elégtétel-bűnhődés is, megkárosíthatóságunk helyreállítási igénye is — akkor jaj nekünk! „Ahol a kincs, ott a szív”. Mi a kincsünk? Jólét, komfort, autó, pénz? Avagy tudjuk már/még, hogy ezek a Jézust követni szándékozókhöz nem illő dolgok? Az első, a

szegénységesszéményt is vállaló „szerelmünk” mennyire fáradtságadt meg, viszálykodván radikális odaadottságunkból, szándékainkból csaknem mindent?! A kétfelé sántikálás kisszerűsége mennyire vett erőt rajtunk, megkérdőjelezvén gyakorlatunkkal, életvitelünkkel a „jól van derek és hű szolga” szerepének elégséges voltát a teljes boldogsághoz?

Már a „belterjesség növeléséhez” is fáradtak vagyunk, vagy van még mondanivalónk környezetünk, a világ számára, példát mutatván a szolgálatra, az irgalmasszívű életszolgálatra, a sokféle sugárzott kincs barátokat hozására? Ha a hamis mam-

mon, a tollasodás lehetősége rabul ejt, képtelenné válunk a sáfárkodásra-gazdálkodásra. Tolvajokká leszünk, mert azáltal hogy nem adjuk oda a rászorulóknak, elorozzuk tőlük. Összezárt, birtokolni óhajító kezekkel adni képtelenség, a markoló kéz ököl, ami óhatatlanul öklel, út.

Vállaljuk-e a balgaságunk csúfságát, amely nem kíván az ótról hatra jutás kényszerpályáján mozogni, hanem szerényen észreveszi a nyomorultat, és Istennek szolgálva igyekszik rászorultságán enyhíteni, így bizonyítva a hamis mammon hűséges kezelését, melynek következtében romlatlan kincseket gyűjt a mennyben?

Szeptember 27. — Évközi 26. vasárnap — Lk 16,19–31 — Szentírás vasárnapja

„Vedd és olvasd!” — hallotta Szent Ágoston a felszólítást lelkében. Engedelmeskedett. Olvasta, értelmezte, gondolkodott rajta, és mindez mégsem óvta meg furcsa végkövetkeztetésektől. Hiába volt ott a Biblia lapjain a szelíd és alázatos szívű Jézus portréja, aki arra szólít fel, hogy ne álljunk ellene a Gonosznak, hogy még az önvédelem érdekében se alkalmazzunk erőszakot, sőt, ha megütik bal orcánkat, tartsuk oda a jobbót is — Ágoston a maga meghatározottságával az igazságos háború mellett kardoskodik, annak elméletét alkotja meg. Miért is? Miféle meghatározottság gátolja tárgyilagosságát? Az, ami minden emberét is. Elsősorban a kor (idő és tér koordinátái), amelyben él és gondolkodik. Az a kultúrkör, ha úgy tetszik, a civilizációnak az a foka és módja, ahol élete végbemege.

Bármennyire is isteni ihletettségu a Szentírás, magán viseli a korszellem nyomait. Istentől vallott-érett-értelmezett felfogásában, Isten és ember, ember és ember közötti kapcsolatok milyenségét illetően.

Az emberi lét isteni evolúciójáról (is) szól a Biblia, kezdve a Teremtésből való kiszakadástól a Krisztus második, dicsőséges eljövételét célzó beteljesülésig.

Amint Jézus Krisztus, úgy az Atya is ugyanaz tegnap, ma és mindörökké. Az apostolok nem értették, hogyan lehet az, hogy az Emberfiának sokat kell szenvednie. Az istenien másképp gondolkozót szükségszerűen keresztrefeszítik az emberi léptékű-lelkületű, a mindent és mindenkét hasznossága és ereje felől értelmező, értékelő ügyeletes „rest szívűek”, a gyermeki lelkületet kisszerűnek találó „okosok és bölcsék” és ezért óhatatlanul jártas-vakságban szenvedők.

Ha az Atya küldöttét nem értették tanítványai, akárhányszor hangoztatta: „Példát adtam nektek, hogy amint én, úgy ti is”, valamint „Megmondattam a régieknek, én viszont...”, s maradt végül is a meghaló Messiás eseménye botrány a zsidóknak, bolondság a pogányoknak — hogyan is érthette volna az istenkép alacsonyabb fokán álló ember, emberiség a magát másképpen kinyilatkoztató Istent mint a Seregek Urát, hiszen mindennapjai a szomszédos népek állandó veszélyeztetésétől voltak terhesek.

Amikor az ember azt élte meg, hogy mindentől és majdnem mindenkitől félnitartani kell, lehetett-e más képe Istentől, mint akitől rettegni kell, mint akivel „ajánlatos jóban lenni”, mint akinek kedvét áldozatokkal keresni szükséges?

És lehetetlen is így értelmetlen lett volna az az isteni kinyilatkoztatás, ami Jézusban vált teljessé. Bizonytalán kínaiul hangzott volna az ószövetség emberének, Ábrahám és Mózes nemzetségének azt ízelgetni, eszükbe venni, hogy „nem uralkodni, hanem szolgálni jöttem”, hogy nemcsak őrzője, de felelőse és segítője kell, hogy legyen testvérenek, és hogy ez a kategória barátot és ellenséget egyaránt magában foglal.

Talán az isteni pedagógia netovábbja az, hogy az Állandó-Örök-Változatlan Gondviselő-Teremtő-Létbentartó — az ember fejletlen istenképességétől meghatározottan — hagyta magát bálványá kivetíteni a különböző érzelmi-értelmi fejlettségi fokokon, azt visszatükrözni az Isten népére, ami benne magában a különféle hatásokra kiábrázolódt.

Amikor Mózes és a próféták a maguk kódrendszerén át közvetítették Isten üzenetét, csak azt mondhatták, amire az akkori „jelfogó rendszer” képesítette a hallgatókat.

Viszont bemutatni-elmondani, milyen is az Isten, mire teremtette az embert, mit kíván tőle, miként töltheti be küldetését, már Isten sem képes annál precízebben és sallangmentesebben, mint ahogy Jézusban ezt megtette.

Azért van sok-sok látszólagos ellentmondás a Szentírásban, mert bár Isten ihlette írót, de nem diktált nekik, és különösen nem fogta-vezette az emberi tollat. Igen sok időnek kellett eltelnie, míg az emberi tudat formálódott annyira, hogy már ne legyen annyira kínai az Ebed Jahve, a Szenvédő Szolga-i istenkép. Lesz-e valaha is olyan eszményi az Istennek tetszés fogalma és igyekezete, ami már „semennyire sem kínaiul” veszi a végtelen irgalmú Isten példáját, ami csak azt érzi természetesen, hogy szolgálni, életet odahelyezni, gyűlöletet önátadással lokalizálni az egyedül értelmes/lehetőséges, mert minden más megoldás a Sátán irányába mutat?

Isten a Szeretet. Ha Ő az Alfa és az Ómega, az Abszolútum, akkor a szeretete

is tökéletes. A szeretet elengedhetetlen feltétele a szabadság: Istenben ez a feltétel is hibátlanul fennáll. S mert saját képére teremtett bennünket, ezt a lehetőséget kínálja nekünk is, vagyis a legmesszebbmennyig tiszteletben tartja szabadságunkat, hiszen szeretetünkre „szomjazik”. A mi szabadságunk (s így szeretetünk is) sok meghatározottságnak van kitéve. Egészen függetlenedni ezektől talán senkinek sem sikerült. Meggyőződés szerint Isten ki van szolgáltatva szeretete révén annak, hogy félreértések, félremagyarázások, még azok is, akik a legnagyobb lelkesedéssel lobognak érte. Ezért számomra a misztikusok istenképe, istenkapcsolata sem magától értetődő. Rajongani vagy „Jézusnak tapsolni” mindig is hajlamosabb az ember, mint a Názáreti tanítást elméjébe fogni és mindennap felvenni keresztjét, követni a Mestert.

A sok és fárasztó teologizálás közepette olyan könnyen felejtjük, hogy „Amint én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást”, hogy a tanítvány nem lehet különb (értsd: nem lehet más a küldetése, sorsa) Mesterénél, hogy nem hitvallásokra, hanem hitéltre van szükségük azoknak, akik nem csupán hivatkozni kívánnak Krisztusra, hanem követői is akarnak lenni.

Szentírás vasárnapja van. Meg merem kockáztatni (s ha rosszul teszem, legyen ménségem a langyosságot kerülés szándéka, nehogy az Úr kivessen szájából!): a Biblia — jelenlegi tudatom szerint — elégséges volna, hogy két történetből álljon:

1. A tékozló fiú története, amely elbeszéli Isten végtelen irgalmát, ahová a legmélyebbről is haza lehet térni.

2. Az irgalmas szamaritánus példázata, amely az ellenségkép elvetésével a felebarát-testvér iránti felelősségre, szolgálatra ébreszt.

Ha tudnók és értenők, mi végre vagyunk a világon, képesek lennének-e óriási pénzeket katedrálisokat építeni, restaurálni, míg mások nyomorognak, sőt ilyen-olyan földrajzi távolságban milliósok halnak éhen, vagy gyilkolják egymást? Sem szavunk, sem pénzünk, sem tetteink nincsenek ezekre? Milyen Szentírást olvasunk, ha ezekre nem érzünk jézusi útmutatást, vagy olyat érzünk, amilyent valószínű?

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve közölje. A kihagyásokat (...) jelöli. A „Kedves Értem vagy!” az olvasók fóruma: a közölt levelek tartalmával a szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet.

Kedves András,

amikor megkaptuk az ÉV 12. számát, és először átolvastam, Lk 18,31 jutott az eszembe a Szentírásból. Húsvétra készülve úgy gondoltam, az újságról fogok írni, ami egyre inkább azt mutatja, névvel és címmel nyilvánvalóvá teszi: — Most felme-gyünk Jeruzsálembé...

Ez az út egy olyan elkerülhetetlen nyíl-túra, amelyhez az Isten Országát keresők-nek valamilyen ösvényen csatlakozniuk kell, amely mentén le kellene verni a sátra-kat.

Csak nagyon halkán, kissé bizonytalanul merem folytatni. Azt hiszem, Elpídiá nem épülhet errefelé. Elpídiá nem lehet átmen-et az Erőszak országából Isten Országá-ba.

A teljesség reményéért, a teljesség igé-nye nélkül:

Nem lehet átmenet, mert nem szervül.

Genezise szerint összeférhetetlen.

Nem Isten Országá testéből való.

Az alaptörvényei miatt:

— „a kisközösségek hálózata”...

— közmegegyezéssel (többségi véle-mény alapján és a kisebbség alkalmazko-dásával) maguk hozzák változtatásra min-dígy nyitott „törvényeiket”...

— gazdasági háttere egy töredék: meg-marad minden „ami jó és ésszerű”.

Elpídiá tehát használni fogja az „egyete-mes értékarányost”. Akkumulálni fogja, a piaca vízsi, hiszen szüksége van a „minden jóra.”

Keresztény vállalkozásainak (?) is józan döntéseket kell hozniuk, persze a többség alapján, különben búcsút mondhatnak a piacon maradásnak.

Vagyis a többségi elven döntő közössé-gek sem fogják a tartalékaikat elsőként azoknak adni, akik újra és újra szétszórják. A kölcsönlakás és havi pénz a közösségért legtöbbet tevő élmunkásoké lesz. Józan ésszel leszavazzák, hogy először a néger, az indián, a krisna-hitű, a mittudoménmilyen konkoly növekedéséhez szükséges finan-szírozást adják meg.

Pedig csak valamilyen nem evilágból va-ló reakciókból születet „más”-világ!

Elpídiá társadalma egymásra épülő, az élet minden területét felölelő közösségek hálózata lesz. Egymásra épülő (=hierar-chikus, ha képviseleti jellegű is), az élet minden területét átfogó (=számontartó, megfigyelő, ellenőrző) szervezetek csak diktatúrákban vannak.

A többségi határozat alapján működő, a kisebbséget alkalmazkodásra ítélő, utaló rendszer is diktatúra. Egy vonzóbb dikta-túra.

Isten Országát nem valami keleti ördög, hanem mondjuk egy „snájdíj” nyugati erőszakolja meg.

A kisebbség lényegénél fogva kevesebb a többségnél, így újra és újra a számbeli fölény erőszaka épít országot a szívünkbe rakott alapokra.

Valamilyen rendnek csak kell lennie! Relativizmus, destrukció — halom az el-lenvetést.

A válaszom: a lábmosás. A lábmosás rendjét kellene épít(get)ni. A néger-indi-án-eretnek-konkoly-farkasok elsőbbségét.

Mindaddig, amíg meg nem értik a kér-dést: — Szeretsz minket? Amit nem értett meg sem úrifű, sem tanítvány.

Péter sem.

Addig az örömhír ügyis csak hírértékű, csak információ: csupa-csupa informatika.

Különben a közösségek előbb-utóbb megúnják a négyezemközi-közösségi fed-déseket. A visszatérés lehetőségét biztosít-va meghozzák döntéseiket az időszakos szeretet(szabadság)megvonásról. Reni-tenseiknek felajánlják a fegyelem tanulá-sát, elvonulva mondjuk egy külön házba. Lehetne a neve: fegyelmezés háza (rövidít-ve: fegyház).

A védekezésre és (no, csak kicsi, szelíd) ijesztgetésre is alakulnak majd csoportok. Csak tűrhetetlen, hogy a szervezés egy ré-szét elfojtsa a konkoly, a bárányokat elvi-gyék a farkasok!

Lesz fegyház és lesz sereg!

Hidd el, Testvér — a többség megsza-vazza!

Isten Országá buta ország lesz.

Megkötött rend (=rendszer, törvény-ek) nélkül. Az állandóan változtatható, a hét napra, hét órára szóló törvény, megkö-tés is — dogma vagy erőszak. (Vagy is-is.)

Isten Országában minden pillanatban a „Szeretsz-e engem?” kérdésre válaszol-nak, nem evilágból való, csak így: „szere-lemből”. Talán.

Ezek voltak rémálmom első forgolódá-sai, torkom meg összeszorul; ének helyett csak sóhajtom Nagy Gáspár versét:

Hogy fényesednek az éjszakák,
amint élesednek a kések,
de a félelmes penge-arszenált
kicsorbíthatja az ÉNEK.

Aki a félelmen túli tartomány
dalokra elszánt kölyke,
jól tudja, miért e földi vágy
s miért a csillagok fölötte.

A húsvéti öröm adja meg mindnyájunk-nak azt a reményt, hogy lesz még az Or-szágból „valami, valamikor, valahol”!

Császi Anna
Szigethalom

„Kedves Értem vagy!”

Tisztelt Szerkesztőség!

Az „Értem vagyok” c. közösségi és csalá-di folyóirat 1992. áprilisi számának 23. ol-dalán áprilisi közhelyként a „Nem kell ka-tolikusabbnak lenni a pápánál!” mondattal foglalkoznak. Szeretném t. figyelmüket felhívni arra, hogy a magyar nyelvben ilyen szólás-mondás nem létezik, ezt a „közhe-lyet” alighanem a magát —n—s aláírtással jelölő szerző saját maga találta ki. A való-ságban létező szólás-mondás így szól: „Ne akarj pápább lenni a pápánál!”. Ez pedig pontosan annyit jelent — és csak annyit —, hogy te, akinek nem az a „szerep”, nem az a „hivatal” jutott, ne akard túl-játszani azt a hivatalt, azt a szerepet.

Így mindazon okfejtés, melyet kedves felebarátunk, a szerző kifejt, teljesen feles-leges, hiszen az csak az általa szerkesztett, s a valóságban nem létező „közhelyre” vo-natkozik. Arra azonban igen alkalmas, hogy a kellőképpen nem tájékozott olvasó-ban azt sugalmazza, azt a gondolatot éb-ressze, mintha az Egyházhoz és a pápához hű katolikus gondolkodást tükröznék ez a szerző által szerkesztett és valóban értel-metlen „közhely”. Ez pedig valóban az, ami „címkecsalásnak” minősíthető.

Szíves figyelmüket keresztényi szere-ttel még egy dologra szeretném felhívni. Őni nemcsak fegyverrel, de szóval is lehet. Az erőszak gyakorlásának nem egyetlen módja a fizikai erőszak, van szellemi-lelki terror is. Aki az erőszakmentesség híve, az nem elégedhet meg a fizikai erőszak taga-dásával, annak a lelki-szellemi erőszakot sem lenne szabad gyakorolnia. Némely írá-suk hangvétele sajnos nem ezt a lelkületet tükrözi!

Krisztusi szeretettel

B. L.-né
Iszkaszentgyörgy

Kedves Szerkesztőség!

Jóleső csodálkozással és örömmel vet-tem kézhez az ÉV legújabb számát. Végre megtört a jég, és vannak, akik nyilvános-ságra merik hozni azt, ami sokak lelkében él, csak nem merik kimondani.

Nem szabad azzal törődni, hogy a hier-archia és a papság (egy része) kerékkötő. Önök munkájukkal elősegítik, hogy a ma-gyar egyház kiemelkedjék a klerikális el-nyomás alól, s így jól tesznek a hívőkkel. Miután felszabadult a kommunista dikta-túra alól, az egyháznak fel kell zárkóznia a nyugati egyházak felvilágosult szellemé-hez. És ez csak úgy érhető el, ha radikálisan felvilágosítják a hívőket az új, szabad irány-

zatokról.

Erre van szüksége ennek a tengődő magyar egyháznak! Keserű, de jótékony orvosság. Végre meg kell nyílnia sok pap és hívő szemének: Nem a hierarchia az Egyház, hanem mi vagyunk az!

Az a gondolatom támadt, hogy ezt az áprilisi a számot meg kellene küldeni sok papnak, sok plébániának. Gondolom, hogy ez anyagi problémát jelent. Erre a célra szívesen küldenék tízezer forintot. Kérem, értesítsenek, Magukéva teszik-e a gondolatot, keresztülvihetőnek tartják-e. Ebben az esetben nyomban küldöm a pénzt.

Isten áldása kísérje úttörő munkájukat. Szíves üdvözléssel

Dr. Rimler Iván

Kedves Szerkesztőség!

Mindig nagy örömmel kapom kézhez az „Érted Vagyok” számait. Látom, igen jól vannak informálva, pl. a Drewermann ügyéről! Gratulálok!

Itt, nyugaton igen nagy változások je-

lentkeznek. A belga TV-ben roppant érdekes és nyílt viták voltak húsvét körül Jézus személyéről. Az egyikben résztvevett egy Bernard Chovraqui nevű zsidó, aki végre mint igazi izraelita fogott hozzá Jézus személyének tanulmányozásához, kiemelve őt 2000 év keresztény „uralma” alól... Most olvasom lenyűgöző könyvét, melynek címe: Jézus, a názáreti rabbi.

A Drewermann könyvek kezdenek a francia nyelvtértségben is teret hódítani. Nagy felfordulás lesz ebből! A dogmatikus (totalitárius) vallás ki fog szorulni. Szerintem az egyházak legmagasabb szerepe az írást magyarázni, jelezni az igaz utat, az emberi beteljesülés igaz útját Jézus vonala szerint....

Minden lehető jót kívánok szívből mindannyiuknak, és bátorságot! Legyenek elensúlyai a lengyel konzervatív katolicizmusnak! Nagy szerepük lehet még!

Sok szeretettel

1992. május 11.

Vilián Talaisieux

L. De Baisieux Bruxelles

Au des Martinets 40.

B-1160 Bruxelles

Tisztelt „Érted Vagyok”!

Lapjuk 1992. első számában található egy írás a katolikus teológus, Nyíri Tamás tollából. Tizenegy pontba szedve próféta tisztánlátással elmondja, hogy mit kellene tennie a mai magyar katolikus egyháznak ahhoz, hogy a múlt bűneitől megtisztulhasson, és egy lépést tehesen a jövő felé.

A tizenkettedik pont sajnálatos módon elmaradt. A megelőző tizenegyedik pont szerves folytatásaként valahogy így hangzana:

„12. Az utolsó — és egyben a legelső — kívánság az volna, hogy a magyar katolikus egyházban kizárólag azok vállalkozzanak a hit továbbadására, akik e hitben fogant élet megélt-megszenvedett példájával tudják szavaik hitélet bizonyítani, és nem hallgatnak »alkalmatlan« időkben sem csak azért, hogy teológiai tanárok maradhassanak és publikálhassanak...”

M.I.

Budapest

„HANGULATJELENTÉS”

Beszámoló a 34. Magyar Pax Romana Kongresszusról

A világ legtöbb országának katolikus diák- és értelmiségi szervezetét magába foglaló civil kezdeményezésű és irányítású Nemzetközi Pax Romana Mozgalom részeként korábban csak a nyugati emigrációban működött a Magyar Pax Romana mozgalom. A hagyományosan húsvéthétfőn kezdődő — a sorban immáron 34. — kongresszust a rendszerváltás eredményeként már második éve hazánkban tartották. Az ideai tanulmányi hét témája („a keresztények és a szabadság”) és a lillafüredi környezet közel 300 állandó és több mint 200, csak néhány napra „belátogató” résztvevőt vonzott, gyűjtött egybe. A derékhatat a magyarországi (vissza)honosítást vállaló Magyar Pax Romana Fórum tagszervezeteihez tartozók jelentették. Eljött természetesen a nyugati magyar katolikus értelmiség „törzsközönsége”-közössége, és jelentős számban jelentek meg a kisebbségi nemzetiségi sorban a környező országokban élő keleti magyarság képviselői. Ezt a hármas tagozódást (bemutakozás nélkül is) ragyogóan le lehetett mérni a hozzászólások gondolati tartalmán, érzelmi indítatásán.

A szabadság témáját teológiai, filozófiai, pszichológiai, jogi és társadalomtudományi aspektusból körüljáró veretes előadásokat nem kívánjuk itt két sorba sűrítve tállalni, hanem melegen ajánljuk tanulmányozásra a mindezt tartalmazó, a nyár végére megszülető kötetet. Külön felhívánk figyelmüket Nyíri Tamás, Alapy-Szabó Emese, valamint Órsy László tanulmányára. A zárónyilatkozatot több napilap is közölte, így itt azt sem adjuk közre.

Hangulati benyomásainkat viszont szeretnők megosztani az ÉV olvasóival.

1) Nyitottság és tolerancia

A Pax Romana sajátossága az ökumenikus gondolkodás, a véleményalkotás szabadsága, a másik másságának elfogadása és véleményének tisztelete. Ennek köszönhetően a különböző kultúrákból jött, konzervatív és progresszív kereszténységet képviselő, kormánypárti vagy ellenzéki érzületű értelmiségi résztvevők és előadók (kiknek harmada más felekezetű vagy ateista volt) baráti hangon tudtak eszmét cserélni — és esténként nótázni. Nagy kár, hogy az egyházi és a politikai élet neves képviselői csak félnapokra látogattak be, s így a kongresszus rájuk nem fejthette ki jótékony hatását.

2) Új magyar kapcsolatok

Könnyeket előcsaló és komoly karitás akciókra készítő beszámolókat hallhattunk a körülöttünk lévő országok magyarjaitól a csángókról és különösen a kazahsztán iszlám környezetében az „apanyelvüket” és katolicitásukat őrző, I. világháborús foglyok leszármazottaiból álló 400 fős magyar kolóniáról. Élmeny volt a disszidens „alapító” nemzedék gyermekeinek magyartudását hallgatni.

3) Szervezéstechnika

A reggeli elmélkedést és a délelőtti három előadást követően (névsor szerint kialakított önszerveződő) kiscsoportos megbeszélésre, továbbgondolkodásra került sor, a délutánt pedig beszámoló és kérdésvetető plenáris ülés zárta. (Este kultúrprogram.)

A szervezet életében a szubszidiaritás elve maradéktalanul érvényesül.

4) Szuverenitás és integrálás

A civilmozgalom keresi a kapcsolatot a „klérussal”, de nem tűri a gyámkodást, (bejegyzetten is) soraiba veszi a hazai csoportosulások közt a magyarországi egyház feketebárányának számító Bokrot is. Kár, hogy a honosítás folyamatában a havi találkozókat szervező itthoni, helyi (területi) csoportok még nem jöttek létre.

Csak remélni tudjuk, hogy a találkozó mottója — „Testvérek, ti szabadságra vagytok hivatva, csak ne éljétek vissza a szabadsággal, hanem szeretettel szolgáljátok egymást!” (Gal 5,13) — a magyarországi katolikusok közt mindennapos gyakorlattá válik.

—bulkal—

A nyitott sebeket be kell gyógyítani

Tempfli József nagyváradi püspök levele Ioan Robu bukaresti metropolitához

(Forrás: Életünk c. újság 1992. május)

Kegyelmes Uram!

Excellenciád magyarázatot és bizonyítékot kér 1991. X. 9-én, Nr. C./1650. sz. hozzámm írt levelében azon állításunkra, amelyet a Szentatyának írtunk 1991. augusztus 12-én, s melyben kifejeztük, hogy a bukaresti érsekség területén (tehát a bukaresti és iasi egyházmegyékben) Bukarest nem védi a magyar római katolikus hívek nemzetiségi jogait, hanem anyanyelvüket kitiltotta templomaikból.

Előbb arra gondoltam, hogy nem érdemes vitatkozni, mert esetleg ellenségeskedésnek tűnik, de aztán mégis a válasz mellett döntöttem, nehogy valaki is azt gondolja, hogy nem tudunk, vagy félünk felelni rá.

Először is két dolgot szeretnék leszögezni:

1. A Szentatyához írt levelünk nem személyi támadás és ellenségeskedés akart lenni, sem Dr. Robu Ioan érsek úrral, sem Petru Gherghel püspök úrral szemben. Mindkettőjüket a legmélyebben tisztetem és paptársi szeretettel becsülöm. (...)

2. Azellen sincs kifogásunk, hogy Bukarestben római katolikus érsekség legyen. Nagyon helyes, mert Romániában vagyunk, és Bukarest ennek fővárosa.

De két dolgot kérjük, hogy Excellenciád is értsen meg:

1. Minket a szatmári Reizer püspök úrral nem ellenségeskedési szándék vezetett, mikor a Szentatyához írtunk, hanem egy olyan történelmi kényszerhelyzet, amelyben nem tehetünk másképpen. Ugyanis hogy a bukaresti érsekséghez legyen csatolva a négy erdélyi egyházmegye is, ez azóta vajdó és bántó ügy, mióta a konkordátum meg lett kötve 1929-ben. Tehát egy nyitott seb azóta, amit egyszer be kell gyógyítani, különben mindig gennyezik, s egyszer halálosan elmérgesedhet. Hogy ez így van, azzal bizonyítom, hogy az 1929. évi konkordátum megkötésekor a Vatikán és Románia között, az ígéretesnek látszó egyházpolitika a világi hatalmat s annak igényeit tartotta szem előtt.

(Itt hivatkozás történik Majláth Gusztáv Károly egykori erdélyi püspök emlékezetes tiltakozó fellépésére.)

Mikor papjaink és híveink értesültek a hírközlő eszközök útján, hogy Gyulafehérvár érsekség lett, és a mi egyházmegyéink továbbra is Bukaresthez maradnak csatolva, telefonon, levélben, személyes megjelenéssel papjaink és híveink tömege zaklatott bennünket, s számonkérte tőlünk, hogy miért nem teszünk lépéseket ennek korrigálása érdekében, sőt híveinkkel szembeni felelőtlenséggel, nemtörődömséggel, hűtlenséggel vádoltak bennünket, s kifejezték, hogy maguk szerkesztenek folyamodványt a Szent-székhez, s az aláírások ezreit gyűjtik, és megkerülve a püspökséget fordulnak ez ügyben a Szentatyához. Hát ez nem szégyen lett volna, hogy újonnan kinevezett püspökök elvesztik papjaik s híveik bizalmát, és engedik Rómát zaklatni? Tehát nekünk történelmi helyzetünkben, püspöki mivoltunkból és népünk egyetemés akaratából eredő kötelességünk volt, hogy érvekkel alátámasztva, illő formában forduljunk kérésünkkel a Szentatyához, hogy a 60 éve nyitott sebet begyógyítsa. Ki tehet róla, hogy ezt éppen Reizer Pálnak és Tempfli Józsefnek kellett megtennie? Ha más lett volna helyünkben, ugyanezt kellett volna tegye, vagy rosszabb

fejlemények következtek volna.

Azóta is állandóan érdeklődnek, hogy nem érkezett-e válasz Rómából. — S nem lesz nyugalom, míg ez nem teljesül. De azt is tudom, hogy ugyanezt tenné Bukarest is, Iasi is, ha ők lennének Gyulafehérvárhoz csatolva.

2. A másik állításra, hogy nem biztosítják a magyar nyelvű katolikusok jogait, a következő a válaszom:

— Bukarestben volt és van magyar nyelvű mise. Tudtommal a jelenben egy helyen. Lenne igény több helyen is. Bukarestben 300 ezer magyar él...

— De a csángó-lakta vidékeken van a nagyobb baj. Mi igyekeztünk ezeket nem tudomásul venni, és említésükkel nem feszélyeztettük tenni viszonyunkat. — Bár „Vétkesek közt cinkos, aki néma!” — De ha már bizonyítani kell, hadd említsek csak két-három esetet.

(Elsőként az újmisé Bogdán István miséjére emlékeztet, amelyről a két koncelebráló román pap mise közben tüntetőleg kivonult.)

Hát mit érdemelt volna két pap, mikor az egyház legszentebb liturgiáját aláveti nemzetiségi sovinizmusának? — S vajon mit tett püspökük és érsekük?

Vajon milyen intézkedés lett foganatosítva arra a kérésre, amit Petru Gherghel püspök úrnak küldtek el Pustiana helységről (com. Pirjol) 200 személy aláírásával, 1991. augusztus 20-i keltezéssel, melyben kérik legalább vasár- és ünnepnapokon a magyar nyelvű szentmise tartását?

Borszéken gyűjtő akciót szerveztek az ojtói csángók megsegítésére 1991. december közepén. Az adakozók el is vitték a névre szóló csomagokat Ojtozra, névszerint a borszéki katolikus kántor Márkos Zoltán, és Péter Antal. Ojtozban nem találták otthon a személyt, ki vállalta a csomagok szétosztását. Ezért bizalommal fordultak a helyi római katolikus paphoz, aki elriasztó fogadósza-vak és fenyegetések mellett tudunkra adta, hogy ő nem római, hanem román katolikus pap. Épp hogy meg nem verette őket. Szorongatott helyzetükben el kellett hagyniok a helységet dolgukvégezetlenül. Vajon ez paphoz illő magatartás?

Tovább folytathatnám, de ez nem szolgálja a megértést, a szeretetet.

Hát akkor mi szolgálja?

(Felsorol 18 olyan helységet, ahol román nyelven —, és 19 olyan helységet, ahol szlovák nyelven is van szentmise, jöllehet az ottani hívek 85%-a magyar.)

Ezen helységekben a fele helyen sem kérték a román, illetve szlovák misét, de tudtuk, hogy léteznek, s minden kérés nélkül megadtuk nekik, amiért nagyon hálásak és ragaszkodók. De ezenkívül bármely templomunkban román nyelven is gyóntatunk; ha román nyelven kérnek esketést, keresztelést vagy temetést, román nyelven szolgáltatjuk ki. Ugyanígy a szlovákokkal is. Sőt bárki megfigyelheti, hogy magyar nyelvű misén is, ádoztatáskor is, ha ismerem, hogy az illető román, mindegyiknek „Trupul lui Christos”-t mondok.

(...)

Tehát mi hozza egyenesbe a dolgokat? — Egyszerű a megoldás:

1. Ha az erdélyi egyházmegyék Gyulafehérvárhoz lesznek csatolva.

2. Ha a bukaresti érsekség területén (a bukaresti és iasi egyházmegyékben is) figyelembe veszik a hívek óhaját — „Vox populi —

Vox Dei” —, és ahol magyar nyelvű misét-liturgiát óhajtanak, ezt teljesítik.

Igy nem fogja kritika és támadás érni sem Dr. Robu érsek urat, sem Gherghel püspök urat, és felemelt fejvel állhatnak meg mindenki előtt, mert ezzel új, európai szellemű gondolkodás- és cselekvésmódjuknak adják bizonyítékát. Ha mégis éri kritika, lelkiismeretük nyugodt lehet.

(...)

Pater John Bukovszky érsek, pápai nuncius úr öccsellenciáját (...) minden viszonylatban karakter embernek ismertem meg. Mindent megfontoltan igyekszik intézni. De egyben nem osztom véleményét, hogy ti. az erdélyi egyházmegyéék Gyulafehérvárhoz kapcsolása most nem alkalmas a történelmi és társadalmi viszonyok miatt, mert így is sok támadás érte a Szentatyát, főként az ortodox részről.

Az ortodoxok sohasem lesznek megelégedve velünk, akár Gyulafehérvárhoz leszünk kapcsolva, akár nem. Tehát támadás mindig fog érni bennünket. Miért? — Mert sajnos az ortodox egyház — néhány főpapjuk s papjuk kivételével, kiket nagyon tudunk tisztelni — mindenkor az államhatalom kiszolgálójává és dicsőítő-jévé alacsonyította le magát, hogy élvezze ennek anyagi előnyeit.

Mindezeket le kellett írjam, mert lelkiismeretem így nyugodt Isten és emberek előtt, s bármilyen is legyen visszhangja ezen írásomnak, hiszem, hogy azt írtam, amire püspöki munusom is kötelezett, és a Szentatyával szembeni felelősségem is.

A legmélyebb tisztelő szeretettel
Nagyvárad, 1992. január 1.

+ TEMPFLI JÓZSEF
nagyváradai megyéspüspök

Heinrich Böll

Beszélgetés a tengerparton

A tengerparton szegényesen öltözött ember fekszik egy halászbárkában és szunyókál. Mellette áll egy elegánsan öltözött turista, és éppen színes filmet fűz a fényképezőgépebe, hogy megörökítse az idilli képet, a kék eget, a békésen tarajozó, fehér hullámokkal barázdált zöld tengert, a fekete bárkát, a halász piros sapkáját. Katt! Még egy kattánás, és — mivel az Isten a hármasságot szereti — biztonság kedvéért harmadszor is: katt! Az idegen, csattanó zajra a halász felriad, feltápáskodik, álmosan cigarettát keres, az udvarias jóindulattal eltelt turista azonban megelőzi, és maga nyújt feléje egy csomag cigarettát. Szemléatomást beszélgetésbe akar elegyedni vele.

— Ma gazdag fogás várja, ugye?

A halász a fejét rázza.

— De azt hallottam, hogy ilyen időben jó a kapás!

A halász bólint.

— No, és nem fut ki a tengerre?

A halász a fejét csóválja. A turista levertnek látszik.

— Talán rosszul érzi magát?

A halász a taglejtések nyelvéről végül áttér a normális beszédre.

— Nagyszerűen érzem magam — mondja. — Soha életemben nem éreztem magam ilyen jól.

Feláll és kinyújtózik, mintha atlétaszertestalkatáról szeretne bizonyóságot tenni.

— Egyszerűen fantasztikusan jól érzem magam!

A turista arca egyre szomorúbb lesz, és már nem tudja elfojtani kérdését, amely úgyszólván a szívéből fakad:

— De akkor miért nem megy ki a tengerre?

— Mert ma reggel már kint jártam.

— És jó fogás volt?

— Olyan jó, hogy most már nincs miért még egyszer kimennem. Négy homárt, két tucat makrélát fogtam... — A halász végre teljesen felébred, beszédesebb lesz és megnyugtatólag veregeti a turista vállát, akinek gondterhelt arckifejezését az alopaltan, de

megható bánat jelének tartja.

— Még holnapra és holnaputánra is futja — jelenti ki, hogy végképp levegye a terhet az idegen válláról. — Nem akar rágyújtani az én cigarettámra?

— Köszönöm.

A cigaretta a szájban, megint katt! A turista fejét csóválva letelepszik a csónak szélére, fényképezőgépét maga mellé teszi — most szüksége van arra, hogy mindkét keze szabad legyen, mert kellő nyomatékot akar adni beszédének.

— Nem szeretnék beavatkozni személyes ügyeibe — kezdi —, csak hát képzelje el, hogy ma másodszor, harmadszor, sőt talán negyedszer is kifut a tengerre, és akkor hérom, négy, öt, sőt talán tíz tucat makrélát fogna... Képzeld csak el!

A halász bólint.

— És nemcsak ma, hanem holnap, holnapután is — folytatja a turista —, egyszerűen mindennap, ha szerencsés napnak bizonyul, kétszer, háromszor, sőt talán négyszer is kifutna a tengerre... El tudja képzelni, hogy akkor mi lesz?

A halász a fejét rázza.

— Legfeljebb egy év múlva motort vásárolhat, két év múlva újabb bárkája lesz, három-négy év múlva pedig bizonyára vásárolhat két csónakot, és azzal aztán még többet fogna — egy szép napon pedig két motorhajója lenne, és... — a lelkesedéstől egy pillanatra elakad a turista hangja — kis hűtőházat épít, esetleg füstölt is, aztán meg konzervgyárat, saját helikopterrel tesz szert, hogy a levegőből figyelhesse a halvonulást és rádión utasíthassa a motorhajóit. Aztán engedélyt szerez, halvendéglőt nyit,

és saját maga közvetítő nélkül exportálja a homárjait egyenesen Párizsba... és akkor...

A lelkesedéstől megint elszorul a turista lélegzete: a fejét rázza, szinte megfedkez szabadságának örömeiről, lelke mélyén szomorkodik, és úgy nézi a békésen gördülő hullámokat, melyek között a ki nem fogott hal bukfencezik.

— Akkor... mondja, de az izgalom még mindig megbénítja.

A halász megveregeti a vállát, mint ahogy a gyermekét szokás, akinek a torkán akadt valami.

— Akkor mi lesz? — kérdezi halkán.

— Akkor — mondja halk elragadtatással az idegen —, akkor leülhet ide a partra, szunyókálni a verőfényben, és nézheti ezt a gyönyörű tengert.

— De én most is ezt teszem! — válaszol a halász. — Nyugodtan üldögélek a parton és bóbiskolok. Csak a maga kattogása zavart meg...

A turista töprengve távozik a parttól. A munkára gondol, amelyet mindig eszköznek tartott ahhoz, hogy egy szép napon megszerzi magának azt a lehetőséget, hogy többé ne kelljen dolgoznia. Arcán most nyoma sincs az együttérzésnek a szegényesen öltözött halász iránt — csak egy kis irigység látszik rajta.

Fordította: S.Gy.

Hans Küng

Ki a keresztény?

c. könyve

(a kereszténység lényegének tételekbe foglalt, tömör összefoglalása)

kapható a következő címen:

Torbágyi László

2000 Szentendre

Berkenye u. 8.

Ára postaköltséggel együtt 100,- Ft

Azt a címet adtam ennek a néhány gondolatnak, hogy „Az ökológia jézusi alapjairól”. A „-ról”-nak is van jelentősége, mert ha azt mondanám, hogy „Az ökológia jézusi alapjai”, akkor ez valamiképpen a teljesség igényét ébresztené, viszont itt csak néhány gondolat és megjegyzés következik.

Azt hiszem, természetes, hogy az evangéliumokban csak közvetetten van jelen az ökológia témája, hiszen abban a korban — legalábbis mi így gondoljuk — a közgondolkodásnak nem volt ökológiai horizontja, nem foglalkoztatta az embereket ez a problémakör. De azért ezzel a megállapítással is nagyon óvatosan kell bánni, mert van olyan föltevés is, miszerint például a Gilgames-eposz, amely Jézus előtt már jóval korábban létezett, bizonyos vonatkozásban ökológiai problémával foglalkozik — a túlnépesedéssel a Folyamközben, Mezopotámiában —, és arra akart volna megoldásokat kínálni, hogyan kell elbánni a túlnépesedéssel. Ha ez a feltételezés igaz, akkor talán ezeket a régi szövegeket is érdemes lenne új szempontból megnézni, hátha új mondanivalókat is hordoznak. Amit az evangéliumok alapján szeretnék elmondani, az négy tétel lenne.

*

Az első a teremtménység gondolata. Úgy hiszem, hogy az ökológikus gondolkodásmódnak és az ökológikus életmódnak is az az egyik alapja, hogy tudatosítjuk teremtmény-voltunkat.

A jézusi megközelítésben ez nyilvánvalóan nem azt a fajta hagyományos teremtettség-felfogást tükrözi, amelyben a Teremtő úrként jelenik meg, a teremtmény pedig szolgaként vagy még inkább rabszolgaként. A jézusi üzenet egyik alapvető mondanivalója, hogy egy jószágos Atya a tenyerén hordoz minket. Azt hiszem, Jézus egész létélménye és gondolkodásmódja ebben gyökerezik, és innen egy nagyon kicsi lépés az ökológia, mert ha ez igaz, akkor elvethetjük a megélhetésért és főleg a holnapi megélhetésért való gondot. Nem az ezért folytatott munkát, hanem a gondot, az aggodalmaskodást, a szorongást. Akkor ez együtt az életszínvonalért, illetve az egyre növekvő életszínvonalért folytatott küzdelemnek — mondhatnók úgy is, hogy a fogyasztás, a fogyasztói szemlélet és a felhalmozás szemléletének és gyakorlatának — az elutasítását jelenti.

Aligha kell ennek az ökológikus vonzait kiemelni, hiszen a környezetszennye-

Gromon András

Az ökológia jézusi alapjairól

zés és -rombolás jórészt éppen ebből fakad. Ezzel szemben Jézus az Istenbe, a jószágos Atyába vetett bizalmat képviseli, aki a tenyerén hordoz minket, és itt — ezt talán elsősorban a Bokor tagjainak mondanám — számomra a hit-fogalomnak egy új jelentése vagy hangsúlytevése jelentkezik: ez a piziszt az Ószövetségben is, Jézusnál és az Úszövetségben is elsősorban alighanem bizalmat, Istenre való ráhagyatkozást jelent.

Két helyre utalnék, amelyek azt mutatják, hogy Jézus nemcsak elméletben képviselte ezt a szemléletet, hanem maga is élte.

Az egyik a Márk-evangéliumnak a pusztai megkísértéshez kapcsolódó szűkszavú megjegyzése, mely szerint Jézus a pusztában vadállatokkal élt (1,12–13). Ez a „puszta” nem feltétlenül a sivatagot jelenti, amint azt a legtöbben gondolják, hanem azt a helyet, ahol nincsenek emberek. Vegyük észre: Márk evangéliumában még nincs szó arról, hogy Jézus negyven napig semmit sem evett volna, hanem csak arról, hogy a vadállatokkal élt, és ahogyan a vadállatok a pusztában is megtalálják megélhetésüket, ugyanúgy bizonyára Jézus is — nyilván nagyon szűkösen ugyan, de mégis — megtalálta a negyven nap alatt is a megélhetését abban, amivel a pusztában egyáltalában élni lehet. Sejtethetjük, hogy Jézus megélte itt azt az Istenbe vetett ösztönös- vagy ós-bizalmat, ami — ösztönvilága következtében — benne van a vadállatokban, amely nem aggódik a holnap miatt, hanem Isten gondoskodását élvezi.

A másik: Amikor a tanítványok arról vitatkoznak, hogy elfelejtettek kenyert hozni, és csak egy kenyér van a csónakban, akkor Jézus összeszidja őket (Mk 8,14 skk), és pedig — leírva ugyan itt nincsen, de úgy gondolom, hogy — azért a szidás, mert nem az a dolguk, hogy aggodalmaskodjanak amiatt, ami nincs, amit nem hoztak magukkal, hanem az, hogy szétosszák azt az egy kenyeret, ami van, és így oldják meg a gondjaikat. Ebből a szemléletmódból adódik azután az az általános jézusi felhívás, ami alighanem az egész ökológiai kérdés megoldásának egyik alapja lehet: „Keressétek ... Isten Országát ...”, és a többi mind hozzá adatik nektek” (L 12,31).

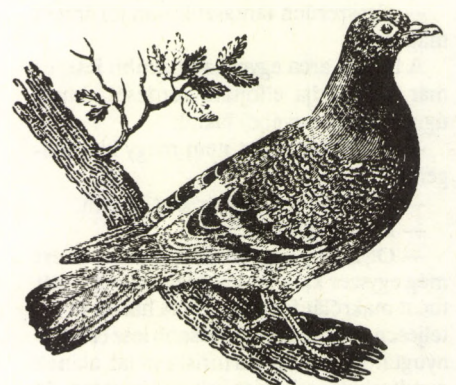
Még egy gondolat a teremtettségünkkel kapcsolatban: Aki ezt átéli, az nem fog istent játszani, az tudja, hogy hol a helye, hogy mi a szerepe. Persze itt az „istent játszani” annyit jelent, hogy nem fog uralkodót ját-

szani. Erre a megjegyzésre csak azért van szükség, mert egy bizonyosfajta Isten-kép sugallja ezt a szembeállítás lehetőséget. De ha helyes az Isten-képünk, akkor erre a megjegyzésre nyilván nincsen szükség, mert az Isten nem úr — legalábbis a szó „uralkodó” értelmében nem az —, sőt, azt is ki kell mondani, hogy bizonyos szempontból nem mindenható. Ha tehát helyes Isten-képpel rendelkezünk, akkor nem is állíthatjuk magunkat ebbe a szerepbe, még akkor sem, ha esetleg megfélekedzünk teremtény-voltunkról. Hiszen a környezetrombolás a másik forrása talán éppen az, hogy az ember mindenható úrnak képzelje magát.

*

Az ökológia *másik* jézusi alapja a társ-teremténység gondolata. Jézus életérzése annak az embernek az életérzése, aki otthon van a természetben, és a természet részének éli meg magát. Itt kapcsolódik az az előző gondolathoz is: nem birtokosa, nem uralkodója a természetnek, hanem része.

Lássunk néhány jézusi képet erre vonatkozólag! „A mezők virágait és az ég madarait táplálja a mennyi Atya, mennyivel inkább titeket” (Mt 6,26 skk); „egy veréb sem esik a földre az Atya tudta nélkül, mennyire figyel akkor rátok!” (Mt 10,29 sk). De nemcsak ez a gondolat jelentkezik Jézusnál, hanem az is, hogy az egész természet magától értetődően jelen van számára, együtt él vele: példabeszédei, tanítása mind erről beszél: gondoljunk csak a mustármagról szóló példabeszédre (Mt 13) vagy a magától nőő mag példabeszédére (Mk 4,26–29), vagy arra a mondatára, hogy „legyetek okosak mint a kígyók és keveretlenek, mint a galambok!”

(Mt 10,16). Mindez és sok egyéb mutatja: Jézus tisztában van azzal, hogy az ember része egy nagy teremtményi összefüggésnek. Aki így, e társ-teremtményiség tudatában lát, gondolkodik, érez, az tisztelni, sőt szeretni fogja teremtménytársait — mondhatnók így is: „mint felebarátait” —, és nyilván nem fog nekik szenvedést okozni, nem fogja tökretenni őket.

*

A harmadik gondolat a szelídség és az erőszakmentesség jézusi gondolatvilága. Ez is közismert.

Gondoljunk a hegybeszéd ellenszere-tréről szóló tanítására: „Ha megütik a jobb arcodat, fordítsd oda a másikat” (Mt 5,39), „ha elveszik a köpenyed, add oda a köntösödöt is” (Mt 5,40) stb.! Utal-nék a búza és a konkoly példabeszédére (Mt 13,24–30), meg arra a felszólításra, hogy „legyetek irtalmasok, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48), és talán összefoglaló, általános érvényű tételként arra, hogy „boldogok a szelídek, mert övék lesz a föld” (Mt 5,5). Az evangéliumokban természetesen nem található meg ezeknek a lebontása a környezetvédelemre, de akit annyira áthat a szelídség gondolata és gyakorlata, mint Jézust, az nyilvánvalóan nemcsak az embertársai iránt lesz szelíd és erőszakmentes, hanem egész környezete, az egész teremtett világ iránt, az élettelenig menően is.

*

A negyedik gondolatnak ezt a címet adtam: „Kozmikus küldetés”.

Érdekes dolgot figyelhetünk meg, ha Jézus küldetésstudatát vizsgáljuk. Úgy tűnik, kezdetben csak Izraelhez érzett küldetés. Mondja is egy ízben, hogy „küldetésem csak Izrael házának elveszett juhaihoz szól” (Mt 15,24), és úgy tűnik, ennek a küldetésstudatnak felel meg az, amit tanítványainak is mond egy alkalommal, hogy „a pogányokhoz és a szamaritánusokhoz ne menjete!” (Mt 10,5). Ha nincs is ellentmondásban ezzel, de mindenesetre különbözik tőle — a „csak” szócskát figyelembe véve mindenképpen — az, amit a Máté-evangéliumnak és általában az evangéliumoknak a végén olvashatunk, hogy „menjete és tegyetek minden népet tanítvánnyá” (Mt 28,19). Önálló teológiai probléma, vajon mi vezette Jézust a küldetésstudatnak e kitágítására, de ez most nem témánk, hiszen nem ökológiai kérdés.

Még megdöbbentőbb azonban a Márk-evangélium végén olvasható mondat, amely még ezt a küldetését is tovább tárgyja: „Az egész kozmoszba elmenve hirdessétek a jó hírt az egész teremtésnek” (16,15). Ha komolyan vesszük a „kozmosz” és

a „teremtés” szavakat, akkor ebben a mondatban az előzőnél is tágabb küldetésről van szó, amire azért is érdemes odafigyelni, mert nagyonis zsidótlannal hangzik; majdnemhogy ezt lehet mondani: hinduista-buddhista csengése van. Azt jelentené tehát, hogy a jó hírt — amelynek lényege, hogy Isten mindenkihez jó, és amiből az következik, hogy az embernek is mindenkihez jónak kell lennie — az egész kozmosznak hirdetni kell, azaz nemcsak az embereknek, hanem az ember alatti világnak is — már amennyire az emberalatti világ fel tudja fogni. De azt hiszem, ez egyáltalában nem valami fantasztikus elképzelés. Az állatvilágra vonatkoztatni egyáltalán nem nehéz, de vannak, akik állítják, hogy a növények is megérzik, Mozart-zene szól-e a szobában, vagy valami kemény rock vagy hasonló. Tehát lehet, hogy nagyon is fontos dolog a növények számára is tanúságot tenni az Isten jóságáról. Arra talán nincs bizonyítékunk, hogy az úgynevezett élettelen világ hogyan reagál az evangélium hirdetésére, de hátha vannak még itt is perspektívák.

Ennyit tehát mindenképpen mondhatunk: arra buzdítja az embert ez a gondolat, hogy jó viszonyt tartson fenn az egész teremtéssel; esetleg — azért „esetleg”, mert a Szentírás értelmezése nagyon bonyolult! — a Teremtés Könyve 1,28 ellenére, amely vers „uralkodással” bízza meg az embert. Annyit mindenesetre nyugodtan mondhatunk, hogy az a jézusi gondolat, hogy „az egész teremtésnek az egész kozmoszban hirdessétek a jó hírt” a szeretet mindenféle korlátozását megszünteti. Az első korlátozás az lett volna, hogy Izraelre korlátozódik, a második az, hogy az emberiségre, itt pedig a szeretet teljes határtalanításáról lenne szó.

Még egy érdekes vonást tartalmaz az a

Márk-záradék. Azt mondja Jézus, hogy akik — így szokták fordítani: „hisznek”, de most már jobban szeretem úgy mondani, hogy — bíznak, többek között kígyókat fognak fölemelni. Egyes kódexekben az is ott van, hogy „a kezükkel”. Ez is szembenáll egy ószövetségi kijelentéssel. A 91. zsoltárban azt olvassuk, hogy akik Istenben bíznak, azok kígyókat fognak eltaposni. A vallási mítoszok véleményével ellentétben: a kígyó nem született ellensége az embernek. Jól tudjuk, hogy csak akkor bántja az embert, ha véletlenül vagy szándékosan rálép vagy ártani akar neki. Lehet, azt akarja ez a jézusi mondat állítani, hogy amikor az Istenben bízó ember kígyóval találkozik, a kezével fölemelheti és arrébb teheti — amikor a társa, aki nem bízik Istenben, rögtön botot ragadna, hogy agyonverje a kígyót. Nem azért teszi ezt az Istenben bízó, hogy a hatalmát fitogtassa, hanem hogy megvédje a kígyót. Aki így cselekszik, annak számára a környezetvédelem nemcsak ökonómiai számítás, hanem ökológiai érzés következménye.

*

Befejezésül még egy — Jézus ismeretlen mondásai között számontartott — mondatot szeretnék idézni. Azt hiszem, ez a mondat önmagában is elég lenne a jézusi ökológia megalapozásához, ha az eddig idézettek nem is léteznének vagy nem volnának igazak. Nem tudom pontosan, hol jegyezték fel, talán Jeremias gyűjtötte össze „Jézus ismeretlen mondásai” című kis művében ezt a történetet. — Jézus a tanítványaival vándorol, és az út mentén egy döglött róka fekszik. „Micsoda büdösség!” — kiáltanak fel a tanítványai. „Milyen szépek a fogai!” — mondja Jézus... (Elhangzott az Ökológia és teológia c. konferencián.)

E lap elküldésével megrendelheti az ÉV-et, de az is elég, ha a címet és a példányszámot a (rözsaszínű) befizetési utalvány közlemény rovatában pontosan feltünteti.

Az előfizetett példány 7 Ft-tal olcsóbb!

Az előfizetési díj postaköltséggel együtt az 1992-es hat számra egy példánynál 270 Ft.

A csoportos előfizetés sokkal olcsóbb!

Közösségi folyóirat vagyunk, valószínűleg sokan választják a csoportos előfizetés (a postaköltség csökkenése ill. a terjesztői kedvezmény miatt sokkal olcsóbb) lehetőséget.

2 — 4 példányt már postaköltség felszámítása nélkül küldünk otthonába!

5 vagy több példány előfizetése darabonként

már 20 Ft-tal olcsóbb,

mint az egy példány postaköltséggel!

Az egy címre előfizetett példányszámtól függően az 1992 évi előfizetési díj példányonként:

1 példányos csomag: 270 Ft

2 — 4 példányos csomag példányonként 234 Ft (előfizetési díj 468 — 936 Ft)

5 példány fölött példányonként 192 Ft (előfizetési díj pl. 5 példánynál 960 Ft)

Megrendelem az „Érted vagyok”-ot 1992-re példányban.

Az előfizetési díjat, Ft-ot, ugyanarra a címre, mint ezt a levelezőlapot, ezzel egyidőben elküldtem. Az előfizetett példányokat kérem a következő címre kézbesíteni:

Címzett neve:

Ország, irányítószám:

Település:

Utca, házszám:

TARTALOM

Tanulmány

- Bulányi György:
Restauráció vagy újraevangélizálás? . . . 2-4
- Jacques Pohier:
Hegyen prédikálni és k...-kal enni? . . . 5-8

Novella

- Bolondokháza 9

Társadalmi kérdések

- Kik az anarchisták és mit akarnak? 12
- Beszámoló a Pax Romana Kongresszusról . . . 27

Ifjúsági rovat

- Kovács László: Összeesküvők 13-16

Gyerekeknek Moha-mese

- Cirmos a Balaton körül — ami előnyös . . . 17-18

Családi oldal

- Legszórakoztatóbb játékaink 19-20

Elmélkedések

- Barcza Barna:
Keresztelő Szent János börtönben . . . 10-12
- Leveled jött Istentől (vasárnapokra) . . . 21-25

Olvasók fóruma

- „Kedves Érttem vagy!” 26-27

Kisebbségek

- Tempfli József nagyváradai püspök levele
a bukaresti érsekhez 28-29

Ökológia

- Heinrich Böll: Beszélgetés a tengerparton . . . 29
- Gromon András:
Az ökológia jézusi alapjairól 30-31

Közhelyek

- Júliusra: „Nem mutatom magam jobbnak,
mint amilyen vagyok” 6
- Augusztusra: „Elvesztettem az illúzióimat” . . 22

„Érted vagyok”

(Exodus 3,14)

Közösségi és családi folyóirat

III/4. (14.) szám. Megjelenik évente hatszor.

Alapította: Simonyi Gyula

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság A szerkesztőbizottság titkára: Garay András

Laptulajdonos: Család Alapítvány

Számalszám: 202-10809 Magyar Hitelbank Rt. Bp. V., Szabadság tér 5—6.

Aki 4000 Ft, vagy nagyobb támogatást ad a Család Alapítvány számlájára, annak **állandó tiszteletpéldányt küldünk.**Az Alapítványnak adott összeg **az adóalapból levonható!**

Nyugatra 200 DM vagy nagyobb támogatás esetén küldünk állandó tiszteletpéldányt.

Felelős kiadó: Vincze Endre — Kiadóhivatal: 1476 Budapest Pf. 40.

Szerkesztőség: 1028 Budapest, Kazinczy u. 3.

A lap az „Ingyen kaptátok, ingyen is adjátok” (Mt 10,8) szellemében szerzői honoráriumot nem váró írásokat közöl.

Minden írásért szerzője felelős és nem feltétlenül a szerkesztőség véleményét fejezi ki.

Az „Érted vagyok”-ban közölt anyagok (a szerző hozzájárulásával) tartalmi torzítás nélkül szabadon közölhetők, a forrás megjelölésével. A szerkesztőség ezúton kér az újraközlés esetén tiszteletpéldányt.

Kéziratot nem őrzünk meg, s nem küldünk vissza.

Készült a NEOTIPP Nyomdaipari Szolgáltató üzemében, Budapesten.

Felelős vezető: Dr. Naszályi Gábor

ISSN: 0865-8021

Bimonthly newspaper of „Family Foundation” for communities and families, about gospel, charity, third world, ecology, nonviolence, family life, education, and radical renewal movement in the hungarian catholic church.

Editor: GARAY András — Address: H-2120 Dunakeszi, Berzsényi u. 5/c.

The materials published by the „Érted vagyok” can be re-published free, without distortion of contents. The editorial board hereby asks for complimentary copies in case of re-publication.

Köszönjük a szerzők, a szerkesztők és a sokféle segítő ingyenes szolgálatát. Köszönjük a bátorító kritikákat, javaslatokat és biztatásokat. Köszönjük az adományokat és a terjesztők munkáját. A lap esetleges jövedelmét a Család Alapítvány szociális célokra fordítja.

Előfizetés és terjesztés:

1028 Budapest, Kazinczy u. 3.

Előfizetést rózsaszín postautalványon a fenti címre lehet küldeni. Kérjük, az utalvány középső, Értetés részén a név és cím olvashatóan, pontosan legyen rajta, és a hátán, a közleményben világosan legyen leírva, hogy a pénzt a feladó mire küldte.

Előfizetési díj 1992-re

(postaköltséggel):

belföldre 270 Ft;
szociális előfizetés (nagy családosok, mozgássérültek, hallássérültek, diákok, hetven éven felüliek és állami gondozottak számára) 192 Ft (postaköltséggel együtt), egy címre előfizetett legalább 15 példány esetén 90 Ft.

Itthon előfizetve:

a szomszédos országokba 270 Ft;
 egyéb külföldre 1200 Ft.

Nyugaton: 29 DM.

A konvertibilis előfizetési díjak az ESP indiai keresztény iskolát támogatják.

Romániai előfizetés

(postaköltséggel) 1992-re 120 lej a Marosvásárhelyi Római Katolikus Plébánia címére: Parochia Romanu Catholica, Ilonka Géza, Tirgu Mures, str. P-ta Tranda Firilor Nr.61. Jud.Mures Cod.4300. A romániai előfizetési díjakat a Család Alapítvány az ottani rászorulóknak megsegítésére fordítja.

Megrendelő levelezőlap

Kérem, küldjenek az „Érted vagyok”-ból
ingyenes mutatópéldányt a következő
címeikre:

Címzett neve:

Ország:

Ir.szám:

Település:

Utca, házszám:

Címzett neve:

Ország:

Ir.szám:

Település:

Utca, házszám:

bélyeg helye

„Érted vagyok” folyóirat

Budapest

Kazinczy u. 3.

1028